

ECHOES

Ich Jesuucha jür autarr khüunag

Ēwandam Akharau nem waupimarr ag nem īgkhaa

Chi phātarr. Mæg libro gaai nacharam versículo oonaa Lucas 1:1-4 gaaijā ookhiin, ich ag wounag-paita phānaa deepäi sim, merag chukhu sim. Ajapcharan Lucas gaai Lucaau jöoi Teofiloog nacha ichdëu jaaum ig sīerrpai jaaupüijim, ich Jesuucha nem wau nūrrarrma. Maimua mæg Echos gaaita deeu ūwaai jaaubaadëmua jūrr chi Jesús thōopüiwi ich Aai aar matarr khur ya amach ap paaukhawi i dëi wēnūrrarr khüunau nem wau-matarr jaau sim. Ich Jesús ügthar maagpamua jaauwai, irua ich jūrr Ēwandam Akhaar püibarm juu theegauta amag nem khīr pogkhe waupiju arr aawai, chadcha ag juapaau nem waumatarrta jöoi Teofiloog jaaupüi sim, Lucaau.

Khan jawaag aji.

1. Jäga Jesús iek durrpierr aaidumají: Mag chi ükha nám khüün gaai Ēwandam Akhaar phēs aicheewai, ag däita amach jierrnemkha aaidumajíerram. Ich Ēwandam Iewaa agtha amach dūicha khitaawai jaautarrjö, Jerusalenmua jaauphöbaaderr, Judea durrjā jaaunaa, khīrab Samaria eem magwe jajawag wētumua amach durr eemua öberdutkhawi, amach meeun khabam eem magwe Antioquiapienagpa Siria durr ee jaaumajíerram. Mag nám ee Pabloou warag jaaubaadëm gaaimua griegonaan eemua

Romapien eepa aaidu jöisijim. Magum ïs chará durrpierrta aaidu wëjom, maach eepa.

2. Jäga aajeejí Êwandam Akharau ich juapá chi ükha durrarr khunag deemamua: Amach eepai khaigba aadép aawai nem wauju khaugbam aigjä Êwandam Akharauta khurjug deejeejim. Ich Êwandam Akharau mag amag jaau wai nurrarr aawaita khapan khaba narr ee ewag paawai üu ükha durrum khun khapaana aphöbaadéjim. Magbaadém gaaimua warr sïi õor amach meeun appai khiet nunuidumjö atarrjä Cristo gaaimua ãbam khodkha nuisijim.

3. Chijä khunauta maach peerduajem iek durrpierr aaidupäijierrá: Mug libro gaai peer jãrrchapaím Pedro appai jaau sim (caps. 1-12); maimua cap. 13 aigmua atagta khueb ò num aar Pablo phidag jaau sim.

Êwandam Akhaar puiju Jesuu jaautarr

1 Jooi Teófilo, ¿jägpai chiru? Puch khapeer ajapham Lucaauta purug mug ësap phua deepüi chirum.

Nacharam ësap phua deepüitarr gaai mua purug jaau chirajim, Jesuu warrcha ich phidkhabaadeewaiwe nem waunaa jaaujerr aigmua khueb i ügthar matarrpa.

2 Mua purug jaau chirajim ïchab, mag ich Jesuu ügthar maju nawe, Êwandam Akharau ichig jaaupibaawai, jûrr irua ich dui ogduba wuenurramkhuir ichdëucha jur autarr khunag, jäga amau nem wau wuenurraju a jaau puatarr.

3 Na machdëu pärug jaau chirarrjö, makħun mag ichdëucha jür autarr khunagta õrau i juau thōowi deeu iiu phiidatarr khurjä dau daau öbérchëwi ich oopiejeejim aajem, chadcha ich iiu chiram khap amkhiiir. Cuarenta días nám ee ich mag ich oopiejeejim aajem. Mag ich oopi simua, jäga Ēwandamau õor ich dënkhauwia ichta am Pörkhaajē ajaaujeejim aajem amag.

4 Mag ichdëu doce jür autarr khunag ich oopipikham jaarta īchab amag Jerusalén phöbör eemuajā chawag wëtpiba jaaumamua amag, — Mua pārag jaaujeejimgui ajim anum, mu Ayau pāar athee ich Akhaar pāiju. Magtarr aawai mág phöbör eemua chawag wëtba, mágpai nubat ajim anum, ichdëu chadcha pārag ich Akhaar dee nám ora.

5 Juanaun chadcha dödamaupaita õor pör choo-jeejim, mamu mágtaarr khur pómcha khaba nám ee, jūrr Ēwandamau ich Akhaarta pārag deejugui ajim anum. Mag ich Akhaar deebarmuata, chadcha pāar pör choo chaar pör choo náisijugui ajim aajem Jesuu amag.

Teófilo, maach Pör Jesuu mag iekhatarr aawai, chadcha ichdëu iekhatarrjö, jäga mag Ēwandam Akhaar béejī a khap amkhiiirta īs mua deeu pärug mág ēsap phä deepäi chiram. Maimua mag bëewi, jäga mag ich Jesuu ichdëucha jür autarr khun ee silechëwi, amag nem waupimarrjä agjö mua pärug jaaupääigam.

Jesús ügthar matarr

6 Maan mágta ajim aajem:

Mag amau chi Jesús thōowi deeu iiu phiidutarr khur ya ābmiecha ichdēu jūr autarr khūn dēi sīejim aajem. Mag amach aig sīerr aawai amach gar-muata irig, —Señor, marau khap am ig nāmgui ajierram anām, marag jaaubá. ¿Ísta pua chad-chā chikhamnaan jua eemua maar peerdu auwi puchta thumaam khūn Pörkhaagpá, maach gob-ierno chaarcha wai nāisieg?

7 Magbaawai Jesuu amag magjim aajem:

—Éwandam ichta thumaam khūn khāai nem jua theeg simua ichdēupaita magum nem thum khap aju arr aawai pārau chan būrjā magum khap aju aai khaba nāmgui ajim anām, jāagwaita magju, wa khan edta magju khai.

8 Mag khāai Éwandam Akhaar pāach gaai phēs sīechējuun chad pārau khaphu aju aai nāmgui ajim anām. Mag pāach gaai phēs sīechēm ed pāar jua theeg aphöbaadēmua mua nem waaujerr pāach daúacha oonaa mu iek pāach jügucha ūrjerrjā pārau õrag jaau nārrjēe aju. Nacha māg Jerusalén phöbör ee, maigmua Judea durr, Samaria durr, ich mag khīeb durrpierr jaau wētumua warp durr chaauram magwe pārau jaau wēnārrajugui ajim anām amag.

9 Ya ich Jesús mag iekha öbarm ee, sīi warag ügthaa papagmam dēi jūnthumie baug bēewi sīi ag ee i meer athamjō abaawai üu amau i oo wai durrarrjā warag oohba pamamua chukkhu aadējim aajem.

10 Mag warag i ügthaa papagmam eerpa dānānāidu nām ee, emkhooin numí khajūa bæpphä jūa sīsidumta dēgölp am aig dānāutkhachējim

aajem.

¹¹ Mag dənəutkhachëwia amag, —Keena, ḷkhanta ügthaag jāg eerpa dənənuidə nəma? aichëjierram anəm. Jesús ya ügthar petabahab. Mamə ar jāg pārau i mam oo naabá; ich jāg pāachdēu oo nəmjö ūmaai deeu i bëebajupa ajierram anəm amag, mag chi khajūa bëpphā jūa sīsid arr khənau.

Judas jūrr Matías anəm jür autarr

¹² Mag amach dëi āba s̄iewia petam oobaawai, durrdam Olivo Durrsī anəm gaai naawi ich aig-paimua Jerusalenag wētjim aajem. Mag durrsī Jerusalenmua warpcha khaba, peer kilómetro ābpái sim aajem.

¹³ Mag wētwia phöbör ee paaukhabaimaawai ügthaa amach jēerjem aar āba biirdə naisijim aajem. Maig naajim aajem: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago jōoi Alfeo iewaa, Simón ibūr wauwia Celote a thūrjem, maimua Judas, woun āb deeum agjö Santiago anəm dëi ābam khən.

¹⁴ Makħən amach thum ich mag biirdəajeejim aajem Jesús eeugpeen dëi, ich Jesús ād María maimua dewam əwinpa, āba mag biirdənaa Ěwandamag jēwaag.

¹⁵ Ich mag Ěwandamag jēwaag am āba biirdədəkham ed gaai, biek āb Pedroou tagam khən agjö Jesús iek ükha nəm khən khapan ciento veinte nəm jārr dənənunaan,

¹⁶ —Keena ajim anəm, Jesús gaaimua khodamnaan. Mua pārag jaaukhimgui ajim anəm. Jāg maach Pör Jesús imeraa pērpütarran ichiita ich

jägju aai s̄ejim, warrgarwe rey David khararrau Ěwandam Akharau ichig jaaubaawai ich mag phā p̄uarrjö. Chadcha magtarr aawaita õrau maach Pör Jesúš p̄ur awaan bēewajā maach khapeer Judas khararrta chi pörkha n̄rrajimgui ajim anum.

¹⁷ Iin maach eem maach d̄ui äba phidkhaajee-jimgui ajim anum.

¹⁸ Magtarrta ich dau lököö mag Jesúš p̄ertarr paar ichig phagtarr phatkhonau jēb p̄er auwia, mam mawia, ichdēupai ich ö jorrkaawi, pöröö burrwi, bi jurphē s̄ii jüautarrjö apüijimgui ajim aajem.

¹⁹ Mag ichdēupai wir aig ich thōowia magbarm Jerusalenpienau thum ūrphöbaadeewai mag durr ichdēu p̄er autarr aig “Acéldama” a thärjierramgui ajim aajem. Mag am meúa Acéldama aawai maach meúan jūrr “õor thōotarr param jēb” a simu.

²⁰ Judaau magju khaph̄ta warrgarwe rey David khararrau Salmos anum phā s̄iewai i igwia magjim:

“I di atarr di õor parii iseg p̄ajju, ag ee joobaju kh̄eñ chukhu.” *(Sal. 69:25)*
Maimua ich ag õsap gaai ich Daviiupai īchab,
“Deeumua jūrr i phidkhaajerr phidag phidkhaju
aai simgui” a phā p̄ajim. *(Sal. 109:8)*

²¹ 'Magua mua mag chir̄mgui ajim anum ich Pedrooupai. David khararrau jaautarrjö chadcha amkh̄ir, m̄ig maach ee õor n̄um eem äb maach daumaai j̄r aujugui ajim anum, ich daúa Jesúš iiu phiidutarr ootarr aawai maach ipierr jaaumkh̄ir.

²² Mag maadēu j̄r aujuun, īchab maachjö Jesúš d̄ui ogd̄uba wēnūrranaa īchab warrcha Juan õor p̄or choomieu Jesúš p̄or chootarr aigmua ewag

pawiajā khīeb ich Jesús ügthar ma nām ed gaai ich mag maach dāi ogduba wēnūrraaajerr khūn eemta jūr auju aai nāmgui ajim aajem.

23 Pedroou mag iekhabaaawai, aig narr khūnau òor numí thür aujierram aajem: Āb José anum, ich ag wounpai Barsabás a thärnaa Ichab ibuar wauwia Justo a thüürjem; maagwai ābakhai Matías ajim aajem.

24 Mag numí jūr auwia Œwandamag jēeumamua magjierram aajem:

“Œwandam, pachdëuta chadcha òor thumaam khūn thāar khaphu chitaawai, marau purug jēeu nām, marag jaaubá” ajierram anum, “mug numí nām aig chijāata pachdēu ig chirum agá.

25 Ya Judajā ichdēu khaigba arr gaaimua wir aig ich thōobaawai i jūrr pach i jaau nām phidag maar dāi āba phidkhamkhīr marau deeum ig nāmgui” ajim anum, “maach daumaai.”

26 Mag Œwandamag jēeu durrawia mokpör gaai am thür numwe phākhanaa jēkhut barbapääiwai, chi Matías thür phā simta ügthaag jēer khērbaimajim aajem. Magtarr aigmua atag Matías warm khūn once narr dāi āba phidkha sīsijim aajem, Œwandam i jaau nām phidag gaai.

2

Œwandam Akhaar bēetarr

1 Maimua nemkhö dichtarr khur cincuenta días nām ee, judionaan phiesta Pentecostés anum burrijim aajem. Ich mag edcha thum chi ükha durrum khūn ābam aig podpa thānaajim aajem.

² Mag am ãba podpa nãmta, dëgölp edjä eemua jõb  ph  theeg urum iekj  jug urum  r athajierram an m. Mag jug b ewi am n m di gaaita s i w baich mj  ajim anaab .

³ Magbarm abarm n meukh irj  s isid umta s i  tdauj  uuj er uuj er aad emua, ich Jes s iek  kha narr kh un p r  r d rjopkhamamua, d rjopkha, deeu chukkhu aad ejim an m.

⁴ Mag  tdau kh irj  simta  or p r  r d rjopkhabarmj  arrau  wandamau ich Akhaarta thumaam kh un gaai ph s deebarmua agdaujö deuem meu amachd u b urj  iekhaba aajerrta waa iekha n rrj e aph obaad ejim an m, ich chi  wandam Akharau iekhapimampierr.

⁵ Ich mag phiesta jaar Jerusalén ph b r ee naajim aajem: judionaan  wandam iek  khanaa irua jaau sim ipierra aajem kh un, durrpierrmuu b etarr kh un.

⁶ Mag edj  eemua ph  iekj  jug pierrum  rbaawai, thum ãba ag di aig biird naa mag ph  iekj  th n m d i sereu w j m  rbaawai, “J ga aad emta m g th nisima?” ajierram an m, amachd u  urwai am meeun khabam kh unauta durr warpham kh un meupa ajapha chi meu kh un d nj  iekha n m  rwia.

⁷ Mag  rwia s i warag dauderra aamua amach wir aigpai j j eu aajeejim aajem, amach khapeenag. Mag j eu n mua, —Keena, ar j g durr chaauram meupa iekha n rrj em kh un, j akh un amach thum Galileapien khab ?

⁸ J ga j g amau iekhamam marau maach me achata  r n mma? aajeejim an m.

9 M̄ig maach nem meu khapan iekha w̄ejömgui aajeejim an̄am, durr chaauram kh̄un p̄om th̄naawai. M̄ig n̄am: Partiapien, Mediapien, Elampien maimua maach chi Mesopotamia durr joobaajem kh̄un; Judea durram kh̄un, Capadociapien, Pontopien maimua Asiapien.

10 Mag tag īchab th̄n̄am: Frigiapien, Pamfiliapien, Egipto durram kh̄un maimua Africa durr phöbör Cirene an̄am ag atag naajem kh̄unpa th̄n̄am. Romapienjā m̄ig joobaajemgui ajim an̄am, judionaan chaar maimua deeum durrmua b̄ewi judionaan igar n̄am kh̄unjā agjö,

11 Creta durram kh̄un däi Arabiapienpa th̄n̄am. Mag meu kh̄irpierr th̄n̄am ee thumaam kh̄unau agdaujö dich meúata Īwandamau nem wautarr amau īgkhamam ajapha ūr th̄n̄amgui ajim an̄am.

12 Mag amachdēu warm kh̄un deeum meupa ijējbkham ūrwia dauderraan n̄am gaaimua, amach wir aigpai jūrr jēeu ohookhamua, “Ma m̄ug th̄n̄am, ḥjāga awiata jäg th̄n̄am?” khajierram aajem.

13 Mam̄ ãaur kh̄un īchab aig narr kh̄unau warag am wauwia, “Vino p̄om agtha kh̄waa sim döp̄ilwia kh̄ech th̄naawaita jäg th̄naabahab” aajeejim aajem.

Pedroou õrag iekhatarr

14 Magbaawai Pedro tagam ich khapeen agjö ich Jesuucha jūr autarr kh̄un däi ãba büjāau dñaisiwia thet amag magjim an̄am:

—Keena, Judeapien, maimua īchab Jerusalén naajem khūn: Khap abat mua pārag jawaagpam; m✉ iek ūrbat ajim anum.

15 Ōor pārau oowai jāg thūnum chan pārau jaau n̄mjō mag nag pōm dōwia khēch thūnaawai khabamgui ajim anum. Pārau oo naabá ajim anum, īsta edpherr garm las nuevepai sim; agtha doojem orajā khaba sim, ɿjāga mag ōor khēch thūnaajugui? ajim anum.

16 Am jāg n̄mān, sīi warrgar Ěwandam i jaau-mie Joel khararrau phā p̄atarrjō thūnum khaba-hab ajim anum. Mug thūnaaju igwiata ich Ěwandamaucha jōoi Joel khararrag jaaumamua,

17 “Ya mug atag m̄chdēu mug jēb öpüju gayaa paawai mua m̄ch Akhaar thumaam khūnag deemajugui” ajim aajem.

“Mag mua amag m̄ch Akhaar deebaawai chaain chi emkhooinau chi ɻūinaupa warrgar m✉ iek jaaujerr khūn dēnjo m✉ iek jaaujugui” ajim aajem.

“Maimua chaainaam khūn d̄i jōoiraam khūnpa mua m̄ch aar khāapi aumajugui” ajim aajem.

18 “Īchab mua thum m̄ch ipierraam n̄m khūnag m̄ch Akhaar deemaju, emkhooinag wa ɻūinag awia khāijā.

Magbaawai amau m̄chdēu amachig jaaubarmta jūrr ōrag jaaumajugui” ajim anum ich Ěwandamaau.

19 Mag jaaumamua īchab, “Edjā eejā mua m̄ch bēeu ijaaur nem khūirpierr ompaapima-jugui” ajim aajem.

“Maagwai mug jēb gaai bag ooju, ūtdau phur
 jierrarraukham dūi;
 sīi naar phuichchi khōrr jīubaadēphumjā oojugui”
 ajim anum.

²⁰ “Mag mach juu theeg thum bēeju ed gayaa
 paawai, āsdawam edau khībaadeewai jūrr
 edaram edau arg sīi bagjō phurii aadējogui”
 ajim aajem ich Ņwandamaucha.

²¹ “Mamu īchab ūu ar thum murug amach
 dau aug khaugpi jēeu num khunan ūu
 peerdatkhajogui” ajim aajem ich Jōoirau.
(Jl. 2:28-32)

²² Pedroou mag Ņwandam iek phā puarr jaau
 dichwia, īchab ijējēbkhamua, 'Keena israelnaan,
 cha mua iekhaagpam ajapha ūrbat ajim anum. Pārau khaphu numgui ajim anum, Jesús Nazaret-
 pierrta ich Ņwandamaucha pūitarr aawai pāach ee
 ag na nem mag ooba aajerr irua wau nurraajerr
 gaaimuata Ņwandamau pārag ich juu theeg oopijim.

²³ Mamu mag khitarra juau ich Ņwandamau mag
 uduraraa i thōopibajieb ajim anum, mag i thōopibarm
 gaaimua warag pāachta wajapcha öbērju khaphu
 sīerr aawai. Magju arr aawaita, pāachig pur
 deebaawai, pārau i pur arrwi pāach ipaarmua
 pakuls gaai òor sīi khaibag sīsidum khunag i meer-
 phē thōopijierramgui ajim anum, ich Ņwandamau ag
 nawe mag khīirju wai sīerrjō.

²⁴ Mag juau i thōopūijierrab mamu, Ņwandamau
 deeu i phiriu aujimgui ajim anum. I mag sīi jēb
 ee ich mag sīerraju atheem khaba arr aawai mee
 numuapai chan pōd i thu aubajim a jaaumajim
 aajem Pedroou.

²⁵ Magju arr aawai rey David khararraujā war-
rgarwe Jesús igwia ich Jesuuta chadcha ich Aai däi
iekha sim ūrtarrjö phāmamua magjim:

“Ēwandam” ajim anum chi Chaai garmua ich Ayag,
“mua khapha chiram, pa mä däi ogduba
siejem.

Puchta ma na nənəuu khaawai pua bürjä ma chig
apibamgui” ajim anum.

²⁶ “Mag gaaimua thāar onee chiraawai
mäch meukhīraucha purug uu ajim a
chiraajemgui” ajim anum chi Chaairau.

²⁷ “Mua khapha chiram, khaigbam khun akhaar
weetjem aar ma akhaar pua püim iek
päibamgui” ajim anum, “puch chogkha
chiramta pua ma kha khōsi wai chiraawai.
Mäch kherbarm jēb degpai udraaa ārpiba,
deeu mäch phiriu aujujā mua khapha
chiramgui” ajim anum.

²⁸ “Puchdēuta puch aarcha öbeerjem khudau mārug
khaugpijim,
maagwai puch dūicha chiraimaawai ma onee
chirsijugui” ajim anum. (*Sal. 16:8-11*)

²⁹ Mag David khararrau phā pħarr igwia ich Pe-
droou, ’Keena, pāadē khīrjabat ajim anum. David
khararrau ichpai wir aig igwia pōd mag iekhaju
khaba siejim. Maadēu meraajā khaba nūm, maach
dau nawe jōoi David khararr meewi bēp sūjierram;
mag i bēptarr jēbdi agtha siejemgui ajim anum.

³⁰ Mamu í īhab Ēwandam i jaaumie arr aawai
irua khapha siejim Ēwandamau ichig “Ma cha iekha
chiram iekhau pa chaain ewagam khun eemta
puch simjö reikhapiju” a iekhatarr.

31 Ŋwandamau mag iekhatarr aawaita Daviuu khaphh ya oo wai simjö Cristo iiu phiidhjujā jaaujim: jäga Ŋwandamau ich Chaai akhaar khaigbam khhun akhaar weetjem aar mawia ich mam s̄lepiba, ni i morjā ich aukhērbarm jēb degpai ārpiba, s̄li phiriu auju.

32 Warrgarwe mag jaaujerr aawai ich Ŋwandamau chadcha i phiriu aujimgui ajim anhm. Marau mag jaau nhmhn, chadcha maach daúacha ootarr aawaita mag jaau nhmgui ajim anhm Pedroou.

33 Mag jaaumamua ichdhupai, 'Jaan Ŋwandamau ich juu theegauta chadcha i phiriu autarr aawai ũs ügthar ich Ŋwandam d*ü*i ãba thumaam khhun Pörkha simgui ajim anhm, ich Jesús igwia. Magta ïchab ich chi Ayaucha ich Akhaar deeju a jaaujerrjā irig deejimgui ajim aajem. Mag ichig deebaawai jūrr ich Jesuu ïsta õrag deebarmgui ajim anhm. Magua cha pãrau pãach daúacha oonaa pãach jügaucha pãach meu ūr nhmjā mag s̄li khëch naawai khaba, thum ich Jesús gaaimuata jāg thhunhmgui ajim anhm, chadcha ichta ügtharjā maach thumaam khhun Pörkha s̄iewai.

34 Maigta pãrau oo naabá ajim anhm. David Jesujö ügtharjā thumaam khhun Pörkhaimaba arr aawai ɿjäga irua ich igwia magkhají? Mag khääi maach Pör Jesuuta ügthar pabaimaawaijā thumaam khhun Pörkhaimaju ichdheu khaphh sierr aawai, ich Jesús igwiata Daviuu ich paarmua,

“Ŋwandamau maach Pörögta, ich d*ü*i ãba thumaam khhun Pörkhapieg ich juachaar gar juppiju”
a iekhabajieb ajim anhm,

35 “i oomapham khuun thum ich jua ee parkha dee num ora.”
(Sal. 110:1)

36 Maimua deeu ich Pedrooupai, 'Keena ïsmua atag israelnaan thumaam khuunau warre khaphu abat ajim anum, cha mua parag jawaagpam. Ar paach ipaarmua pa gaai meerphe thoopäipi jaautarr Jesuuta warag Êwandamau thumaam khuun Pörkhapibarm; ich khabajieb ajim anum warrgarwe Êwandamau jur auwia maach peerdu aumkhiir päiju jaaujerr.

37 Pedroou mag iekhabapäim amachdeu ûrbaawai warre gaai machaaga aphöbaademua ich Pedroogcha jeeunaa i khapeenagja agjo, — Keena, ¿magan marau jägata aju aai nuwi ajierram anum, Êwandamau maach peerdu aumkhiir? Marag jaaubat ajierram aajem.

38 Magbaawai Pedroou amag magjim aajem:

—Thum agdaujo paach mor ewag khiiruvia Êwandumag paach khaibag chugpaapi jeeubat ajim anum. Magnaa chadcha Jesucristo iek ükhanaa paach pör choopibat ajim anum. Pärau magmun, Êwandamau pär khaibag chugpaapäiwia jürr ich Akhaarta parag deejugui ajim aajem, ichdeu deedu jaautarrjo.

39 Irua mag ich Akhaar deedu jaautarran, parag deenaa, pär chaainagja deewi, thum durr warpham khuunagpa deedu jaautarrau. Wajapcharan thum ichdeu khösi thär aumam khuunagta ich Akhaar deemajugui ajim aajem.

40 Mag, Jesuu nem waaujerr thumaa jaummam düi warag am wawimamua Pedroou amag, “Óor mag chi ajaugja chukhu thanum khuun düi

okhoomapha nám khai, ãba Êwandumta jürbat” aa-jeejim anum.

⁴¹ Mag chadcha Pedroou jaau sim ūrwia Êwandum iek ükhamarr khünau amach pör choopimajier-ram aajem. Ich mag edpai ükhawia amach pör choopimarr khün appai tres miljö naajim aajem.

⁴² Mag, chi ükha durrarr khün thum ãbam aig podpanaa ich Jesuu pätarr khünau jaau nampierr ich mag am ipierra wénurraajeejim aajem. Amach khapeen däi ö khaibajä khaba, ante Êwandumag jëeu nümua warag thachjä ãba jig khoojeejim aajem.

Jäga aajeejí warrcha Cristo iek ükha phöbaaderr khün

⁴³ Mag nám ee ich Jesuu jür autarr khünau ag na nem mag ooba aajempa wau nám oowia õor thumaam khünta dauderra thunaajim aajem.

⁴⁴ Chi Êwandum iek ükha nám khünan üiba ãba biirdünaa amach khapeen dëijä ajapha naajeejim aajem. Maguata jürr agdaujö chikhamnagjä nem-dam ïgkhaba, thumaa jig aumaajeejim aajem.

⁴⁵ Amach nem wai nänid arrijä thum pérkhüinaa chi phatkhon jürr nemdam ig némjä chukhu khithëem khünag jigpëimaajeejim anaabá, thumaa agdaujö.

⁴⁶ Mag nümua edau äspapakhampierr Aai i jëeujem deg ãba podpanaa Êwandumag jëeujeejim aajem. Maimua amach di aar pawiajä ich mag Êwandumag jëeu nümua thachjä agdaujö thöikhanaa thumaa ö ãba onee khö dichdimapph aajeejim anum.

⁴⁷ Amach mag nám gaaimua ag phöbör eem sñi bithurgam khünaujä am kha khösi aajeejim

aajem. Mag nūm dāi maach Pör Jesuu warag ūrag ich iek ükhapi aumam khūn ag nawe ükha durrarr khūn ee dubmaawai warag khapaana paaukhamajim aajem, edau āspapakhampierr.

3

Woun āb bū ākhāraa khitum monaautarr

¹ Biek āb Pedro Juan dāi Aai i jēeujem deg wētjierram aajem, ya kheeuragam las tres nūm ee. Mag ora paawai ūrau Ÿwandamag jēeujerr aawai īchab amach paat jēwaan wētjim aajem.

² Mag Aai i jēeujem deg dub nūm puertdi aigcha ed ēepierr woun āb aphū khitum yup kheeujeejim aajem. Mag woun bi eewe bū ākhāraa khituma thaabatarr aawai pōdjā ich appai dārdār aba, sīi ūrauta jiir aubēewia mag puertdi “Chi Ooimug” anūm aig juppi sījujeejim aajem, ðor ag ee dub nūm khūnag phatkondam jēumkhīir.

³ Biek āb i mag oo chirūmta, Pedro Juan dāi ierrag dich wētum oobaawai amag, —Aay keena ajim anūm, mū ap chitum, mārug phatkondam deebat ajim anūm.

⁴ Magbaawai amach numiim khūnau irig eerpanaa Pedroou irig, —Marag oobá ajim anūm.

⁵ Mag Pedroou ichig “Oobá” abaawai ichig nem-damta deegpampii awia amag eerpa oo sīsijim aajem.

⁶ Mag amachig eerpabaa Pedroou magjim anūm irig:

—Mū chan būrjā phatkhon chukhu chirūm, mamū māchdēu pōdju ayaam chan mua pārug

Ígkhabam. Ába Jesucristo Nazaretpierrau pach monaaujuuta khírjunaa phiidubaad ajim anum.

⁷ Mag iekhanaa i juachaar gar purnaa ügthaag éudathawai chadcha nem bápá ubag aadéjim anaabá.

⁸ Mag ich jua gaai purnaa dñuuupi athaawai, düi ügthaag phuddoo dñuisiwia ich mag nem ajaug dñrdur sñijim aajem. Mag warag am düi ába Aai i jeeujem deg dubwia sñi chaaijö onegau bë jiir nñuuugmamua Êwandamag, —Uchata pua mug mñ monaaubapüim Êwandam; chadcha puchta thumaam khün khäijä chi thierriugui a ijeb nñuu khabaadéjim aajem.

⁹ Magtarr aigmua atag ich mag onee Êwandamag üu ajijimkham thumaam khünau oojierram aajem.

¹⁰ I mag nñrram oowia dauderra naajieb mam, thumaam khünau, “Jä chadcha ar Aai i jeeujem deg dub nñm puertdi Chi Ooimug a thüürjem aig oo simua ñor dich nñm khünag phatkhondam jeeujerr woun khabahab” aajeejim aajem jürram khünau.

“Pórtico de Salomón” anum ee Pedroou iekhatarr

¹¹ Mag ich monaaubapäaiwai chi bë ákhäraa khitarrau Pedro Juan düi chaaug wëtpimaaugau, warag am gaai pürbaadéjim aajem. Ya mag i monaaubaadém ñrau khakhapdö aadeewai daaugajär edau öbeerjem bi gar dijäjö wëu wëjom “Pórtico de Salomón” anumug thum khaphig phöbaadéjim aajem, mam gar chi bë ákhäraa khitarrau Pedro Juan düi wënñrram kha ogduba sñerr aawai.

12 Pedroou mag amachig khaphig wëdurum oobaawai mag khapan thʉnʉmʉg magjim aajem:

—Keena, ḡkhan jägwia jäg maar oowia pāar dauderraas nʉ? ajim anʉm. Pārau jäg maragta eerpaapaad aadéphʉm, ḡpārau khīirjuawai marau maach juapaaauta jäg monaaubarmjöö nʉ, wa Ŋwandum na maach pekau chukhu nʉm gaaimua jägbarm khāijā anʉ pārau pāach ödegpai? ajim anʉm amag. Mag khabamgui ajim anʉm ichdēupai.

13 Jāan ar Ŋwandamau ich Iewaa püitarrta ar khabam awi pāachdēu thōotarr ag jua theegauta jäg i monaaubapüimgui ajim anʉm. Ich jäg Jesuuta i chogkha bëetarr aawai, maach Ŋwandum anaa īchab maach jöoin Abrán Isá maimua Jacob am Ŋwandamaupai thumaam khʉn Pörkhapinaa nem jua theeg apijim. Ich ag Jesupai khabajieb ajim anʉm, ar Pilatoou puapäaig abaawai pāachdēu warag thōopüipi jaautarr.

14 I bëurjā pekau chukhunaa thumaam khʉn düi agpierraas khitarrta pārau warag thōopi jaunaan jūrr ag khāai chadcha ðor thōomie chaarta pāach ipaarmua warag cárcel degmuajā weeupüipijierramgui ajim anʉm.

15 Mag, pārau chadcha warag maach thumaam khʉn iiupiejemta thōopüipijierramgui ajim anʉm. Mag i thōopüipijierrab mamʉ, deeu Ŋwandamau i phiriuaujimgui ajim anʉm, jēbdeg sīerr āba. Marau mag jaau nʉmʉn, mag pāachdēu i thōotarr khurjā maach daúacha monakha meeba arrjö nʉrrʉm oojerr aawaiugui ajim aajem Pedroou amach khīircha.

16 Maimua mag chi woun bü ãkhāraa khitarr

igwi, Pāadē wajapha khīrjubat ajim anām. Maig ni ābmuajā meraajā khaba sim, warr jāga sīejī mag woun. Mag sīejieb mamū, chadcha Jesuu ich monaauju khaphū sīerr aawaita jāg monaausīsimgui ajim anām. Pārau īs mag woun monakha oo nūmūn, jāan maraujā maach khīrjug ee āba Jesús jua theegaupaita i monaauju khaphū narr gaaimuaugui ajim anām. Mag gaaimuata jāg warre ich bi eewe monakha thaabatarrjō pārau īs i monakha oo nūmgui ajim aajem.

¹⁷ Magnaa ich Pedrooupai, 'Mua khaphū chirūmgui ajim anām, pārau pāach pörnaan düimua Jesús pūrnāa thōopäaiwai chadcha ich Ņwandamaucha pūitarr khabampii awiata jāg i thōojierram.

¹⁸ Pārau i dūi jāgtarran, ich Ņwandamau warrgarwe ich i jaaumienag jaaupibaawai jūrr amau ūrag, “Ņwandam Iewaa Cristo bēewia ūrāu i dau aphū thōoju” a jaautarrjō, ich Ņwandamauta uđurāa pārag i thōopi sim khabajieb ajim anām.

¹⁹⁻²⁰ Pāachdēu i dūi magtarr jūrr pāach khaibag thumaa āsie ewag khīrjunaa Ņwandamag chugpaapi jēeubat ajim aajem, mag khaibag chugpamkhīr. Pāach thum israelnaanau magta jēeukhiin, mag Jesús warrgarwe Ņwandamau jur auwi pūiju aa-jerr deeu pūibarm gaaimua Ņwandamauta pāar kha oneg chukhu narrjā kha onee apijugui ajim aajem.

²¹ Mag irua pūijup mamū, muugwaiweran Jesús ich jāg ügthar sīeju aai simgui ajim anām, warrgarwe Ņwandamau ich i jaaumienag jaaujerrjō mag durr thum deeu ūmaai durr wüjüug paapääin

bëe nñam ora.

²² Ich ag Jesús igwia Moiseejā warrgarwe maach jöoinag,

“Maach Pör Ŋwandamau maach khodnaan eempai ñor āb ich i jaaumkhñir püijugui” ajim anñm, “ich jäg mñrugjä pääch ee ich iek jaaupitar-
rjö jaaumkhñir.

Mag ichdëu püibarmua päächig nem jaauwai i ip-ierraa abat” ajim aajem.

²³ “Mag ichdëucha jär auwia püibarmua nem jaau simta ükhaba abarm khñun chan, oob amau amach ügthar öbérju amiet” a jaaujim aajem Moiseeu maach jöoinag. *(Dt. 18:15-19)*

²⁴ Mag iekhakhagmamua ich Pedrooupai, ‘Ich jäg Moiseeu ichjö Ŋwandamau āb ich i jaaujem püiju jaaujerrjö, tagam khñun agjö i i jaaujerr khñun thum Samuel khararr aigmua ewagam khñunaujā ich mag jaaujeejimgui ajim anñm.

²⁵ Magnaa, Pääch khabahab ajim anñm, warrgar mag Ŋwandam i jaaujerr khñun ag chaain ewagam khñun. Päär dënnaan dëi Ŋwandamau iek deewai ya päärtä irua khñirju wai sñebajieb ajim anñm. Mag-tarr aawai ichdëu jöoi Abranag, “Mug atag paawai pu chaain ewagam khñunau chaai āb oobarmata thumaam khñun dëi nem ajapha waujugui” a iekhatarr aawai

²⁶ Ŋwandamau chadcha ich Iewaa jär auwi päär eeta nacha püijimgui ajim anñm, pääch pekau pöm sñsidñm isegwia pääch thñaar ee i athaawai pääch üu amkhñir.

4

Pedro Juan dëi chi thethemnaan na

¹ Pedroou Juan düimua agtha õor pöm mag wëjömg ijëjëbkham ee, am aig phadnaan bëejierram aajem, Aai i jëeujem di thëajem khëün pör dëi saduceonaanpa. Mag saduceonaanau jaauwai, maach meewai maach akhaar iiuba aajem aajem.

² Mag bëewi makħħunau am dëi meeukhabaichëjierram aajem, Pedroou Juan düimua jäg Jesús iiu phiidutarrjöta maachin thum iiu phiidutkhaju a jaau nám ūrħewia.

³ Mag warag am pürkha awlia cárcel deg phë arrjierram aajem. Mamu ya kheuraa pam eeta mag pürkha deethurtarr aawai ich mam āspagkhajierram aajem.

⁴ Mamu mag amach pürkha arrju nawe jaau durrarrdam õor pöm mag thunarr khħunau ūrtarr aawai īchab chi ükha narr khħun khapanag emkhooin appai cinco miljö naajim aajem, uin düi chaainjä beerba.

⁵ Maimua ag noram āspaau chadcha Jerusalén phöbör ee āba podpajieram aajem: Judionaan pörkha nám khħun, Ēwandamag jëeujem degam khħun jöoin, maimua Ēwandam i jawaag chi mach-naanpa, thum āba.

⁶ Mag tag naajim aajem: phadnaan thumaam khħun pör Anás anu, Caifás, Juan, Alejandro, maimua īchab mag phadnaan pörkha nám khħun khodnaanjä agjö.

⁷ Maimua Pedro Juan dëi cárcel deg narr phë awaan mamkhii awi õor püjierram aajem.

Mag pāiwi phē au pierrwai amach jārrcha dūnūutkhapinaa, —¿Khaiú jāg pāar jua theeg apijī a jēeujierram aajem amag, jāg woun bū ākhāraa sīerr monaaupääig?

⁸ Magbaawai Pedroou Ÿwandam Akhaar ich gaai phēs wai sierr aawai amag magjim anum:

—Keena, pāar ar mug phöbör ee chi pörkha nūm khūn maimua Ichab mug Israel durr Ÿwandamag jēeujem degam jōoin, mu iek ürbat, mua pārag magkhimgui ajim anum.

⁹ Ar woun āb muig bū ākhāraa khitarr monau-tarrta pāraru marag jēeu naabma, jāgata marau i monaaupüijī a khap aag.

¹⁰ Mug Israel durr ee thumaam khūnau khakhapdö amkhīir, mua pārag jaaupüikhimgui ajim anum. Jāan mugta ajimgui ajim anum. Chadcha Jesús Nazaretpierr jua theegauta mug woun cha pāraru monakha oo nūmen monaaau sīsim. Ich ag Jesús khabajieb ajim anum, ar pāraru pakuls gaai meerphē thōotarr. Mamu Ÿwandamau deeu i phiriu aujimgui ajim anum.

¹¹ Magtarr Jesús igwi khabahab, ar Ÿwandam iek phā sim gaai “Di ēu narr khūnau isegtarr dibigta jūrr chi di ād jārramkha sīsim” a jaau sim.

¹² Magtarr aawai deeum woun mug jēb gaai maach peerdju ayaam chan tag chukhumgui ajim anum. Mag Ÿwandamau maach peerdāumkhīir deeum khūnagjā jaauba arr aawai āba ich Jesuupai khabam chan pōd õor amach pekau eemua peerdābamgui ajim aajem Pedroou.

¹³ Amachdēu mag Pedro Juan dūi būrjā nem ökag chukhu mag iekha nūm ūrwia jügderraan naa-

jim aajem, mag estudio pömjä khaba s̄̄sidumta mag iekha n̄am ūrwia. Mam̄ amach wir aigpai, “Jākhūn jāg n̄amn̄, jāan Jesús d̄äi wēn̄rraajerr aawaita jāg iekha n̄amgui” aajeejim an̄am.

¹⁴ Mag n̄am d̄äi amachdëu oowai chi woun mon-aau s̄̄sierrjä īchab am bigaau oo d̄unarr aawai pöd jāan s̄̄ukhaawaita mag n̄am ajujā khaba aajeejim anaabá.

¹⁵ Mag oobaawai amach Asamblea eemua chi Pedro Juan d̄äi jöpcha dawag j̄urkhuipüiwia amach appai iyüü n̄amua,

¹⁶ —Keena, ¿m̄khūn wounaan d̄äi maadëu jāga ajuuta jāg n̄ama? aajeejim an̄am. Mug õor monaaud̄ n̄am ooba aajem chadcha. Amau jāgtarr Jerusalén phöbör ee thumaam khūnau khakhapdö th̄n̄am, pöd maadëu “Jāan s̄̄ukhaawaita jāg th̄n̄am” aju khaba n̄amgui ajim an̄am.

¹⁷ Mam̄ cha amachdëu jāg Jesús igwia jaau n̄am tag jaaupimaaugau, maadëu am ajap dakhūnau tag magum iek jaaupiba jaaujogui ajierram aajem, mag jaau wēn̄rrumua warag õor ee mag iek aaidüpimaaugau.

¹⁸ Maimua mag kh̄irju auwia, deeu amach aig th̄rkha aunaa, chadcha amag tag b̄urjä Jesús igwia nem jaaupiba jaaujierram aajem.

¹⁹ Mam̄ amachig magbaawai Pedroou Juan d̄ümua jūrr amag, —Pārāu kh̄irjuawai, ¿jāga ajapcha s̄i ajierram an̄am, Ēwandam dau na? ¿Ēwandamau nem jaau sim ipierraa aju khāyau pārāu nem jaau n̄amta marau ūrcha ipierraa aju aai n̄awi? ajierram an̄am.

²⁰ Marau maach daúa oonaa maach jügūucha ūrtarr chan pöd s̄ii ich jāg jaauba s̄iuju aai khaba

nūmgui ajierram aajem Pedroou Juan düimua.

²¹ Magbaawai chi thethem khūnau sī am ajap dakhāunaa chig aba pūapūijierram aajem, ñor pōm thūnūmuajā warag am kōit iekhamjö Ēwandamta thö iekha nūrrjēe thūnarr aawai. Mag bü ãkhāraa khitarr monaautarr paar, thumaam khūnau Ēwandamag, “Ēwandam, pūjöm chan mug jēb gaai chukhumgui” anaajim aajem irig.

²² Mag chi bü ãkhāraa khitarr Ēwandam jua theegau monaauwai cuarenta años atcha sīejim aajem.

Chi ükha durrarr khūnau Ēwandamag juapá jēeutarr

²³ Mag amach chig aba öbeerbapäaiwai amach khapeen nūm aar wētwia jaauwimajierram aajem, thum phadnaan chi pörkha nūm khūnau judionaan Asamblea ee agjö chi pörkha nūm khūn düimua amach dakhāu iekhatarr.

²⁴ Chi di garm khūnau mag ūrphöbaadeewai ihāba Ēwandamag jēeu nūmua magjierram aajem:

—Ēwandam, pūuta maar Pöröogui ajierram anūm. Puchdēuta mug jēb wauwi, mug phūasjā waunaa ag ee nem sīsidūmjā ompaajim, edjāpa.

²⁵ Warrgar maach dau nawe pūch Akharau pūch chog David khararrag iekhapibaawai, irua pū dūi khīircha iekha simjö purug,

“¿Khan jāgwi jāg durrpierr ñor meeukhaphöö thūnā, maimua par jāg maadēu nem igmaphamta wauju khīirju sīsidá?” ajim anūm.

²⁶ “Mug durr gaai chi pörkha nūm khūn thum ñaba iek deewi jūrr pū dūi wērbuagjota khīir khaugphöbaadéphumgui” ajim anūm, “sīi

warag maar Pör chi Mesías pachdëucha jär autarr ichaau am khõchgau.” (*Sal. 2:1-2*)

27 ’Éwandam, magtarr aawai chadcha David khararrau jaautarrjö ich mæg phöbör eeta ãba biirdëjim: Erodes, Poncio Pilato, ich mæg Israelpien düi deeum durram khæunpa; mag ãba biirdënaa maach Pör Jesúš bëürjä pekau chukhu khitum pachdëu jär autarr khaibag wawaag.

28 Magta chadcha warrgarwe pachdëu jaauwai mag i dau aphæu aju a jaautarrjö, thum ag ee öbérjimgui ajierram anum Éwandamag jéuemamua.

29 Mag irig jéuemamua, Pua khaphæ chirumgui ajierram anum, maar mæg pach i jaaumkhñir pachdëucha chogtarr khæun dakhäu wai nám. Maar pü chognaanau. Pua warag maar khuphñi apibá, ögkhaba pach iek jaau wénurraag a jéuemajierram aajem.

30 Mor masim khæunjä monaaunaa pach Chaai pekau chukhu khitum Jesúš ag juu theegau nem maadëu ooba aajempa marag waupibá, magum gaaimua õrag pach juu theeg oomkhñir a jéuemajierram aajem.

31 Maimua ya amau mag Éwandamag jéeu öbaadëm ee, ich Éwandamaupai am narr di sii sôsõi athajim anum. Mag di sôsõi atham düi Éwandam Akhaar am gaai phës aicheewai magtarr aigmua atagta warag bëürjä ögkhaba, ich mag Éwandam iek jaau nüsijim aajem.

Nem thunum chan äbpaim dën khabajim

32 Mag khapan Éwandam iek ükha thunarr khæunan khñirjug ãbanaa ïchab ö ãbata naajeejim

aajem. Ābmuajā ich nem wai sim, “Mach atheepaiujā” aba, ante magju khāyau, “Nem thum thānūmān maach thumaam khān dēnēugui” aajeejim anaabá.

³³ Mag nām ee, am iek warag amach chi Jesu-ucha ich iek jaaumkhīr doce jūr autarr khānaujā maach Pōr Jesús iiu phiidutarr iekta warag iek khēgkha jaauphöbaadējim aajem. Maimua ich mag jaau wēnūrrūm jaarjā Ēwandamau thumaam khānag am dāi ajapha apiejeejim anaabá.

³⁴ Am iek mag thum jēb wai narr khānaujā amach jēb pērpüinaa, di numí wa numí atcha khāijā paraa arr khānaujā warag amach di pērpüinaa, chi phatkhon Jesuu jūr autarr khān aig jigamkhīr aibeejerr aawai, am ee atcha dau aphān ichdēu nem ig simjā chukhum woun chan chukhu ajim aajem.

³⁵ Mag aipierrwai chadcha amau agdaujōo chi chukhu durrum khānag jiggäejeejim aajem.

³⁶ Cha jaau nāmjō, woun āb sīejim aajem, Levinaan eem José a thür sīerr, Chipre phāram gaai thaabatarr. Mag woun ibūr wauwia Bernabé a thür wai naajim aajem ich Jesuucha doce jūr autarr khānau. Bernabé aawai maach meúan “Ökhīrjug meeupiejem” a simāu.

³⁷ Mag wounaujā ich jēb wai sīerr pērpüiwia, chi phatkhon aibēwi, Ēwandam i jaaumkhīr doce jūr autarr khānag deechējim aajem, agjō jiggäimkhīr.

5

¹ Mamu īchab woun āb sīejim aajem, Ananías a thār sīerr. Mag wounaujā ich սui Safira anum düimua amach jēb wai narr pērpūiwia,

² amach khaugbaju awi, chi phatkhon eem āaur amach athee auwia, agjō āaurpai chi emkhooirau deen majim aajem, ich Jesuu յer autarr khūn aar. Mamu mag ich jayau phatkhon thum deen maba arrjā chi սuirau khaphu sīejim anaabá.

³ Mag amach aar deebaimaawai Pedroou chi Ananiaag magjim anum:

—Ananías, Ջայգi jēb pērtarr param phatkhon pua thum deechēba, ag eem pāach athee autarria, “Thum deechējim” a chirū? ajim anum. Puch jāg sēukha simua Ēwandam Akhaarpata pua khūgur auju ēkha sīebahab ajim anum.

⁴ ¿Pua oowai chi jēb puch dēn khabajī? Mag chi jēb puch dēn arr aawai, ¿chi phatkhonjā puch dēn khabajieb? Mag simta, ¿khan jāgwi jāg sēukhaju khūirjubaadējīma? ajim anum. Jāg sim aiguin Ēwandampata pua khūgur auju ēkha sīebahab ajim aajem Ananiaag.

⁵ Pedroou mag iekhabaaawai warre chi meemta Ananías jēkhūt di bājā aimajim aajem. Mag sēukhatarr gaaimua Ananías meetarr ūrwia thum chi ūrmam khūn thāar paraa nūsijim aajem.

⁶ Mag oobaawai ēwannaan aig narr khūnau put ee pūrēunaa warre aukhēraan arrjierram aajem.

⁷ Maimua magtarr khur ora thārjupjō nūm ee, chi սuirau ich jaai magbarmjā khaugba, Pedro sim di aar majim aajem.

⁸ Mag mawia barbaimaawai Pedroou chi jayau ichig phatkhon deeimatarr oopinaa chi Safiraag,

—Safira, ¿chadchata pāar jēb ich mágum gaaipaita pérjierrá? a jéeuojim anum.

Magbaawai Safiraau, —Chadcha jāgpaim gaaita pérbajieb ajim anum.

⁹ Magbaa Pedroou deeu irig, —Safira, ¿khantheeta pua jāg puch jaai iek ükhawia dūi i ipierr pāach numiim khunau maach Pör Êwandam Akhaar khúgurju ēkha phöbaadéjíma? ajim anum. Magnaa ichdēupai, Pudé ūrbá ajim anum. Pü jaai aukhéraan wëttarr khun deeu barchëwi puertdi aig bù eseserkham. Cha mu iekha chirum iekhau nau pujā ich jākhunaupai pü aukhéraan arrjugui ajim anum.

¹⁰ Maimua irua magbarm bärre chadcha Safirata di bājä a i bükhuurr jéer sleimajim anum, warre chi meemta. Magbarm ee chi ëwannaan ujā aar narr khun dubchëwia chadcha ya maach chi meemta werba thnum oobaicheewai, ïchab arrwia ich jaai aukhërtarr bigaau dūi ãba aukhërjierram aajem.

¹¹ Magtarr ūrwia thum Êwandam iek ükha narr khun jâphierrwia bigaaum khunpa thäar paraa nüsijim aajem.

Nem maadëu ooba aajem pöm waaujerr

¹² Ich Jesuucha ich i jaaumkhíir jür autarr khun gaaimua Êwandamau ag na õrau nem ooba aajem pöm waumaajeejim aajem, õor dakhíir. Maagwai chará waragta chi ükha narr khunan Aai i jéeuojem di bigaau dijäjö wëu wëjom “Pórtico de Salomón” a thär sim ee biirdudu aajeejim aajem.

¹³ Mamu chi ükha nüm khun amach ap mag poposkhamjä, jürr chi ükhaba narr khunaun

warag am kha jōiju ögkha naajeejim anaabá, eeu dëgölp amachdëujā Ananiaau Safira däimua arrjö abaawai ich agjö khéchju khīirjuwia. Mag am kha jōiju ökhö naajieb mamu, khajapha am ig iyüü aajeejim aajem.

¹⁴ Mag ãaur khūnau ögkha n̄m āba, warm khūnau jūrr pogkha maach Pör iek ükhakhag wëtumua warag khapaana aphöbaadëjim aajem, uuinpa.

¹⁵ Amach daúa mag oo n̄m däi ich Jesuucha ich i jaaumkhīir jür autarr khūnau õor dakhīir ag na maadëu nem ooba aajempa mag dau daau wau n̄m oowai, waragta aaunaan khapan pa būrkham gaai dawag phē aumaajeejim aajem, Pedro dichmamua i akharaupai khāijā chi aaunaan ûr khīsu dichdimaawai magbarmuapai monaaumamkhīir.

¹⁶ Mamagkham ūrwia īchab Jerusalén dakha phöbördam n̄nuid̄m eem khūnaupa warag Jerusalén phöbör ee am n̄m aig amach aaunaan aubëemaajeejim aajem. Mag amach aig aaunaan bën khaigbamua s̄lī thōthōrrsö s̄sidumpa aubëemarr khūnan thum monaaupäi maajeejim aajem chi Ēwandam i jaaumkhīir ich Jesuucha jür autarr khūnau.

Ōrau Pedro ēudee ēkhanaa īchab Juan ēudeejā ēkhaajerr

¹⁷ Ēwandam i jaaumkhīir jür autarr khūnau mag amach dakhīir õor monaaupüpükham oowia, phadnaan thumaam khūn pöröu saduceonaan däimua amachdëu pöd agjö aba aawai, iekkhōr wauwia,

18 ich Jesuucha jär autarr khʉʉn pärkhanaa, cárcel deg phãarkha sñujierram aajem.

19 Mamʉ ya edaar pabaadeewai Ŋwandum chog ügtharmua bëewia, chi cárcel degam puertdi weeukhanaa, Pedro Juan dñi dawag öbérpinaa amag,

20 —Jäigmua Aai i jëeujem deg wëtwi thumaam khʉʉnag Ŋwandamau maach ügtharcha öbeerpiejem iekta jaaubaimat ajim anʉm.

21 Amachig Ŋwandum chogau mag jaautarr aawai chadcha ag noram oo ãspapinaa, Aai i jëeujem deg wëtwia, Ŋwandum iek jaauphöbaadéjim aajem. Am mag Aai i jëeujem deg nʉm ee, jūrr thoomgar phadnaan pöröu ich aig narr khʉʉn dñi ãba biirdʉnaa cárcel di aar guardianaan püijierram aajem, amachdēu Pedro Juan dñi phãarkhapitarr amach aig phë aubëemkhñir. Mag am biirdʉ thʉnʉm ee naajim aajem Israel durram khʉʉn am Asamblea eem chi pörnaan, amach thum.

22 Mamʉ mag wëtwi chi guardianaanau ooimaawai, Pedro Juan dñi cárcel deg chukkhu thʉnaajim anaabá. Magbaawai deeu amach pütarr khʉʉn aig bëewia,

23 —Chadcha cárcel di wajapha phãar dʉnʉm marau ooimajim, maimua chi soldaanjā daaugajär puertdi aig oo dʉnʉnʉid thʉnaajim. Mamʉ weeunaa oowai, ag ee ñor ãbjā marau oobajimgui a jaauchëjierram aajem.

24 Mag jaaubaichém chi phadnaan pöröu ūrwia, Aai i jëeujem degam guardianaan pöröujā phadnaan pörkha nʉm khʉʉn dñimua ūrphöbaadeewai,

amach wir aigpai, —Keena, mag ooimaba abarm anum chad khai, ¿jäga aagauma? ajierram anum.

25 Mamu amach wir aigpai mamagkham ee, woun ãb bëewia, —Keena, pârâu wounaan cárcel deg phãarpitarr khunjä bëewi chaggajär Aai i jëeujem deg õrag jaau nwmwai aichëjim anum.

26 Magbaawai mag Aai i jëeujem degam guardianaan pöröu agjö guardianaan ich khääi juu eegpaim khun düi mawia, õor pöm am iek ûr narr khunag amach mokou barm ugua, bürjä am chig aba phë aubëejim aajem.

27 Mag phë aubëewi chi thethem khun ãba bideru thunum aig wai dubbaicheewai chi phadnaan pöröu amag jëeumamua,

28 —¿Pârag khabají ajim anum, marau jäg Jesús igwia tag bürjä nem jaaupiba jaautarr? Mag-tarrta ya Jerusalén phöbör ee pâachdëu ükha nüm iekta thum aaídü wai nümgui ajim anum, jäg marau jaautarrjä ûrba jaau wënrurrum gaaimua. Pâachdëu mag jaau wënrurranaata jägan jäg woun thootarrjä pârâu maar gaaita thüpüim ig naabma ajim anum, Jesús igwia.

29 Magbaawai Pedroou agjö ich khapeen Êwandam i jaaumkhîir jür autarr khun kõitpa iekhamamua magjim aajem:

—Sii õor ipierra aju khäyau, Êwandamau nem jaau simta marau agpierr wauju aai nümgui ajim anum.

30 Warrgarwe maach jöoinau ükhaajerr ag Êwandamauta Jesús phiriu aujim. Ich ag Jesús khabajieb ajim anum, ar pâachdëu pakuls gaai meerphë thöopütarr.

31 Pārau i mag thōopāijieb mam⁹, Ŋwandamau jūrr ichta thumaam kh⁹un khāyaujā ūr⁹ucha apiwia, īchab chi Pörkhanaa ūor peerduajem khapijimgui ajim an⁹am, magbaawai i gaaimua Israel durram kh⁹unau amach khaibag ūsie ewag khīirjuwia Ŋwandamag chugpaapi jēebaawai irig warre mag khaibag chugpaapāimkhīir.

32 Mag pārau i meerphē thōotarr maach daúa ootarr aawaita marau chadcha thum khaph⁹ jaau nūmgui ajim an⁹am. Mag nūm dūi Ŋwandamau ich Akhaarta ar ich ipierraam kh⁹unag deejee-wai, marau jaau nūm⁹n, ich ag Ŋwandam Akharau maachig jajaaukhamta jaau nūmgui ajim an⁹am.

33 Mam⁹ chi phadnaan pöröu aig narr kh⁹un düimua mag ūrbaawai meeukha phōbaadēwi warag am khēchpūimjā khōsi aphōbaadējim aajem.

34 Mag chi thierrnaan apha biird⁹ th⁹nūm ee woun āb Gamaliel a thār sim s̄ejim aajem, Ŋwandamau Moiseeg ich iek phāpitarr iek ajapcha ūrkhaajem kh⁹un eem. Mag woun īchab Ŋwandam iek jawaag chi mach ajim aajem. Maagwai phōbörpien thumaam kh⁹unaujā īchab i ökhö aajee-jim aajem. Mag wounau chi Jesuu ich i jaaumkhīir jūr autarr kh⁹un khūchpai dawag phē arrpi jaau-jim an⁹am, mag⁹mich amach ap iyūu aag.

35 Maimua mag daau paaukhabaadee ich khapeen ichjö chi thethem kh⁹unag, —Keena ajim an⁹am, pārau jākh⁹un wounaan dūi nem khaigba aju ēkha nūm khai, ajapha khīirjunaata nem waubat ajim an⁹am.

36 Pārau khaph⁹ nūm, ar na woun Teudas anarr agjö jāg nərrarr. Ich iiupain, woun thethem a

jaau nərrajimgui ajim anəm, ich igwia. Magbaawai ðor póm cuatrocientojö i dëi khapeerkhajierram. Mamʉ wérbʉ nəm ee warm khʉnau juau thōobapääiwai mag i dëi wënərrarr khʉn thum sii aaidʉwia tagjā abajierramgui ajim anəm.

³⁷ Magtarr khur ðor khapanag khap aag ðor thär phäkha nəm jaarjā, Judas chi Galileapierr agjö aadëwi phöbörpien póm ichig paa aujimgui ajim anəm. Mamʉ mag nərrawia agjö thōobpääiwai thum i dëi wënərraajerr khʉn sii aaidʉjierramgui ajim anəm chi Gamalielau.

³⁸ Magnaa amag, Mʉchdëu mag ootarr aawai, idëu jāg Jesús iek jaau wënərrum khʉn kha-japha sīubat a chirʉmgui ajim anəm. Cha amau nem waunaa jaau wënərrumjā sii amach khīrjug eemuapai khai, magan ich jāgpai wënərrawia deeu ūrnaa aadëjugui ajim anəm.

³⁹ Mamʉ ich Īwandamauta amag chadcha ich iek mag jaaupi sim khai, pārau am khēchpüiwiajā, oob magʉm iek tag būrjā ūrba ich mag sīsiju amiet ajim anəm. Ajapha khīrjunaata nem waubat, eeu pāach Īwandam dëi iekkhōr jür nəm khāijā pārau khaugba naadukham ajim anaabá jūrr amag chi Gamalielau.

⁴⁰ Magbaawai chadcha Gamalielau jaau sīerrjö ajierram aajem. Maimua chadcha Pedro Juan dëi daaugajär narr deeu ierrag thürkha auwia, wʉkhanaa, tag amag būrjā Jesús igwia nem jaaupiba jaaujierram aajem. Mag wʉkhanaan chadau am wētamkhīr pʉapüijierram aajem.

⁴¹ Mag Jesús iek jaau wënərrum gaaimuata mag amach wʉ thʉnʉubarmjā, ökhīrjugjā chukhu, warag aigmua onee ērēubaadëjim aajem, mag

Jesús gaaimua amach aphuu amkhiirta Êwandamau amach jur athamja khaphu narr aawai.

⁴² Maimua mag ërëuwia ed ëepierr õrag jaau w  n  rr  mua, “Jesuuta chadcha ich Êwandamaucha jur auwia maach peerdu aumkhiir p  itarraugui” aajeejim aajem. Ich mag iek Aai i j  eujem degj  a jaunaa s  i dipierrj   ich mag jaau w  n  rr  aajeejim aajem.

6

Amach juag oomkhiir emkhooin apha siete jur autarr

¹ Mag jaar ïchab chi ükha durrum kh  unj   warag khapan paaukhamatarr aawai grieconaanau ebreonaan   ugar iekkh  r wauph  baad  jim aajem, ed ëepierr khoopaa   inag nem jig n  m aig grieconaanau oowai am meeun   inag ebreonaa   inag dee n  mj   deeba narr gaaimua.

² Magbaawai mag doce ich Jesuucha jur autarr kh  nnau Êwandam iek ükha durrum kh  n thum th  rkhan  a amag magjierram aajem:

—Keena ajierram an  m, õrag thach jigam kh  chgaupai chan p  d marau m  g maachd  u Êwandam iek jaau w  n  rr  m tag jaauba s  i werba s  luju khaba n  mgui ajierram an  m.

³ Maimua amachd  upai, Khodamnaan, ar m  ig p  ach ee ðor agpierraanaa chikhamnau am   ugar b  urj   khaigba jaau n  m   rba aajem kh  n emkhooin apha siete jur athat ajierram an  m, ar p  achd  u oowai amach gaai Êwandam Akhaar ph  s paraanaa ïchab kh  irjugdamj   khaphum kh  n.

Magbaawai makhñnag jūrr marau mag phidag jaau pñajugui ajierram aajem,

⁴ mag amag jaau pñabajeewai marau jūrr ich jāg Ŋwandamag jēeu durrumua āba i iek jaau nñm gaapai nñisieg.

⁵ Amau mag iekhabarm īchab warm khñn khapan aig thñnarr khñnaujā thumaam khñnau jügaagaa ūrjierram aajem. Magbaawai woun āb Esteban a thñr sierr jñr aujierram aajem. Mag wounau Ŋwandam Akhaar ich gaai phēsnaa nem waauwaijā āba Ŋwandam gaapai khīrjunaata waaujeejim aajem. Mag tag i dūi āba jñr autarr khñn thñr mñkhñn ajim aajem: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas maimua Nicolás. Chamag Nicolás anñm deeum durram phōbör Antioquía anñm ee thaabatarrta Jesús iek ükhaju nawe judionaan igar theerbawi sñejim aajem.

⁶ Makhñn siete jñr awia, Jesuu ich i jaaumkhīr jñr autarr khñn aar phē arrwi, “Cha nñm pārau ðor jñr aupitarr” ajierram aajem amag. Magbaawai chi Jesuu jñr autarr khñnau am ūr juu ausñunaa, am dūi āba Ŋwandamag jēeuwia, warre amach phidkhaju phidag jaaujierram aajem.

⁷ Magtarr aigmua warag Ŋwandam iek aaidñmam dūi īchab chi ükha durrum khñnjā Jerusalén phōbör ee waragta khapaana paaukhamajim aajem. Mag amau jaau durrum ūrwia judionaan eem phadnaanjā khapan īchab Ŋwandam iek gar theerbagkha majierram aajem.

Esteban pñr autarr

8 Mag woun Esteban anhmua nem waauwai ich Êwandamauta nem thum üuu öbeerpi aajeejim aajem. Mag simua Êwandam jua theeg ich gaai wai sherr aawai ich Êwandamaujä irig ðor ee ag na büürjä nem ooba aajempa waupimaajeejim aajem ūchab.

9 Irua mag nem wau nhrrum oowia, judion-aan Êwandam iek jaaujem di “Chi peerdum khuan dun” a thuürjerr eem khuan béewi, chi Esteban düi bébé khabaichhierram aajem. Magphöbaadum ee warag am aig bée thunisijim aajem: Cirenepien, Alejandríapien, maimua ūchab Ciliciapien düi Asia durram khuunpa. Mag béewia düi warm khuan igar am ipierr iekha phöbaadhejim aajem.

10 Mamu Esteban iekhamam ich Êwandam Akhrauta iekhapi sherr aawai mag khapan thunaajieb mamu, pöd i düi barba aajeejim aajem, khuirjug khaphu iekhaag.

11 Mag amachdui düi pödba abaawai ðrag phagjierram aajem, makhuunau séukha i éugar jaaumamua chadamjö, “Jäg wounaun chadcha maach jöoi Moisés igwia iek khaigba iekhanaa Êwandam igwiajä agjö khaigba iekha sim marau ūrjimgui” a jaaumkhuir.

12 Magtarr aawai chadcha makhuunaujä am ipierr mag séukha nem ðigkhabarm gaaaimua waa ðor phogueupui. Magbaawai judionaan Asamblea eem jöoinau Moisés iek phä puatarr jawaag chi machnaan düimua Esteban perphöbaadhewi amach pörnaan aar athaadhejerram aajem.

13 Magnaa ūchab mam pawiajä waa séukha i khuir amach daúa mag nhrrum ootarrijö jaaumkhuir ðor jür auwi wawikha slujierram aajem. Mag ya am

dën wawikha wai narr aawai waa makħħunau chadcha chi thethem khun aar wëtwi amachig jaautarrijö, —Chamug wounau mug Aai i jëeujem di igwia khaibata iekhanaa Moiseeu Ěwandam iek phā pħatarr igwiajā pħaba ich mag iekha nħarrajemgui aimajjeram aajem.

¹⁴ I iek mag Jesús Nazaretpierrauta mug Aai i jëeujem di magreupüiwiia maach jöoini warrgarwe Moiseeu phā pħatarrjā mag warre deeumug paapüiju aajem ajierram anum.

¹⁵ Am iek mag am ijējēbkham ee chi thethem-naanau thum aig narr khun däimua Esteban khīr oowai sii Ěwandam chog ügtharmua bëetarr khīr ajaugjöta ajappha khitajim anaabá.

7

Estebanau ich khaipr iekha khitum ee thopütarr

¹ Mag chi sëukha narr khunau mag jaaubaawai chi phadnaan pöröu chi Estebanag, —Pugwia cha amau jaau nūm iek thum chadcharam iekhá? a jëeujim aajem.

² Magbaawai Estebanau thum aig narr khunag ūrmkhīr iekhamamua, —Khodamnaan, pāar chadcha mua mħch dënnaanjö khōsi chitum, mħ iek ūrbat ajim anum. Maimua iekhabaadëwi, Maach jöoin Abrán khararr Mesopotamia sħewi deeum durr Arán anumug joobaan maju nawe maach Ěwandam cha ügthaa phuu nūmua dau daau irig ich oopijim aajem.

³ Mag ich oopiwià irig, “Puch durr iseg pħawi puch khodnaanagjā ooba petá” ajim aajem,

“deeum durr mächdäeu pächig jaaubarm aar. Mam mua pä joobamkhäir deeum durr jär deejugui” ajim aajem, Êwandamau Abranag.

⁴ Magbaawai chadcha jöoi Abrán Caldea durrmua mawia järr deeum durr Arán anäm ee säleimajim aajem. Maig simta i aai meebaadeewai mau cha maach näm durr Êwandamau irig bëepijimgui ajim anäm.

⁵ Magtarr aigmua anaabá, ís ewag pawiajá agtha ich mäg durr gaai wänärräm. Êwandamau ich jöoi Abranagcha chan, “Büchkhunpaijá mäg jäb mägpierr pä dänéu” abajim; “mamä ichiita deeb khaba deejugui” ajim aajem. Mag irig deebarm durr i meebaawai järr i chaainauta jäuju ajim anäm. Mamä maagwai jöoi agtha chaai ábjá chukhu ajim anaabá, mag jäb jäag.

⁶ Magtarr khur deeu Êwandamau ich garmua Abranag iek dee simua, “Abrán” ajim anäm. “Pä chaain ewagam khännau chaain oomam khänn mäg atag paawai chikhamnau amach durr phä arwi säi cuatrocientos años chikhamnaan chogkha wänärrajugui” ajim anäm Estebanau, Êwandamau Abranag iekhatarr igwia. “Mag näisimän, warm khännau am däi amachdäeu ampierr dau aphä am wai wänärrajugui” ajim anäm, Êwandamau.

⁷ “Mamä amau mag pä chaain säi amach chogkha wai näm järr, mächdäuecha mua am däi ag iek éudä aujugui” ajim aajem ich Êwandamaucha, “mächdäeu khap am däi aag. Magbarm aigmua warm khänn jua eemua am peerdu athaawain chadau deeu mammua bëewi mäg durr gaai amau märug jäeu wänärrajugui” a jaaumajim aajem

Estebanau, Êwandamau Abranag iekhatarr jaauwi.

8 Magta warrgarwe Êwandamau Abrán dëi iek deetarr jaaumajim aajem Estebanau. Mag jaumamua ichdëupai magim aajem:

'Mag ich iek deetarr thumaam kh unag khap amkh irta  chab emkhöi chaain atham aigmua seman  b aadeewaij  meh udam ph rbichpi jaaujebma. Mag ph rbich n mta Êwandam d i iek deetarr ag dauchach ajimgui ajim aajem. Mag iekhatarr aawai Abranau ich iewaa Is  autarr aigmua ocho d as aadeewai chadcha ich Êwandamau jaautarrj  i meh udam ph rbichp ijim anaab . Maagwai j oipawi Isaauj  ich chaai Jacob paarpawai, ich agj  awi Jacouuj  ich chaain doce ootarr kh n d n thum ich mag ph rbichp imajim aajem. Mag Jacou chaain doce ootarr kh n gaaimuata Êwandamau m g maach israelnaan th n m thum ompaa aujim, a jaumajim aajem Estebanau, Êwandamau Abr n d i iek deetarr igwia.

9 Mag jajawagmamua, 'Mag Jacob chaainaupaita amach eeumdam José a th r s err amach ayau amach kh ai  rcha j sene wai sim oobaa iekkh r wauwi Egipto durram wounag p rp ijierramgui ajim aajem, amach aai meer.

10 Mag i p rp ijierrab mam , Êwandamau  u i eeg oojim anaab , mag phithurg au simj  thum  watamkh ir. Mag n m d i  chab ich Êwandamau warag irig kh irjug deewi, rey Faraonauj  irua nem wau sim ich dawagaa oobaadee, warag Egipto durram gobernador khapiwia irigta ich

nem thum jaaujim aajem ich dënjö amkhiīr, a jaaumajim aajem Estebanau.

¹¹ Mag jaaumamua īchab, 'Mag ich Joseeta gobernador khabaadëm ee, Egipto durr jādau theega th̄naawai Canaan durrijā ich agjö th̄naajimgui ajim anum. Mag jaar wajappha õor dau aug ajim aajem, jādaúa. Magbaadee maach jōoin Canaan-pienau pōd khöjudam aujujā khaugba aadëjim anaabá, chukhu aadee.

¹² Mag n̄m ee jōoi Jacou ūurwai, Egipto durr trigo pēr n̄m a ūrbaa, aar ich chaain p̄ijim aajem, khöjudam pēr aumkhiīr. Ma, warrpem am khöju authurtarr ajim aajem.

¹³ Pārau khaph̄ n̄mgui ajim anum, mag khur deeu ērēubaadeeuta Joseeu ich khaugpijim aajem, ich naam kh̄nag. Magbarm aigmata īchab chi faraonaujā khaph̄ aadëjim aajem José ebreon-aankha sim.

¹⁴ Mag, Joseeu ich naam kh̄nag ich khaugpiwi ich aaijā thum ich chaainpa wai bēepijim aajem, ich aig. Mag ich aar jaaubaimaawai jōoi ich chaain thum bēju aadëwi warag amach thum chi khapanag setenta y cinco bējierram a jaaumajim aajem Estebanau.

¹⁵ Mag, jōoi Jacob Egipto durr ich chaai sim aar joobaan kheerbaadëwi khit̄ awia, ich aarpai appawia, ewag pawi chi chaainjā ääbdö ömamua doce narr kh̄ieb amach thumwe öjierram aajem.

¹⁶ Mag, jōoin mee n̄mpierr deuem durr Siquem anumta aukh̄eraan arrjeejim aajem. Mag am aukh̄ermarr jēbdi, am tathöoi khararr Abranau Siquem durr aawai woun äb Amor aajerr chaain juu gaai pēr autarraugui a jaaumajim aajem Este-

banau, warrgarm khuun jöoin jaaumamua.

¹⁷ Mag jaaumamua ich Estebanaupai magjim aajem: 'Mag Êwandum jöoi Abrán d*ü*i iyuu naawai ichigcha durr jüapiba i chaainagta deeju a jaau-tarrjö, chadcha ag khur nassi pawiata ya amag ich Êwandum mag durr jüapiju gayaa aadëm ee, ich jöoi Jacob khararr chaain ewagam khuunta khapaana thuunisijim aajem, Egipto durr.

¹⁸ Mag ya am khapan aphöbaadëm ee, Egipto durr deeum woun b*ü*ürjä José khaugba aajerrta jürr reikha s*is*ijim aajem.

¹⁹ Mag reíu maach jöoin ëugar khaigba kh*ii*ruvia am d*ü*i ichdëu ampierr aajeejim anum. Mag sim gaaimua maach jöoin uuinau emkhöi chaaindam oomam thum ajués chi ädnaan juu eem khecheu arrwi pab*ü* ee deen mapi jaaujeejim anaabá.

²⁰ 'Mag emkhöi chaaindam juau khëch num jaarta Moisejä thaabajim aajem. Mag chaai thaaba s*is*im Êwandum oowai i dawagaa khitajim anaabá. Mag chaai ed thärjuppai chi dënnaanau amach d*ü*i wai naawi

²¹ ya amachdëu pöd meer wai naaju khaugba aadee, dikhu chaaur warphaa sirphüg ee deethur-jierram aajem. Mag deebathurm ee, rey kha jerag domeraan n*ü*rrumua oobaimaawai, dau aug khaugwia, degag arrwi, ich chaaijö b*aa*upüijim aajem.

²² Mag, Moisés Egiptopien juu ee b*aa*u s*le*wai amachjö nem thum khaphü mag gaaimua nem iek theegnaa thürphöö s*ü*rrajimgui a jaaumajim aajem ïchab Estebanau.

²³ 'Maimua ya ich cuarenta años aadeewai, "Mach jöoin durr israelnaan ookhemgui" awi,

chadcha am oon bëejim anaabá, chi Moisés.

24 Mag bëewi oo uraa aawai, Egiptopierrt a israeldam dëi ãaududut khajim anum. Moiseeu oowai mag jääu nãmua Egiptopierr garmua israeldam gaai mas waumam oobaa, ich meeun peerdu awaag awi chi Egiptopierrt thõopüijim aajem.

25 Magtarran, irua khñirjuawai mag ichdëu ñor thõobarm oowia chi israelnaanau iita amach peerdu aumkhñir Ëwandamau püibarm khaphu ajupii awi ajim anaabá; mamu warm khñunau pöd mag khñirju aubajierram aajem.

26 Maimua agtarr noram deeu dau numí jûrr amach israelnaan appai jääu nãm ooimajim aajem. Magbaa tag jääum ugua, khecheu auwi ithuu amag, “Keena, dich meeun appai ¿khantheeta pâar jäägjerrá? Jäg chan üu khaba simgui” ajim anum.

27 Magbaawai mag ich khapeer pödmarr garmua chi Moisés sñepüinaa, “¿Khaíu purug jaauwai mag puata maar pôr aawai puata maar khaigpérju aai chirum a jaaují?” ajim aajem.

28 “¿Wa norr puchdëu Egiptopierr thõotarr aawai mujä pua agjöta thõopüim ig chirúwa?” ajim anaabá.

29 Warmua ichig magbaawai Moiseeu öbungba, deeum durr Madian anumug dûr mawia, mam sñeimajim aajem. Maig chikham durr uwi auwia ag dëi chaain numí oojimgui a jaaumajim aajem Estebanau.

30 Mag jaaumamua, ‘Agtarr khur nãu awia cuarenta años nãm ee, khñai ãb ich Moisés durrsi Sinaí anum dakha ñor chukag ee sñejim aajem. Mag i maig simta, Ëwandam chog ügtharmua bëewi irig ich oopijim aajem, pabüdam neneree khitum

uurdu thunam eemua.

³¹ Mag ich dauderraab abaawaita agugaacha manaa oog abarm ee, mag eemua maach Pör Êwandamau ich khaugpieg irig,

³² “Moisés, mħata pħ jħo in warrgarm khun Êwandamaugui” ajim anum: “Abrán khararr Êwandam, Isá khararr Êwandam, maimua Jacob khachitarr Êwandam.” Êwandamau ichig magbarm ūrbaa Moisés jāphier ajaugau kha duui thunamua pöd mag ötdau uu thunamugjā tag oobajim anaabá.

³³ Magbaawai maach Pör Êwandamau deeu iekhamamua irig, “Mħun Êwandamau. Puch zapat ēer athá, pħi mħi kħiirpheeta oo dħħanaabahab” ajim anum.

³⁴ “Mua mħach chaain chikhamnaan jua machgau Egipto durr aphu durrum khaphnaa am chaigpa nám iek dakkha thunamjā mħachdēu ūr chiraawai pħarġ jawaanta bēejimgui” ajim anum, “pħi gaaimua mħachdēu am peerdu awaag.” Maagwai, “Petá Egiptoog” ajim anum Êwandamau Moiseeg.

³⁵ Magnaa ich Estebanaupai ich iek ūr narr khunag, ‘Maadēu khaphu nħamgui ajim anum, ich ag Moisés khabajieb, ar Êwandamau maach jħo in israelnaan pörkhapiwi Egiptopien jua eemua deeum durr am phē arramkhūr pūitarr. Magju naweran amau chadcha i isegwia irig, “Khaíu pħarġ jaauwai mag pħata maar pōr aawai maar khaigpérju aai chiru?” ajierram anaabá. Mamu magarr āba, ichiita Êwandamau irigta am pörkhapijim aajem. Mag am pörkhaju jawaan bēemkhūr ajim aajem, Êwandamau ich chog

püibaawai mag pabü uurdü thənəm eemua irig iekhachétarr.

36 Mag, chadcha Moisseeuta Egipto durrjā ñor dakhīr ag na amau ooba aajempa wau nurrəmua am phē arrwi, phūas Phur anəm eejā phē wai dichwi, ñor chukag durrjā cuarenta años ag na amau ooba aajem nempa ich mag ichdëuta wau nurrajim aajem.

37 Ich ag Moiseeu ajim anaabá, īchab Jesús igwia israelnaanag, “Ēwandamau mʉ püiwi cha mʉ pāar ee chitəmjö, īchab mʉg atagjā deeum ich i jaaumie ãb püiju” a jaautarr.

38 īchab ñor chukag durr israelnaan thum durrsī Sinaí anəm bükħərr ãba biirdü thənaawajā ich ag Moiseeta am däi s̄ejim aajem, mag durrsī gaai Ēwandam chogau ichig jaautarr jūrr maach jōoinag jawaag. Mag, irigtä nacha Ēwandamau ich iek büürjā chugpaa khaugba s̄ierrəm phā deejim aajem, mag phā deebaawai īs ewag pawijā i gaaimua ag iek ich mag wai n̄isimkhīir.

39 'Mamʉ maach jōoinau irua nem jaau sim ükhamaaugau, warag i ichaaur ajierram aajem, deeu amach durr Egiptoog wētam khōchgau. Mag nəm iekhauta agtha Moisés mag durrsī Sinaí anəm gaai simichjā

40 Aarón aar wētwia, “Moiseeu sī Egipto durrmua maar phē au bēewi jamaga petam khai marau büürjā khaugbamgui” aimajierram anaabá. “Maagwai marau p̄urug maach athee nem inag dēn ēwandamkha wau deepi n̄amgui” ajim anəm, “deeu ewag Egiptoog weetwaijā maguata maach jaau warramkhīir.”

41 Maimua chadcha amach juau phīr dēn phakdamkha waunaa, nemchaain khēchwia, agugta Ēwandamagamjō jēeuphöbaadējim aajem. Magbaawaita onee n̄uisijim anaabá, mag amach juau phakkha wautarrag jēeu n̄umua.

42 Magbaawai Ēwandamaau warran am dūi s̄ierrjā tag amag ooba, warag amachdēu ampierr apibaawai, edaúgjā jēeunaa phīdagagpa jēeuphöbaadējim aajem. Amachdēu ag nawe mag nem parhoobam̄ag jēejerr aawaita ich Ēwandamaucha amag,

“Israelnaan, ¿pāar cuarenta años s̄ii òor chukag durr pāach ap aajeeawai pārāu nemchaain khēchwia m̄urugta jēeujeejī?” a iekhajim an̄um.

43 Mam̄a chadcha ichigpai jēeuba aajerr aawai, “Magjuga” ajim an̄um ich Ēwandamaupai.

“Mag khāyau pārāu s̄ii Molocta pāach ēwandam awi ich dipa pāach dūi wai wēn̄rraba aajeejieb, ābakhai agjō pāach ēwandam Renfán anarr ag phīdagpa dūi āba, akh̄uunagta jēwaag.

Jāgtarr jūrr pāar pāach kha ukhurm kh̄uunau durr chaaur warp Babilonia atag p̄arkha maawai, mua pāar uđuraa phē arrpijugui” ajim an̄um ich Ēwandamaau. *(Am. 5:25-27)*

44 Maimua ich Estebanaupai mag iekhakhagmamua, ’Pāadē ūrbat ajim an̄um amag. Maach jōoinau Aai i jēeujem degta Ēwandamau Moiseeg ich iek phā deetarr ākhaajerr aawai òor chukag durr amach wēn̄rraajeewaijā amach wēn̄rrampierr amach dūi wai wēn̄rraajeejimgui ajim an̄um. Mag di ich Ēwandamau Moiseeg jāga ëuju aai s̄i a

jaautarrjö ëu sïejim aajem, magreunaa deeu ëu ahau aju ayaa.

45 Maach jöoinau mag di amach dënnaanau juagam nemdam p̄atarrjö oo wai wënräajerr aawai, Josué düi bëetarr kh̄unaujā amachdëu chikham durr jüathug aucheewai amach düi waibëejierram aajem. Mag maach jöoinau durr jüathug athaicheewai chi durr kh̄un chaarta Êwandamau chawag jür wërppüijim anaabá. Magtarr aigmua ewag pawiajā ich mag durr gaai jooba wënräumua kh̄ud Davijā reikha s̄isijim anum.

46 Mag rey David Êwandamau üu eeg oojeejim aajem. Maagwai ich Daviiucha warrgar jöoi Jacob khararr ag Êwandamag jëeumamua, “Mua p̄ athee di ëu deekhimgui” ajim anum, “ag ee puch jooba chitamkh̄iir.”

47 Mam̄ Êwandamau irig ëupiba jaautarr aawai i iewaa Salomonauta irua ëuju arr di ëujim aajem.

48 I athee awi mag di ëu deerieb mam̄, Jöoi cha ügthaa phuu n̄m chan juau di èutarr ee joobaba khitum. Ich mag s̄ierrum khap, ich Êwandamaucha ich i jaaujerr kh̄unag phäpitarr gaai mag sim:

49 “Edaujāata m̄ juupjem pörkhauu; maagwai mug jēb s̄ii m̄ bü dññuujem̄u.

Mag simta, ¿khan di kh̄irta pârau m̄ athee ëu deeju ëkha n̄? ajim anum.

¿Wa pârau kh̄irjuawai mag m̄rug di ëu deebarm ee s̄ii m̄ jua üi oo chiraju aai chirúwa?

50 Nem thum m̄ug th̄n̄um mua m̄ach juau wautarr khabahab” ajim anum maach Pöröu. (*Is. 66:1-2*)

51 Maimua warag iekhamamua ich däi ijējēbkhar kħuunag magjim aajem ich Estebanau: 'Pārau mag khaphu nəmta, bħarjā iekhaawajā ūrba, jüg khichagna thāar theegjā sīerrjēe khabahab ajim anum, Ēwandam khaugbam kħuunjö. Magnaata warag Ēwandam Akhaar ichaaur ükha sīerrjēemgui ajim anum, warrgar pāach jōoinau aajerrjö.

52 Magnaa amag, ¿Warrgar Ēwandam i jaaujerr kħuun eem āb khāijā pāar jōoinau daupii wai naaj? a jēejim anum Estebanau. ¡Daupii aju abá! ajim anum ichdēupai deeu. Amachdēuta khēchpūibajieb ajim anum, ar warrgarwe sīi Cristo igwia woun āb thumaam kħuun khāijā chi ajapcharam bēju a jaau durrarr kħuunjā. Maimua amau mag jaau durrarr ya chadha pierrwajjā jūrr pāachdēuta i pur deewi warre thōopi jaaubajierrab.

53 Pārau chan Ēwandamau ich chognaan gaau ich iek jaaupūitarr phā wai nūmjā ag gaai jaau simjö i ipierraajā khaba sīerrjēemgui ajim anum amach khīrcha.

Magta iekhajim aajem Estebanau, ichdēupai ich kōit iekha khitムua.

Esteban thōotarr

54 Chi phadnaan pöröu aig narr kħuun däimua ūrwai Estebanau mag iekhabapūim ūrbaawai warre i däi meeukha phöbaadējim anaabá.

55 Mamħu Estebanau ich gaai Ēwandam Akhaar phēs wai sīerr aawai īchab magħumjā igbajim aajem. Mag nūm ee irua ügħthaag oowai, Ēwandamta edjā weeudu wějöm ee ich wajaugau bħuġġi sim oo athajim anaabá. Maagħwai i bigaau Jesuuta

ĩchab ich Ņwandamjö nem jua theeg oo dññamjä oojim aajem.

⁵⁶ Ichdëu mag oobaawai warm khññag, — jPäädëu mä daupierr oobat! ajim anum, ar edjä weeudä wëjom ee Emkhooi Iewaa Ņwandam juachaar gar oo dññum.

⁵⁷ Mamä Estebanau magbarm ūrbaawai chará, i iekhamam ūrmaaugau, warag juau kach phäarphöbaadëjim anaabá. Magnaa thum äba sereu phöbaadëwi warag irigta audimajierram anum.

⁵⁸ Maimua i pürphöbaadëwi, phöbör igaau arrnaa, jürram khññanau mokou barphöbaadëjim aajem, i thõopäaig. Maagwai warrcha chi thethem khññag i khñir sëukha iekha narr khññanau amach khajüa ürum ëerkhanaa, woun äb Saulo anumug phëdeejierram aajem, amach mamagkhamich pürmkhñir.

⁵⁹ Jürram khññanau mag ich mokou bar wai nüm ee, chi Estebanau warag Ņwandamag jëeu khitumua, —Jesús, chadcha püuta mä Pöröu. Nau mä thõbaadeewai mä akhaardam puch aar athä ajim anaabá.

⁶⁰ Mag Ņwandamag jëeu dichwia, jïepöröu jëkhut phöbkhanaa thet, —Señor ajim anum, amau mä däi mäg khaigba nüm paarjä oob pua amag mägtarr iek èudu chitamgui ajim anum.

Mag iekha khitum ee, warag chaaupabaadëjim aajem.

8

¹ Maagwai ich Saulouujä ĩchab ich paarmua Esteban thõopim khõsi uđraa thõopüipijim aajem.

Saulouu chi ükha durrum khuuñ ëudee ëkhaajerr

Mag Esteban thõotarr aigmua atagta õrau Jerusalén phöbör ee chi ükha durrarr khuuñ wajappha dau aug waujierram aajem, am ëudee ëkhanaa pürkha aumamua. Mag amach khapeen pürkha aumam oobaadeewai thum aaidh phöbaadëjim aajem, Judea durr maimua Samaria eem magwe. Äba ich Jesuucha doce jür autarr khuuñpaita chaaug wëtba, ich ag phöbör eepai öbh naisijim aajem.

² Mag Esteban thõo püawi jürr warm khuuñ ëudee mamagkhamich, jöoin Ëwandum dau na wajapha wënurraajerr khuuñnau Esteban ür bïe nuu awi aukhérthurjierram aajem.

³ Am iek, magumich Sauloon sii nem khoojem ëudeemjöta ëkha nürraajeejim anaabá, maach Pör Jesús iek ükha durrum khuuñ ëudee ëkhaawai. Mag nürümua dipierr dubnaa, emkhooin däi uhiinpa ichdëu oomam khuuñnan purnaa, ajués ëudüdeg arrwi, cárcel deg dubpüimaajeejim aajem.

Samaria durr maach peerduajem iek jaautarr

⁴ Mam Ichab amach ëugar mamagkham ee, Jerusalén phöbormua deeum durrag dür wëttarr khuuñnau warag amach wënurruMPIERR õrag maach peerduajem iek jaau wënurrajim aajem.

⁵ Jürr mag jaau wënurrumua woun äb Felipe anum Samariaag mawi mag durr phöbör dürrchacharam ee maach peerduajem iek jaumamua, “Jesuuta Ëwandum Cristo püiju aajerr pârau nu nümuugui” aajeejim anum amag.

⁶ Felipeeu mag jajawagmam õrau äbam aig bividanaa i iek ürm khösi üurjeejim aajem. Mag i

iek ūr nəm dəi īchab Ēwandam jua theegau nem khūir pogkhe wau nərrəmjā amach daúa oo naajim aajem.

⁷ Ōor pōm mor ee bēn khaigbam wai sīsid arr khūunjā monaaumaawai chi mepeenjā idaau ääig jūrpūimaajeejim aajem. Mag nəm dəi īchab bū wēdu wēdu khithéem khūunjā monaaunaa kha chukhū pōd amach appai phiiduba sīsid arr khūunpa monaaumaajeejim anum.

⁸ Irua nem wau sim amach daúa oonaa amach jügħucha i iekjā ūr nəm gaaimua, mag phöbör ee õor thum onee naajeejim aajem.

⁹ Mamu mag phöbör ee īchab woun āb Simón a thär sim sīejim aajem. Warr mag woun bēnkhūn ajim aajem. Mag wounau Samariapienag jaauwai iita tagam khūn khāyaujā ürħucha chirūm a jaau nərrəmua õor thum khūgur wai sīejim anaabá.

¹⁰ Mag, thumaam khūnau i iekhaawaijā ūrm khōsi ūrjeejim aajem, chaainaupa. Maimua i igwia jūrram khūnau, “Mug wounaun chadcha Ēwandam jua theegta ich gaai wai sim” aajeejim anum.

¹¹ Mamu amau mag irig ee aajerran, maan ag nawe mag ichdēu am dakhūir ich bēn khaugau nem parhooba wau simua sīi õor thum ichig paa wai sīerr aawai ajima.

¹² Mamu mag nəm ee, jūrr Felipeeu maach peerduajem iek jauna, “Ēwandamagta uđuraa dich Pörkhapiju aai nəm” a jaau sim dəi īchab, “Jesucristota ich Ēwandamaucha jür auwia maach peerdu aumkhūir püijim” a jaaumam ūrphöbaadeewai, ükhawi, emkhooin dāimua uħinaupa amach pōr choopimaajeejim anaabá.

¹³ Magbaawai īchab ich Simonaujā däi ükhawi, ich pör choopiwia, warag Felipe kha ogduba sīsijim aajem. Mag i kha ogduba narrumua Felipeeu ūrāu ag na mag nem ooba aajerr nempa waumam oowia jūrr ich Simonta dauderraā sīejeejim aajem.

¹⁴ Maimua mag nūm ee, Ēwandam i jaaumkhīir ich Jesuucha jūr autarr khūnau Jerusalenmua ūrwai Samariapienaujā Ēwandam iek ükhabarm a ūr athaawai Pedro Juan däi am aar pūijierram aajem.

¹⁵ Maimua bardatkaimawi mag Samariapien eeu ükha durrum khūn kōit Ēwandamag jēeuierram aajem, amagjā agjō Ēwandamau ich Akhaar deebaawai īchab wai nūsimkhīir.

¹⁶ Maagwai chan agtha iwiir ābmuajā Ēwandam Akhaar chukhu naajim aajem, sīi maach Pör Jesucristo thār gaaipai pör choo narr aawai.

¹⁷ Mag chadcha Pedroou Juan däimua chi eeu ükha durrum khūn ūr jua auslunaa Ēwandamag jēeubaawain chadau Ēwandamau makħūnagjā ich Akhaar phēs deejim aajem.

¹⁸ Mag Ēwandam i jaaumkhīir jūr autarr khūnau warm khūn ūr jua auslubarmuapai makħūnaujā Ēwandam Akhaar au nūm oowia amag phatkhon oopinaa magjim anūm chi Simonau:

¹⁹ —Magan jāg jua theeg mūrūgjā īchab dee chirbat, mūjā pāachjō amkhīir. Magnaa, Mua pārag phagjugui ajim anūm, maagwai muajā pāar dēnjo ūr jua auslubaawai īchab makħūnagjā Ēwandamau ich Akhaar deemkhīir.

²⁰ Magbaawai Pedroou irig, —Simón, ¿pua khīirjuawai Ēwandamau ich Akhaar deewai

phatkhonauta pér aaujeeba? ajim anum. Pua ajap dau ëebaju atheen puan Ëwandamau puch phatkhonpa isegbarjugui ajim anum.

21 Ëwandam dau na pü ö ajap khaba siewai pua chan pöd maar dënjo jäg narraju khaba simgui ajim anum.

22 Jäg puch khiijug khaibag isegpüiwia Ëwandamag chugpaapi jëeubá; tale irua pü khiijug jäg sim ajapha paapüwi tag pü däi magum iek igbajugui ajim anum.

23 Simón, puan chikhamnau wau nüm oowi am dënjo am khöchgau, sii kha onejä chukhuta sierumgui ajim anum, puch khaibagjä püaba. Mag khaibag isegba aawai ich aguapaita pü pör öbeerpiba pür wai simjö siebahab ajim anum irig.

24 Magbaawai Simonau, —Keena, mä kõit jëeubathü ajim anum, maach Pör Ëwandamag, eeu magba akhiin Ëwandamau mä däi cha päräu jaau nümjö adukhamgui ajim anum.

25 Mag, Pedro Juan däi ewaa ükha durrum khüün oon wëtwi, amach daúa Cristo meewi iiu phiidutarr ootarrpa jaauwia, deeu Jerusalenag wëtjierram aajem. Mag wëtumua Ichab Samaria durr phöbördam nüñidum ee õrag jägata Ëwandamau maach peerdu aaujë a jaau wënurraajeejim aajem.

Felipe woun ãb Etiopiapierr däi

26 Magtarr khur Ëwandam chog ãb ügtharmua bëewi Felipe iek irig i thärcha thärnaa, —Ar Jerusalenmua khädau õor chukhu ich mag ma

sīejem ee jerag pet ajim anum, khad jöoi Gazaag ma sim ee.

²⁷ Magbaawai chadcha Felipe ag ipierr ichig khad jaautarr ee petajim aajem. Mag maa awia woun ãb Etiopía durrmuia Jerusalén phöbör ee Ŋwandamag jeeuthurwia deeu ich diig mam däi thēujim aajem. Mag woun, uaita Etiopía durr reikha sim ag garm ajim anaabá, chi thethem. Ichdëuta mag uhi reikha sim dën phatkhon thum chi äkhaajem ajim aajem.

²⁸ Mag ich diig mamua japdijöö khit̄mta bü paurbaajem paar sim cabayou eud̄ arrum ee jup jörranaa, warrgur Ŋwandam i jaaumie Isaías khararrag ich Ŋwandamau ich iek phäpitarr ēsapta thür jörrajim aajem.

²⁹ Mag i ēsap thür jörröm ee, Ŋwandam Akharau Felipeeg, —Felipe, bü chaphu manaa i ēkha athá ajim anum.

³⁰ Magbaa chadcha Felipeeu bü chaph mawia, ēkha aunaa ūrimaawai, Isaías khararrag Ŋwandamau ich iek phäpitarr ēsapta thür jörröm ūrimajim aajem. Mag ūrimawia ich garmua chi Etiopiapierrag, — Pua pachdëu thärmam khaphu chiru? a jeeujim anum.

³¹ Magbaa chi japdeg jörrömua, —Oräu maachig jaauju chukhum, ñjäg maadëu khap abarju? ajim anum.

Magwia warag Felipeeg ich japdeg waaid̄piwia ich däi ãba juppijim aajem.

³² Mag chadcha jupimawi irua Ŋwandam iek thür jörrarr gaai oowai mag sīejim aajem:
“Ovejadam chi thōojem di aar arrjemjö thōopäain arrjierram.

Mamu jāg ovejadam khīeb ich khaar thar arrumjā
khīuu khēraajemjō, ich jāg būurjā i ãaba khitajim iek chigaa iekhaag.

³³ I däi amachdëu ampierr ajierram, mamu
äbmuajā, 'Jāan woun ajaphamu; idëu i
khajapha sīujujā' abajim.

Mag chaai chukhu khitm thōopütarr aawai,
¿jāga ewag pawijā mag 'Jākhun i chaainau'
abarju?" a phā sīejim aajem. (*Is. 53:7-8*)

Maata mag wounau thär jörrajim aajem.

³⁴ Mag ich bigaau jupbaimaawai chi Etiopi-apierrau irig jēeumamua, —Kakē, mu ap chitm
mārug jaaubá ajim anm. Ěwandam i jaaumieu
mug phāawai, ¿khai igwiata mag phājī? ¿Ichpai
igwia, wa deeum khunta jaau sim ajīwa? a jēeujim
anm.

³⁵ Magbaawai Felipeeu irig ichdëu thär sīerr
gaaimua jajawagmamua khīeb Jesuu maach
peerdu aum khōchgau uduraa ich thōopitarra
jaaudubjim aajem irig.

³⁶ Mag iyu wētumua dödam phuur khērum aig
paaukhabaimaa ich chi thethemua Felipeeg, —
Kakē, mug dödam paraa khērum aig nuwe, ¿pua
owai mu pör chooju jāg chiru? ajim anm.

[

³⁷ Magbaa Felipeeu irig, —Pua chadcha puch
thāraucha ükha chirum khai, pör chooju aaima
ajim anm.

Magbaa chi thethem garmua, —Muan chadcha
thāraucha ükha chirumgui ajim anm. Mua
khaphu chirumgui ajim anm, Jesuun chadcha
Ěwandam Iewaau.]

38 Magwi warag chi carro dññhu auna, amach numwe uurbagkhawia, jér dö phñur khérum ee wétwi, Felipeeu i pör choopäijim aajem.

39 Mag pör choo aaipawi deeu dö eemua öbërdñtkhabaadém ee, dau pérbarmjö arrau dëgölp Felipe chukkhu aadéjim aajem, ich Êwandam Akharau athaadee. Mag i marr khaugbajieb mamu, chi Etiopiapierr warag onee ich maa arrag petajim aajem.

40 Mag dëgölp chuk aadéwi aigmua warp phöbör Azoto anumta Êwandam Akharau Felipe athaadéjim aajem. Ich maigmua warag phöbörpierr jaaubaadéjim anum, jägata Êwandamau ich Chaai pääjji thum ich iek ükha nüm khuan peerd़ aum khöchgau. Mag Azotomua jaaubaaderr ich mag jajawagmamua deeum phöbör Cesarea anum jaau barjim aajem.

9

Saulo Jesúus däi khud ee thëutarr

1 Mag nüm ee warag Saulouu maach Pör Jesúus iek ükha durrum khuan dakhäu nüm püaba, warag phadnaan pör aar mawia

2 ichig ësap phä deepijim aajem, Damasco phöbör ee judionaan Êwandam iek jaaujem degam chi pörnaanag oopibaimaa, makhuunau amach paarmua däi pürpi jaaubaawai, phithurg chukhu Jesúus igar nüm khuan emkhooin däi uinpa Jerusalenag preso parkha aibëeg.

3 Maimua chadcha ichig mag ësap phä deebaa ag däi igbaadéjim aajem, Damasco phöbörög khudau

ma sim ee. Mamu mag mawia ya chi phöbör dak-pamam eeta, dëgölp edjä eemua pagthumdaujö phur jeer athajim anum.

⁴ Mag phur jeer athamua warre Saulo phur werbpäimjöta jekhut buju aimajim aajem. Mag jekhut panaa ūurwai õor chukag eemuata irig, — Saulo, ¿khantheeta pua jägcha jäg mu iek ükha durrum khun khaibag wawaag am ëudee ëkha nurruma? a slejim anum.

⁵ Magbaa Sauloou, —Señor, ¿ma pu khaiuma? ajim anum jürr irig.

Magbaa maach Pör Jesuu, —Muhn Jesuugui ajim anum. Pua jäg mu iek ükha durrum khun ëudee ëkha sim aig, mu ëudeeta pua ëkha nurrabahab ajim anum. [Pu jäg nurrum aiguin, phak emkhöiu phid-khamaaugau ewag thuugwai ich bükkhurr pa ëudu jörraajem gaai miu u a slejemug thuugjemjö, parta pachdëupai pach gaai mas wauju jar nurrumgui ajim anum maach Pör Jesuu irig.

⁶ Mag ūrbaawai Saulo jäphierr ajaugau kha duui thuanumua jürr irig, —Señor, ¿khani pua murug waupim khosi chiruwi? ajim anum.]

Magbaa maach Pöröu irig, —Phiidubá, maimua warag phöbörög petá ajim aajem. Nau jamta pachdëu nem wauju thum purug khap jaaujugui ajim aajem.

⁷ Mag õor chukhu sim eemuata magbarm ūrbaawai i däi õor wenhurrarr khunjä ïchab jäphierr num iekhau pödjä iekhaba, sii warag khuuu naajim anaabá.

⁸ Mag õor chukag eemua ichig magbaawai Sauloou phiidu dunisijim anum. Mag dunuunaa par irua wajapha dau ëenaa ookhakhakhamjä pöd

dau warphapaijā ooba aajeejim anaabá, dau khī th̄enarr aawai. Mag pōd ooba aawai chi dāi wēnurrarr kh̄unau s̄iita i juu gaai p̄rnna Damasco phöbör ee warrjierram aajem.

⁹ Mam phöbör ee pawijā Saulo khāai thārjup s̄i dau khaugba s̄ejim aajem. Mag n̄em dāi thachjā khöba ni dōjā döba s̄ejim anaabá.

¹⁰ Mag Damasco phöbör ee woun āb s̄ejim aajem, Êwandum iek ükhaajerr Ananías a thār sim. Mag woun maach Pör Jesuu ich dāi khāai khōrkhapi auwia i thürchējim aajem. Mag ich thürbaichee Ananiaau, —Señor, m̄u cha chirumgui ajim an̄em.

¹¹ Magbaa maach Pör Jesuu irig, —Phiidubá ajim an̄em, maimua kaaijā Chi Khajapham a thüürjem ee woun Judas an̄em deg Saulo Tarsopierr jēeubaimá; maig mag wounau m̄urug oraa simgui ajim an̄em.

¹² Mag m̄urug jēeu simua īchab khāai khōrg ee ichdēu oobarmgui ajim an̄em, woun āb Ananías a thār sim i aar dubwi i ür juu ausūubaa ich dau eerdubarm.

¹³ Magbaa Ananiaau magjim aajem:

—Señor, jāg woun khai ya mua ūur daar chitumgui ajim an̄em. Jā khai Jerusalén phöbör ee ar p̄u igar ükha durrum kh̄un dāi nem khaibag s̄ierrumgui ajim aajem.

¹⁴ Maagjem m̄aigjā phadnaan chi pōrkhā n̄em kh̄unau warag amach ipaarmua irig jaau n̄amgui ajim an̄em, p̄urugpai jēeu durraajem kh̄un p̄urkhā arramkhīr.

¹⁵ Magbaa maach Pör Jesuu irig, —Petá ajim an̄em, muata p̄u p̄ui chirum i aar. Jā m̄uchdēu jūr au chirum khabahab ajim an̄em. Jāguata m̄ug atag

israelnaanagjā m✉ iek jaaunaa durr warpham magwe m✉ iek reinaanagpa jaau n✉rrajugui ajim aajem.

¹⁶ Mua m✉chdëucha irig jaaukhimgui ajim an✉m, jāga m✉ gaaimua i dau aph✉u phithurg aju.

¹⁷ Maach Pör Jesuu ichig magbaawai Ananías chadcha petajim aajem. Mag mawia, Saulo sim deg dubimawia, i ür juu ausñunaa irig, –Khodam Saulo, maach Pör Jesús ar p✉ düi kh✉d ee th✉utarrau m✉ p✉ aig p✉ijimgui ajim an✉m, deeu ūmaai dau eerd✉baadēm düi īchab Ēwandam Akhaarpa p✉ch gaai phēs wai chirsimkhīir.

¹⁸ Mag, chadcha Ananiaau mag iekhabarm bürre Saulo dau gaau paphugmiejö chēu chēu chēu aadëwi warre dau eerd✉ sīsijim aajem. Mag-tarr aigmua īchab warre ich pör choopijim aajem.

¹⁹ Mag pör choo sīsiewain chadau, thachdam khöbaadee, kha theeg chukhu th✉narrjā deeu khīir ubag aadëjim aajem. Maimua warag ich ag phöbör ee chi Jesús iek ükha durrarr kh✉un düi khāaidam khapanaa sīsijim aajem, dapai maba.

Damasco phöbör ee Saulouu Ēwandam iek jaau-tarr

²⁰ Maimua Saulouu warag ich ipaarmua judsonaan Ēwandam iek jaaujem di sīsid✉m ee jaau n✉rrumua Jesús igwia, “Chadchata jāan Ēwandam Iewaa ichdëucha p✉itarraugui” a jaaujeejim aajem düi ich ipaarmua.

²¹ Mag irua jaaumam ūrwi thumaam kh✉un jügderraar naajeejim aajem. Mag n✉m iekhau amach wir aigpai jūrr amach khapeenag, “Keena,

¿ich mæg woun khabají Jerusalén phöbör ee ar Jesuug jëeu durrum khæn dajék wai nænænu aajerr? Mawaam khænjä agjö pürkhanaa phadnaan chi pörnaan aar preso phë arraan a bëetarrta, ¿jäga ïs jäg ich paarmua warag am ipierr ich ag iekpai däi jaaú narrúma?" aajeejim aajem jürr amach eepai.

²² Mamu ichig maagwai chará, warag Sauloou iek khëgkha jaaumamua, "Chadcha jäg Jesuuta ich Œwandamaucha warrgarwe jür auwia maach peerdu aumkhñir mæg durr gaai püju aajerr khabahab" aajeejim anaabá. Mag nem ichö khaisög jaaupüpüigmamua judionaan Damasco phöbör ee narr khænjä pöd iekhaju khaugba, warag ich garmua khñupaa sñumaajeejim aajem.

Saulo judionaan jua eemua dærtarr

²³ Maimua magtarr khur ewag pawia khääi khapanaadém ee, judionaan äba biirduwia ihäba nüsijim aajem, Saulo thðopääig.

²⁴ Mag chadcha i thðopüju awi puertdi phöbör ee duubjem sñisidumpierr soldaaunagjä i nüpiejeejim anum, edaram magwe. Mamu mag amau i éugar i thðoju dakhäu wai nüm ya ich Saulooujä ūrbaadéjim aajem.

²⁵ Mag khaphu wai naawai edau khëubaadeewai tagam khæn agjö Œwandam iek ükha durrarr khænau thæbut ee juppinaa jügad gaai eeg jiir burrpüijierram aajem, mag phöbör thum igaaum magwe maach jua pürju khaba thuur phæurdü sim ee warre phöbör igaau. Mag, mag edaar Saulo dærmidjim aajem.

Saulo deeu Jerusalén phöbör ee bëetarr

26 Mag mawia deeu Jerusalén phöbör ee barbaimaaawai aig chi ükha durrum khüün däi khapeerkham iigjeejim aajem, ich Saulouu. Mamü thumaam khüünau i ögkhaajeejim anaabá, agtha ükhaba simta sii amach khüguraagta mag nürrümpii awi.

27 Magbaawai Bernabé anumua chi Saulo thür auwi, ich Jesuucha jür autarr khüün aar wai dubwia, amag jaaubaadëjim aajem, jäga Saulo khüd ee mamua Jesús däi thëují, maimua jäga ïchab Damasco phöbör eejä irua õrag Jesús igwia warag ögkhaba Ëwandam iek jaaubaadëjí.

28 Bernabeeu mag jaaubaan chadau tag i ögkhaba naisijim aajem. Magbaa warag Jerusalén phöbör ee thubawia am wënurrümpier am däi nürraajeejim aajem.

29 Mag nürrümuu warag bürjä ögkhaba maach Pör Jesús igwia i iek jaaujeejim aajem, judionaanta griegonaan meúa iekha nüm khüünag. Mamü makħüünaujä i thðopüiju ēkha phöbaadëjim aajem.

30 Mag amau i thðoju dakhäu wai nüm chi Ëwandam iek ükha durrum khüünau ūrphöbaadeewai deeum phöbör Cesarea anum aar i arrwi maigmua jürr ich durr phöbör Tarso anumug püijierram aajem.

31 Mag Saulouu amach ipierr Ëwandam iek ükha s̄isim khaug athaawain chadau, Judea durr, Galilea durr maimua Samaria durram magwe chi ükha durrarr khüün thum üu khöinaa naisijim aajem. Mag khöinaa aphöbaadëm ee, sii warag maach Pör Jesús ipierraar irua nem jaau simpai

wauphöbaadee ūchab ich Ÿwandam Akharaujā chi
ükha n̄um kh̄un warag khapaana apijim aajem.

Pedroou woun Eneas an̄um monaautarr

³² Pedroou maach Ÿwandam iek ükha durrum
kh̄un amach n̄n̄idampierr oo n̄rr̄mua ūchab
phöbördam Lida an̄um ee Ÿwandam iek ükha narr
kh̄unjā oon majim aajem.

³³ Mag phöbördam Lida an̄um ee woun āb ooima-
jim aajem, Eneas an̄um. Mag woun kha ch̄ukh̄
khitarr aawai sīi put eepai ocho años s̄ejim aajem,
pōd ich appai phiiduba.

³⁴ Magug Pedroou, —Eneas, phiidubá ajim an̄um;
Jesucristoou p̄u monaubarm. P̄uch putdam juur
kh̄erbá ajim an̄um.

Magbaa chadcha ag bürre Eneas
phiidubaadējim aajem.

³⁵ Mag Eneas monaautarr thumaam kh̄unaau
Lida phöbör ee khakhapdö aadēm däi ūchab
khör pōm wējom Sarón an̄um ee õor joobaajerr
kh̄unaupa khakhapdö aadējim aajem. Magtarr
oowia, amach khaibag isegwi, jūrr maach Pör
Jesús iekta ükhajierram aajem.

Dorcas meewia phiidutarr

³⁶ Ich mag jaar ūchab phöbör Jope an̄um ee uai āb
Jesús iek ogduba ükha khitum s̄ejim aajem. Mag
uai thür ebreonaan meúa Tabita aajeejim aajem,
maagwai griegonaan meúata Dorcas aajeejim aa-
jem. Mag uai thumaam kh̄un dūi nem ö wajaug-
naa aphum kh̄undamau nem iigwaijā magumjā
aba amag deejeejim aajem.

³⁷ Mag Pedro Lida phöbör ee sim ee, Dorcas mor machpawia ich ag khamor machgau warag mee-jim aajem. Mag meeabaadee ajapha domeerpinaa, ügthaa dijā jarnaa, aar arrjierram aajem.

³⁸ Maagwai Jopepienau Pedro Lida phöbör ee sim anumjā ūr naajim aajem. Mag Jopemua Lida barju warp khaba sierr aawai am iek ich ag bürre amau emkhooin numí jür auwia Pedro awaan mamkhīir püijierram aajem.

³⁹ Magbaa makhuunau wëtwia, Pedro aar barwia, irig “Jopepienau jöpkhaa pu thär nám” a jaaubaaimaaawai ich ag bürre am däi bëejim aajem. Mag i barbaichee aiguim khuunau ügthaa chi aphuumdam wai narr aar i athaadeewai, khoopaa ūanaan thum aig narr khuunau bïe numua dich monakha aawai khajūadam khamatarr thumaa irig oopimajierram aajem.

⁴⁰ Magbaawai ich Pedroou õor thum dawag jürkhūipüiwi, kanieu phöbkhanaa, Ēwandamag oraajim aajem. Mag oraa aaipawi chi binaanag oonaa, —Tabita, phiidubá ajim anum.

Magbaawai chadcha chi binaanaau dau ëe oowia Pedro khīir eerpa athaawai phiidubá oo sīsijim anaabá.

⁴¹ Maig Pedroou i juu gaai pürkhanaa warag ügthaag dñuuupi athajim anum. Magnaa Ēwandam iek ükha nám khuun thum khoopaa uuin chi bïe narr khuunpa thürkhanaa amag Tabita monakkha deeu oopijim anum, meeba arrjö.

⁴² Jope phöbör ee thumaam khuunau mag õor phiidutarr ūrwia, õor pöm maach Pör Jesúš iek ükhajierram aajem.

43 Magwiajā ich Pedro chan da mabajim aajem, Jope phöbör eemua. Woun āb Simón anum di aig khääi khapan sii awiata petajim aajem. Mag woun Simón anum nemhēu dēn nem wau nūm gaaita phidkhaajem ajim aajem.

10

Pedro Cornelio däi

1 Phöbör Cesarea anum ee woun āb sijem aajem, Cornelio a thär sim. Mag Corneliotä soldaan Italiaapien eem chi capitán ajim aajem.

2 Mag capitán judío khabajieb mamu, ich chaain däimua ich uipa amach thumaam khunau Ÿwandamag jéeunaa i dau najā agpierraawenurraajeejim aajem. Mag judío khaba simta, judionaan juag oom khōchgau phatkhon pöm deejeejim aajem, aphuum khunag.

3 Biek āb edau phuibaajér kheeuragam las tresjö nūm ee í Ÿwandamag jēeu chirumta, khäi athamjö abarm ee oowai, Ÿwandam chogügtharmua bëewi, dau daau i chirum aar dubwi irig, —Cornelio aichéjim anum.

4 Mag ich thürbaichee Cornelioou inanaa i khür eerpanaa jäphierr thünemuata chi Ÿwandam chogag, —Señor, ¿khan agá? ajim anum.

Magbaa chi Ÿwandam chogau jūrr irig, —Pua Ÿwandamag jēeu chirum aajeewai üu irua pü iek ûrbarmgui ajim anum. Ichab irua oowai pua aphuum khunag nemdam deejemjā üu simgui ajim anum.

5 Õor jür auwi Jopeeg päibapäi ajim anum, woun Simón a thürjem awaan mamkhüir. Ich arpai

am dën ibüur wauwia Pedro a thüurjemgui ajim aajem.

6 Mag woun deeum agjö Simón a thüurjem aig simgui ajim anüm, Simón chi nemhüu düi phidkhamie deg. I di phüas igawaa simgui ajim aajem. Mag Simón Pedroouta pürüg jaauju, khanta pua wauju aai sü ajim anüm chi Êwandam chogau capitán Cornelioog.

7 Chi Êwandam chog mag ich aig iekha dünaawi petaawai Cornelioou chadcha ich deg phidkhaa-jerr khüun numí thûrkha auwia, ïchab soldaaun âb ichjö Êwandam iek ükhanaa ich juag oojerr thûr aujim aajem, arag thürjup.

8 Mag thûrkha auwia Êwandam chogau ichig jaautarrjö jûrr amag ajapha jaau deewi püijim aajem, Jopeeg, Simón Pedro awaan wütamkhüir.

9 Maimua ag noram mag Cornelioou püitarr khüun ya chi phöbör dakha paaukhamam ee, edau süejonaa, Pedro ich dihüu ür süejem aajem Êwandamag jüeuwai.

10 Mag nüm ee jüsooga aadee thach khöm khückhabaadéjim aajem. Mamü phiejüb wau nü mich, süi khüibaadeeu waa khüai khürkha thünümua oowai,

11 süi edaujüata weeudü thünüm oo athajim anüm. Pedroou oowai mag edjü weeudü wüjöm eemua düesjö nem pheeugnaa khüu jükha süsidümta eeg jübjü gaai burr uraa ajim anüm.

12 Mag dües nem pheeug sim ee nemchaain khüir pogkhe thünaajim anaabá: müg jüb gaaim nemchaain bü jayapam, nemchaain süi jüau jüedü

nūrrjēe aajem khūn, nem ichpan, nem thumaa thūnaajim aajem.

¹³ I akharau mag eerpa oo chirām eeta, wounjā chukhu sim eemua irig, —Pedro, jāg eem nem-chaai thōonaa khöbá ajim anām.

¹⁴ Magbaawai Pedroou irig, —Señor, mua chan māg chitām aig māch erraawe būurjā nem parhooba khöba chitāmgui ajim anām. Magām jāg maach inaam chará mua khöbamgui ajim anām, pā dau na ārmaaugau warrgarwe maach jōoinau khöpiba jaaujerr aawai.

¹⁵ Irua magbarm ee, deeu ūmaai õor chukhu sim eemuata irig, —Ēwandamau nem ajapha wauwi khöpi jaau sim chan oob pua maach inaa sim amgui ajim anām.

¹⁶ Chi dīes gaai mag nemchaain pos jojopkham oopinaa, khömkhīir biek thārjup phūrba jajaaujii awi, deeu ügthaag èudā athamjō abaawai chukkhu aadējim aajem.

¹⁷ Mag oobaawai Pedroou ich ödegpai, “¿Khan jaauwaita jāg sīi put gaaipai nemchaain kha-pan jājāg khajīma?” a khīirju oo chirām eeta, Cornelioou pāitarr khūnau Simón di jējēwag wēdurumua i sim di aig daaughajār puertdi aig bardatkhabaichējim aajem.

¹⁸ Mag bardatkhabachēwi aiguim khūnnag jēeujierram aajem, mag woun Simón anām ibūr wauwia Pedro a thūurjem maig sim khap aag.

¹⁹ Mamā mag nām ee īchab Pedroou mag ichdēu nem ootarr agtha khīirju oo chirām ee, Ēwandam Akharau irig, —Óor thārjup pā jār wēnūrrām khūn ya bardatkhabaichēmgui ajim anām.

20 Ɂərbawia am däi petá ajim anum. Oob khñirjum, jākhñun wounaanan machdëuta pü juraan püi chirumugui ajim aajem Ěwandum Akharau irig.

21 Ichig magbaa chadcha Pedroou Ɂərbawi mag Cornelio ich jermkhñir püitarr khñunag, —Pāran muuta jür wēnñrram, muun muigta chirumgui ajim anum. ¿Khandam athee bëejierrá? a jeeujim aajem amag.

22 Magbaa amachdëu, —Maar bëejimgui ajim anum, capitán Cornelioou chogbapäaiwai. I iek mag Ěwandum chog bëewi irig pü juraan ñor püipi jaaujim aajemgui ajim anum, mag pü i di aar petaawai pua nem jaaumam ichdëu ñraag. Jäg capitanan chadcha ñor ajaphamñu. Ěwandum dau najä agpierra aajeewai Judionaanañjä thumaam khñunau i kha khñsi aajemgui ajim aajem Pedroog.

23 Magbaa Pedroou amag ierrag dubpi jaaubaa, dubwi warag ich mag aig khñi ëejierram aajem. Maimua ag noram chadcha am däi majim aajem. Mag i mam däi ñchab ich ag phöbör eem ãaur agjö Ěwandum igar narr khñunjä i däi wëtjierram aajem, i daumaaí.

24 Mag wëtumua, ag noram deeu Cesarea barjierram aajem. Mam barimawia ooimaawai, chadcha Cornelioou ich khodnaan däi ich khapkhñun ich däi ajapcharam khñunpa ãbam aig biirdñnaa am nu sñejim anaabá.

25 Mag Pedro barbaimaawai Cornelioou i khñirphee dawag öbérwi i bükhñrr jíepöröu phöbkhabaimajim aajem, Ěwandumagamjö jëwaag.

26 Cornelioou mag ich khīirphee phōbkhabaimaa Pedroou irig, —Phiidubaadkē ajim anum. ¿Khan-theeta pū mū dūi jāgbaadēm? Maach wounaan agdaujöpai thānumag khabahab anaa, deeu i dūnūupi athajim anaabá.

27 Maimua warag iyū naawi dubjierram aajem. Mag dubwi ierr ooimaawai õor khapan pos thānaajim aajem.

28 Mag oobaimaawai Pedroou amag, —Keena, pārau khaphū nāmgui ajim anum, maar judion-aanag chan pōd pāar judionaan khabam khūn deg dubpiba jaaunaa pōd pāar dūi khapeerkhajujā khaba nūm aajem, Ņwandum na maach āarjeewai. Mamū ū Ņwandamau mārug jaauwai ya maadēu tag mag khīirjuju khaba nāmgui ajim anum, dich meeun khabam khūn dūi awiajā.

29 Maguata, māch aar jaaubaimaawai mua būrjā magūm aba, chadcha bēewi māig pāar dūi chirūm keena. ¿Khan athee pārau mū thārpājierrá? ajim aajem Pedroou.

30 Magbaawaita Cornelioou irig nem īgkhabaadēmu magjim aajem:

—Ya khāai jayap simgui ajim anum, ūsim khurau, māch di aig chirūmta āspatarr aigmua thachjā khöba chirarr. Mag chirūmua edau phūibaajér kheeuragam las tresjō nūm ee, ich māg ora, Ņwandamag jēeu chirajimgui ajim anum. Mag nūm eeta dēgölp woun āb khajūa bāpphā ich bāpgau phuumjō sim bēewi mū khīirphee dūnūubaichējimgui ajim anum.

31 Mag dūnūuchēwia mū thürcha thärnaa mārug, “Pua Ņwandamag jēeu chirūu aajeewai

irua p^u iek ūrbarmgui” aichējim m^ur^ug. Īchab mua aph^uum kh^uunag nemdam deejemjā ūu simgui ajim chi Ēwandam chogau.

³² Maimua m^ur^ug ðor j^ur auwi Jopeeg p^äipi jaau-jim, woun āb Simón an^um ib^uur wauwia am dēn Pedro a th^uurjem awaan mamkhīir. Mag wounau jaauwai p^u deeum agjō Simón an^um nemhēu d^äi phidkhaajem aig sim a jaaujim, phūas igaau di dun^um ee. P^u igwia, mag wounauta mua nem wauju m^ur^ug khap jaaujugui ajim, chi Ēwandam chogau.

³³ Mag m^uchig jaaubaicheewaita mua ðor p^äijimgui ajim an^um, p^u awaan mamkhīir. Mag, īs ūu p^u barbaichēmgui ajim aajem Cornelioou Pedroog. Ēwandam dakhīir maar muig āba biird^uwia p^uuta n^u n^umgui ajim an^um, p^ur^ug Ēwandamau ich iek marag jaaupi sim ūraag. īsin chadau marag jaaubá ajim aajem Cornelioou.

Pedroou Cornelio deg maach peerduajem iek jaautarr

³⁴ Mag ichig iekhapibaawai Pedroou magjim aajem:

—īsin ya mua khaph^u chir^umgui ajim an^um, chadcha Ēwandamau mag iwiir ābam kh^uunpaita ūrcha igba aajem.

³⁵ I dau naan deeum durram kh^uunau awiajā i ipierraanaa īchab agcha wēn^urrakhiin, makhu^unjā irua igab khaba igjugui ajim an^um Pedroou chi aig biird^u th^unarr kh^uunag. Mag jaaumamua ich Pedrooupai,

36 Êwandamau Jesucristo israelnaan ee pääjimgui ajim anum, ich iek jaaumkhii. Mag, maadëu khaphu nümgui ajim aajem, warr Êwandam düijä iekkhör paar narrta Jesucristo üu maach kõit thötarr gaimua khöinaa wënurrum. Ich ag Jesu-ugui ajim anum, ante maach thumaam khün Pör.

37 Pärau khaphu nümgui ajim aajem, Juanau Êwandam i jaaunaa õor pör choo nürrarr khurjä jäga nacha Jesuu Galilea ee ich iek jaaubaader khieb Judea ee thum aaidujj.

38 Pärau khaphu nümgui ajim anum ïchab, jäga Êwandamau Jesús Nazaretpierr gaai ich Akhaar phës deewi ich juapajä deejji, maimua jäga mag juapaau õor mepeer jua ee sïsid arrjä peerdu au-naa ich nürrämpipierr nem ajapha wau nürrajj, Êwandam i nürrum düi sïerr aawai.

39 Judea durr maimua Jerusalén phöbör eejä mag nem thum waumatarr marau maach daúa oojimgui ajim anum, maar dakhirta mag wau nürrajerr aawai. Mag khitarr Jesúus ajimgui ajim anum, ar pakuls gaai meerphë thöopüitarr.

40 Amau mag i thöojieb mamu, khääi thärjupam ee Êwandamau deeu i phiriu auwia ich oopijim.

41 Mag ich oopitarr thumaam khünagjä khaba, äba maragpaita ich oopijimgui ajim aajem, ag nawejä ich Êwandamau maragta ichdëu nem wau nürrum oopiju awi maachta i düi wënurrämkhiir jür autarr aawai. Maguata mag i meewi deeu iiu phiidutarr khurjä maachta i düi thach khöjimgui a jaaumajim aajem.

42 Maimua ichdëucha maar pääjimgui ajim anum, judionaan thumaam khünag jaaumamua

ich igwia, “Iita Ŋwandamau jär aujim, warrgar meetarr khunpa maach ãba phiidutkhabarm ed chijā khunta ügthar wëtju wa chijā khunta isegju a khap jaaumkhiiř.”

⁴³ Mag, warrgar Ŋwandam i jaaujerr khunaujā īchab Jesús igwia, “Thum i iek ükhawia ãba irig-paita amach peerdu aumkhiiř jëeu nám khun khaibagan Jesús gaaimua Ŋwandamau chadcha chugpaapüiju” a jaaumajim aajem Pedroou, warr Ŋwandam i jaaumienu jaaujerr igwia.

Judionaan khabam khunag Ŋwandamau ich Akhaar deetarr

⁴⁴ Pedro iekha öba agtha mag ijējēbkham ee, thum aig i iek ūr narr khun gaai Ŋwandam Akhaar phēs aichējim aajem.

⁴⁵ Magbaawai judionaan Jesús iek ükha narr Pedro dui bëetarr khunau amach daúa oowai, Ŋwandamau īchab ich Akhaar judionaan khabam khun gaaipa phēs deebarm oobaa, dauderraanuisijim aajem,

⁴⁶ amau ūurwai sii amach meu khabampata sereu thunam ee Ŋwandam thö iekha nurrjéem ūrbaawai.

⁴⁷ Mag thumaam khunau amachdëu iekhaba aajerr meupa iekhaphöö thunam oobaa Pedroou, –Is makħun wounaanau Ŋwandam Akhaar maachdëu autarrjö athapí, amjā warre īchab pör choopüiju aai n̄mgui ajim aajem.

⁴⁸ Maimua chadcha makħun thum Jesucristo thär gaai warre pör choopi jaaujim aajem. Mag ya pör choo n̄siewai amach aig khāaidam khabanaa s̄lemkhiiř Pedro thajieram aajem.

11

*Pedroou Jerusalenpienag ichdëu nem ootarr
īgkaimatarr*

¹ Mag judionaan khabam khunaujā Ēwandam iek ükhabarm anum jöpcha Judea durr tagam khun ich Jesuucha jür autarr khunau ūrphöbaadëjim aajem.

² Mag bii thunum ee, Pedro Jerusalén barbaimaawai īchab ag phöbör ee judionaan Jesús iek ükha narr khunau sii amachig baarpi auwi irig magjierram aajem:

³ –¿Woun khan jägwiata jäg maachjö judionaanjā khab s̄isidumta oon mawia warag am düi thachpa khöbaadëjima? ajierram anum. Pua jakhun düi jägju khaba s̄ejim perá ajierram anum, maach jöoinau jägpiba jaaujeewai.

⁴ Magbaawai Pedroou amag thumaa jaaubaadëjim aajem, warrjā jäga Ēwandamau irig mag nem oopiwia judionaan khabam khun eejā ich i jaaumkhīr i pāiju aji.

⁵ Mag jaaumamua ich Pedrooucha, – Warrcharan muun Jope phöbör eeta chirajimgui ajim aajem, Ēwandamag jēeuwai. Mag Ēwandamag jēeu chirum eeta, dēgölp mu khäi athamjö abarm ee, sii dīesjö nem pōm khēupierr khēu khōorjūjūd simta edjā eemua mu chirum aig burr urajimgui ajim anum.

⁶ Magbaawai ag ee sim khap aag awi mua öbér oowai, ag ee nemchaain khīirpierr thunaajimgui ajim anum: mug jēb gayam bü jayapam khun, pabü eem chi dachaphum, nemchaain jāau jēedü

nūrrjēe aajem khūn, maimua nem ichpan khīr pogkhe.

⁷ Mag mua öbēr oobaawai mag ñor chukhu sñerr eemuata mñrug mñ thärcha thärnaa ag eem nem inag thðonaa khöpi jaaujimgui ajim.

⁸ Magbaawai mua, “Señor, mua chan mñug chitñm aig mñch erraawe nem parhoobam chan bñurjä mñch i ee auba chitñm. Magñm jñg maach inaam chará mua khöbamgui” a chirajim, “wargarwejä maach jöoinau khöpiba jaaujerr aawai.”

⁹ Mua mag iekhabaawai deeu mag ñor iekjö sñerrau jñrr mñrug, “Mua nem wajapha wautarr chan oob pua maach inaa sim a chiramgui” ajim ich Ëwandamau mñrug.

¹⁰ Mag nemchaain pos jojopkham biek thärjup mñrug oopiwiia deeu ügthaag edjä ee ëudu athamjö abaawai chukkhu aadéjim.

Magta Pedroou ichdëu ootarr jaaujim aajem, ich khapeenag.

¹¹ Mag ichdëu nem ootarr jajawagmamua, ‘Mag chi dñes ügthaag pabaadëm eeta, Cesarea phöbörnua woun ãb Cornelio anñmua mñ awaan mamkhīr ñor thärjup püitarr khñn mñ chirñm di jñr wëtumua mñ aar barimajierramgui ajim anñm.

¹² Mag am bardñtkhabaimam ee, ïchab Ëwandam Akharau mñrug bñurjä magñm aba am dñi mapi jaubaawai chadcha mñ am dñi majimgui a jaumajim aajem ich Pedroou. Mag jajawagmamua, Mag mñ mam dñi ïchab ermanonaan seis aig narr khñnjä mñ dñi wëtjimgui ajim anñm. Mag wëtwia mag woun Cornelio anñm deg naaimajimgui ajim anñm.

13 Mag maar bardutkhabaimaawai mag wounau jūrr mārūg nem īgkhabaadējimgui ajim anām, jäga Ēwandum chog i aig bēewia, òor jūr auiwi, Jopeeg püipi jaaujī; ajapcharan mā juraanma.

14 Magá Ēwandum chogau ich Cornelioogcha jaaujim aajem, mua maach peerduajem iek wajapha jaauubaawai peerduwi īchab thum i di aiguim khūunjā peerdu nuisiju.

15 'Keena, magta chadcha mā i aar barwia mua Ēwandum iek amag jawaagpajimgui ajim anām Pedro ich meeunag. Magnaa, Mag mawia amag jaaubaadēm eeta Ēwandum Akhaar am gaai phēs aichējimgui ajim anām, na ar maach tagam judionaan chi ükha nām khūun düimua nacha autarr edamjō.

16 Magbaawaita mua khūir eyaa aadējimgui ajim anām Pedroou, maach Pör Jesuu māchig, "Juan chi pör choomieun chadcha dödamaupai pāar pör choojieb mamā, magtarr khur ich Ēwandum Akhaarchata pārau pāach gaai phēs wai nāisiju" a iekhatarr.

17 Magua keena, mua oowai mag ich Jesuucha magtarr aawaita mag edjā Cornelio dāi āba narr khūunagjā Ēwandamau ich Akhaar deebajieb ajim anām amag, ar maachdēu Jesucristo iek ükhaawai maachig deetarrjō. Keena, magtarr aawaita pōd mua Ēwandum ichaaur aju aai khaba chirajimgui ajim anaabá Pedroou ich khapeenag jaaumamua.

18 Pedroou mag jaaumam ūrwia, Jerusalenpien chi ükha narr khūun sīi warag khūuu nāisiwi, Ēwandamag jēeuphōo thānāmua, "Uuchata jāgbarm

Ēwandam” ajierram aajem. “Magan judionaan khabam khʉnaujā amach khaibag thumaa ãsie ewag khʉirjuwia pʉrʉgta chugpaapi jeeu nʉm khʉnan üu īchab ügthar öbér wʉrrajugui” ajierram aajem, mag warag Ēwandamag jeeumamua.

Antioquía phöbör ee chi ükha durrarr khʉn

¹⁹ Mag Esteban thʉowia chi Ēwandam iek ükha durrum khʉn ëudee ëkha nʉm jaar, ãaur khʉn Feniciaag dar wettjim aajem; maagwai ãaur khʉn, Chipreeg; maimua tagam khʉn, Antioquiaag. Mag wettwi amach wʉrrampierr jaau wʉrrajim aajem, jäga Ēwandamau maach peerdʉ aaujë. Mamʉ mag jaau wʉrrum chan parhoobam khʉnagjā jauba, ãba judionaanagpaita jaaujeejim anaabá.

²⁰ Mamʉ mag dar wettarr khʉn ee naajim aajem, Chiprepien Sirenepien düi. Makhuʉnaun chad Antioquía phöbör ee amach bardʉtkhaimaaawai, parhooba griegonaanagpa maach Pör Jesus igwi thumaa jaauphöbaadëjim aajem, amjä peerdʉju aai nʉm a khap amkhʉir.

²¹ Maach Pör Jesuuta mag ich i jaaumkhʉir ich juapá amag dee síerr aawai chi ūr nʉm khʉn khanpan warr amachdʉe chadpii aajerr khʉirjug isegwi jürr maach Pör Jesus iek jaau nʉmta ükhajierram aajem.

²² Antioquía phöbör ee mamagkham Jerusalenmua chi ükha durrum khʉnau ūr athaawai am aar Bernabé püjierram aajem, khap oon mamkhʉir.

23 Mag mawia chadcha Ÿwandamau mamaam kh  n  j   uu peerdu atham oobaimaawai Bernabé onee aad  jim aajem. Maimua warag thumaam kh  n  g, “Ich j  g th  raucha warag maach P  r Jes  s iek   kha w  n  rr  mua i gaaita ub   n  isit” ajim aajem, am wawimamua.

24 Ich Bernabej   woun ajapham ajim aajem. Magua irua ich gaai Ÿwandam Akhaarjä ph  sn  a   chab   ba Ÿwandam gaaipaita th  raucha   khaajeejim aajem. Mag Ÿwandam Akhaar ich gaai ph  s wai simua jaaumam   rwi warag khapankham kh  n  nau ükhawi maach P  r Jes  s d  nkhamaajeejim an  m.

25 Maig s  i awi ich Bernabé j  rr Tarsoog majim aajem, Saulo j  raan. Mag mawia aig oobaimaa, ich d  i   eurrwi Antioquiaag arrjim aajem.

26 Mag Antioquia ph  b  r barwi a  o   b   nt  r aig n  muu warag   or khapankham kh  n  g Ÿwandam iek jaaujeejim aajem. Maig mag Antioquia ph  b  r eeta chi   kha durrarr kh  n warrpem cristianonaan a th  rjierram aajem bigaaum kh  n  nau, amach Cristo iek   kha durrum gaaimua.

27 Ich mag jaar Jerusalenmua Antioquiaag Ÿwandam i jaaumien b  ejierram aajem.

28 Mag b  ewia   b Agabo an  muu Ÿwandam Akharau ichig jaaupibaawai   rag jaaujim an  m, durpierr j  dau theeg burrju. Magtarr khur Claudio reikha sim jaar, chadcha ich Agabouu jaautarrj  o ajim anaabá.

29 Mag j  dau theega aad  muu kh  ju chukkhu aadeewai Antioquiapien Jes  s igar durrarr kh  n  nau agdaujö amachd  u deeju ayaampierr

ofrendadam järphë auju aphöbaadëjim aajem, Judea durr agjö chi ükha durrum khüunag deepääig.

³⁰ Mag chadcha ya chi phatkhon wai naisiewai Bernabé Saulo däi jur auwi makhüun däi deepäijierram aajem, jürr Jerusalenam iglesia eem chi pörnaanag deeimamkhíir.

12

Santiago thõopüiwi Pedro cárcel deg püitarr

¹ Mag Bernabé Saulo däi Jerusalenpien athee phatkhon deen ma nüm jaar, rey Erodeeu ãaur khüun Jerusalén ee Jesús iek ükha durrarr khüun pürkha aujim aajem, am däi ichdëu ampierr aag.

² Mag pürkha auwia äb Juan däi khod äbam Santiago a thüurjerr ich soldaaunag thuthuíu ö thüappüipijim anaabá.

³ Mag ö thüap thõobarm judionaan chi pörnaanau warag khöchkhabarm oobaawai Pedrojä däi warre pur aupijim aajem, chi Erodeeu. Mamagkharran pan levadura chukhu wauwi khoojem ag seman ee ajim aajem.

⁴ Mag preso pür auwi, cárcel deg phääar sïunaa, soldaaun dieciseis jür aujim aajem, nacha jayapam khüunau thüa wai nüü awi jürr agjö jayapam khüunau ich mag theg ahau amkhíir. Maan i dënën, mag phääar sïuwi nemkhoo pömaam dichdimaawaita dawag auju ajima, thumaam khüun dakhíir ich soldaaunag thõopi jawaag.

⁵ Mamü mag Pedro cárcel deg soldaaunau oopaar wai nüü michin, īchab tagam khüun chi

ükha n̄um kh̄unau p̄a chukhuu Ŋwandumag j̄eu
durrajim anaabá, i k̄oit.

Pedro cárcel degmua öbërtarr

6 Maimua chadcha mag phiesta dichwia, nanumjö Erodeeu amag Pedro j̄eu deeju anum ee, ũsimjö, kh̄ebaadeewai soldaaun numiim kh̄unau amachpierr Pedro jua gaai cadenau jäkhanaa, amach jua gaaijä jäkhanaa, amach järr wai khäiphöbaadëjim aajem. Maagwai tagam kh̄unau puertdi aig th̄ua n̄isijim aajem.

7 Mag Pedro khäi j̄eer sim ee, Ŋwandum chog ügtharmua i aig pierrwai cárcel di thum s̄i arar jösisijim anaabá. Mag bëewi, i ãi ee noinoinaa, phir-iupüwi irig, —Pedro, jöpai phiidubá ajim anum.

Irua magbarm bärre chadcha caden Pedro jua gaai mag jükha s̄ierra s̄i ëedu khäiphöbaadëjim anaabá.

8 Mag daukhanpabaadee, —Jua chapha puch ãi khôorjüwi jöpai puch zapat jüabapüi ajim anum deeu chi Ŋwandum chogau.

Mag chadcha Pedro zapat jüa aaipabaadee, —Jaimua puch manto jüawi mu ëudee pidú ajim aajem chi Ŋwandum chogau.

9 Magbaa chadcha i iek chi Ŋwandum chog ëudee í öbërbaadëjim aajem. Mamu Ŋwandum chogau ich dïi mamagkhamjä wajappai Pedroou khaugba, iruan s̄i ich khääi khörkha chiramuata mamagkhampii ajim anaabá.

10 Mamu irua oowai, mag wëtumua amach garcha soldaaun narr aig dichwia, ag atagaa narr aigjä dichwi, ya kaaijä eecha öbërimaajem puertdi aar paaukhabaadëjim aajem. Mam

paaukhabaimaawai mag puertdi sīi ich khīrau weeudubaadēm ee öbēr dichjierram aajem. Maimua āba wētumua deeum kaaijā neer sim aar paaukhabaimaawai deeu Pedro ich appai aadējim aajem, chi Ņwandam chog petaawai.

11 Magbarm aigta Pedroou ajapcha khaug athaawai ich ödegpai, “Āa, jāgan chadchata Ņwandamau ich chog pūibarbma” ajim anum, “Erodeeu judionaan dāimua mu dāi amachdēu ampierr aju arrta i juu eemua peerdu awaag.”

12 Mag ichdēupai ajap ich khaug athaawaita warag woun Juan anum ād María a thār sierr diig petajim aajem, ñor khapan āba biirdubi Ņwandamag jēeu narr aar. Mag woun Juan anum ibuūr wauwi ñchab Marcos a thār sīejim aajem.

13 Mag petwi, barwia, ūjārram puertdi sirimajim aajem, ich weeu aumkhiir. Magbaawai khap aag awi daupeer āb Rode anumua puertdi aigcha ūraan bēejim aajem.

14 Mag bēewi Pedro iekcha ūr athaawai warag onegau puertdijā weeuba, sīi ierrag khaphigbaadēwi, —Ich Pedro khabahab ajim anum ierr narr khūunag.

15 Magbaawai oraa narr khūunau sīi warag i lōkag phēwi ükhamapha naajim anaabá. Mamu mag ich iek ükhaba abaawai warag, “Chadcha Pedro iekta mua ūr uabajieb” anuu paawaita, deeu ūmaai, —Keena, magan chadcha khai, jā sīi i akhaar khabahaba ajierram anum.

16 Mamu magumich warag Pedroou puertdi bubuju khabaadējim anaabá, ich weeu aumkhiir. Maimua weeunaa ichchata oo athaawai, khīir ēu

awi jūrr wir aig amach khapeenag, — Jāgata jāg üu chig aba pierrúma? ajierram aajem.

¹⁷ Magbaawai ichdēu warag am khū amkhīir juaupai jajaaujii awi amag īgkhabaadējim aajem, jāga cárcel deg i chirarrta maach Pöröu i dawag öbeer aujī. Mag thum jaau dichwia, — Chamug mua pāachig nem īgkhabarm thum ich agjōo Santiagoog jaauwi tagam khūn maach khodnaanagjā jaaubat ajim aajem.

Mag jaauwia, aigmua öbérwi, ichta warag chawag petajim aajem.

¹⁸ Am iekhan, maimua ag noram āspaaauta sīi Pedro chuk ēebaadeewai soldaaun amach eepai iek phithurg maadēujā khaugba jōsijim anūm, Pedro gaimua.

¹⁹ Magbaawai Erodeeu järpiwi par jär nūmjā baauba abaawai, soldaaun chi thū narr khūnta āba thürkha auwi par jēeu ohookhamjā ich mag khaugba buudimaawai, amacta phē arrwi khēchpi jaaujim anaabá. Magtarr khur chi rey Erodes Jerusalén durrmuia mawia jūrr phöbör Cesarea anūm ee sīeimajim aajem.

Erodes meetarr

²⁰ Mag, Erodes Cesarea phöbör sīeimawi, Tiropien dāi meeukhanaa, Sidonpien dāijā meeukha sīsijim aajem. Mamū magbaa warm khūnau amach ap nacha ajapha iekhawia jūrr i dūi iekhaan bēejerram aajem. Mag bēewi, chi rey dēn thethem woun āb Blasto anūm dāi iekhawi, amachig paa auwi, rey dāi iek deeju ajierram aajem, khōinaa wēnūrraag. Amau rey amach dāi meeukhapimapha naajim anaabá, amachdēu chi rey durramta khōju pēr khoojerr aawai.

21 Maimua chadcha mag deeu ãba iekhaju arr ed rey Erodeeu ich khaj a ajapcharam j anaa, ich khu juupjem gaai waaid wi jupwi,  rag iekhabaad jim aajem.

22 Mag iekhabaadee ph b rpienau i th o n mua, “Mag wounan  w ndam j ta iekha sim; j  chan s i khajapham woun khabamgui” a sereu ph baad jim an m.

23  rau serereukhamua ichig mamagkhamj  b urj  amag iekhaba, warag  d raa ichigta  w ndamagamj  iekhapijim anaab . Mam  magtarr k it  w ndam chogau i bi ee  d omie dau daau ompapiwi ich aguapai warag j  th rrd  meejim aajem, chi Erodes.

24 Mag, par Erodeeu ich monakha aawai chi  kha durrum kh un  p iju  khaajeejib mam , maach P r iek jaau n m n waragta durrpierr aaid naa  chab chi  kha n m kh unj  khapaana paaukhamajim aajem.

25 Bernabé Saulo d i mag ofrenda deethurwi, Jerusalenmua deeu Antioquiaag w tumua amach d i woundam Juan an m arrjierram aajem. Ich mag Juanpai ib ur wauwia Marcos a th urjeejim aajem.

13

Bernabé Saulo d i warrpem  w ndam i jaaumkh r p itarr

1 Antioquia ph b r eem iglesia ee  w ndam i jaaumien d i maestronaan naajeejim aajem. Mak un th r  b Bernabé ajim aajem;  b Sim n, am d n  chab “Chi Ph ich” a th urjerr;  b Lucio,

Cirenepierr; ābakhai Manaén, Galilea durram gobernador Erodes aajerr dūi āba bāautarr; maimua Saulo.

² Ich makħuun biek āb thachjā khöba maach Pör Jesuug jēeu nūm ee, Ěwandam Akharau amag, “Bernabé Saulo dūi idēu sīi sīubat, mua am athee ya phidag jür wai chirumgui” ajim anūm chi Ěwandam Akharau.

³ Magbaawai chadcha mag Ěwandamag jēwaag sīi thachjā khöba surkha nūmua makħuun numiim ürta juu ausūnua oraawi pājierram aajem.

Chipre ph̄ram gaai maach peerd̄ajem iek jaau-tarr

⁴ Mag, ich Ěwandam Akharau amachig wētpi jaubaawai Bernabé Saulo dūi Seleuciaag wētwi maigmua jūrr dōjārr ph̄ram Chipre anūmug durbajierram aajem.

⁵ Maimua Puerto Salamina barwi judionaan Ěwandam iek jaaujem deg maach peerd̄ajem iek jaaphöbaadējim anūm. Juan Marcos amach dūi arrtarr aawai magua dūi am ipierr jaaujeejim aajem.

⁶ Mag phöbör Salamina anūm eem khuunag Ěwandam iek jaauwia warag ich ag morr gaaipai ph̄urd̄a wētumua deeum phöbördam Pafos anūm barjierram aajem. Maig woun āb bēnkhuun sīejim aajem, Barjesús a thär sim. Mag woun sīi nem sūnem ich bēn khaugau parhooba nem wau nūrrūmta, iruan Ěwandamau nem waupi simta wau chirum aajeejim aajem, ich iekhaupaita.

⁷ Mag bēnkhuun Barjesús anūm, gobernador pör öphērg sīrrūm Sergio Paulo anūm dūi sīejeejim

aajem. Mag gobernadorrau Ŋwandam iek ūrm khōsi sīerr aawai Bernabé Saulo dāi ich aar thärkhūipāijim aajem, am iek ūraag.

⁸ Mamu Bernabé Saulo dāi bēewi Ŋwandam iek jaubaicheewai mag chi bēnkhūn griegonaan meúa Elimas a thär simuata jūrr idēu chi gobernadorrag amau jaau nāmjā ɻdāur ükhapiba wai sīsjim anaabá.

⁹ Magbaawai Saulouu ichpai īchab Pablo aajemua, ich gaai Ŋwandam Akhaar phēs wai sīerr aawai, irig eerpanaa thet khīesir,

¹⁰ —Purūgan dösātauta khīirjug dee simgui ajim anum. Maguata jāg sēunem sīi ñor khūgurjupai khap sīerrum, būrjā nem ajapham khōchkhaba. Jāg maach Pör Ŋwandam ichaaur aju khāai, jāg idēu chi ükham khōsim khūnag i iek ükhapibáma ajim anum.

¹¹ Puch jāg chitum paar nau maach Pör Jesuu warre pū dau khaugba apāijugui ajim aajem. Magbarmūn pūn būrjā edau khīir ararajā khaugba chituu awiata deeu dau eerdūjugui ajim anum irig.

Mag, chadcha Pabloou magbarm bürre chi Barjesús dau khībaadēmu pöd majujā khaugba aadeewai, ābmua khāijā ich jua gaai eudū arrmkhīr awi ñor jūrwai, sīi parhooba jürkha jürkha aadējim aajem.

¹² Mag maach dauderraab arbar chi gobernadorrau ich daúacha oobarm dāi maach Pör Jesús iek Pabloou Bernabé dāimua jaau wēnərrarr ich jügaagaa ūrbaawai chadcha ükhajim aajem.

Pablo Bernabé dāi Pisidia durr

¹³ Pablo ich khapeen dāi mag phöbördam Pafos anum ee naawi dərbagkhabaadeeu deuem

durr Panfilia anum eem phöbördam Perge anum phēubaimajieram aajem. Mam mam paaukhabaimaa Juan Marcoou am kha ogduwi deeu Jerusalenag petajim aajem.

¹⁴ Maig Perge naawi Antioquiaag wëtjim aajem. Mag Antioquía phöbör deeum durr Pisidia anum dakha siejim aajem. Am iek mag phöbör ee juu ūijem ed pabaadeewai judionaan Êwandum iek jaaujem deg dubwi ohoodö aimajieram aajem.

¹⁵ Mag jupwi, Moiseeu iek phä puatarr thärnaa Êwandum i jaaumienu phä puarr gaaijā īchab thür dichdimaaawai, mag judionaan eem chi pörnaanau amag, —Keena khodamnaan, pārāu ðor wawieg khūirjugdam wai nūm khai, warre marag ūrpibat ajieram aajem.

¹⁶ Magbaawai Pabloou büjāau dūnūhunaa, ðor khīuu amkhīir juau jaaunaan, amag iekhamma magim aajem:

—Keena israelnaan ajim anum, maimua pāar ar Êwandum iek ūrwi jüg ūrūu aajem khūan, mū iek ūrbat ajim anum.

¹⁷ Warrgarwejā Êwandumau maach jöointa jür autarr aawai am chikham ee Egipto durr naajee-waiwe amachta Êwandumau nem khapan apiwi ich juu theegau deeu chawag phē arrjimgui a jaaumajim aajem.

¹⁸ Mag phē arrwi, ðor chukag durr ich dakhīir khaigba aadēphūm gaaimua khīir machag ãwat nūrrūmjā, Êwendumau magūm igba, cuarenta añosjō am dāi ogduba siejimgui ajim aajem Pabloou amag jaaumamua.

19 Mag wënarr̄mua Êwandam jua theeg paarmua amachdëu Canaan durr siete naciones öpüitarr thum Êwandalmau warag amag deejimgui ajim anum.

20 Mag maach jöointa Egipto durr nawe, Êwandalmau jür autarr aigmua Canaan durr amachdëu jüathug auwi ma nüm jaar, ya cuatrocientos años dichwi s̄ejimgui ajim aajem Pabloou mag ijéébkhamua.

Mag Pabloou jaau wai khit̄mua, 'Magtarr khur Êwandalmau amag leinaan jueces anum khuan deebaawai makhuunauta phöbör thum khap naisijimgui ajim anum. Mag jueces anum khuenta años khapan chi pörnaankha wënarr̄u awi, jürr jöoi Samuelta chi pörkha S̄isierr aigmua ewag paawai,

21 Õrau amach garmua Êwandalmag amach pörkhamkhir rey jéeubaawai, woun äb warr jöoingar Benjamín aajerr ag chaain ewagam khuan dën woun Cis anum iewaa Saúl anumaga cuarenta años Êwandalmau am reikhapijimgui ajim aajem.

22 Mam̄ mag nacharam rey ich Êwandalmau isegpäiwi jürr deeum woun äb David anumta reikhapijimgui a jaaumajim aajem Pabloou. Mag jaaumamua ichdëupai, Mag David igwiata ich Êwandamaucha, "David Isaí iewaan chad mua khösi chirum; jäguan chad mächdëu nem mag abarm ipierraa ajugui" ajim aajem Pabloou amag, ich Êwandalmau iekhatarr igwia.

23 Magnaa, Ich Êwandamaucha maach jöoinag jaaujerrjö, mag David chaain ewagam khuan eemta Êwandalmau Jesús thaabapijimgui ajim

anʉm, maach israelnaan peerduajem khamkhii.

24 'Mamʉ mag ich Jesuucha Ŋwandam iek jaau nʉrraju nawejā Juan chi ñor pör choomieu israelnaan thumaam khʉʉnag jaaujeejimgui ajim anʉm, amach khaibag isegwi amach pör choopimamkhii.

25 Juanau mag jaau nʉrrʉmu ya ich thōju gayaa pamam ee ñrag, "¿Pārau khiiñjuawai mʉata ich Ŋwandamaucha jʉr auwia püju aajerr khai?" ajim anʉm. Maimua ich Juanaupai, "Mʉ chan ar khabamgui" ajim aajem. "Mamʉ mʉ ēudee āb urumta ichiugui" ajim anʉm ich Juanau, Jesús igwia. "Maan chad mʉ khāyaujā ūrʉʉcha simgui" ajim anʉm. "Mamʉ mʉ chan mʉg chirʉm aig sī i chogkhaagpajā būrjā serbiibata chirʉmgui" ajim aajem Juanau.

26 Maimua mag chi Juan ñor pör choomieu iekhatarr jaau dichwia deeu ich Pabloonupai, 'Khodamnaan, jöoingar Abrán khachitarr ag chaain ewagam khʉʉn, maimua pāar ar Ŋwandam iek ūrwia jüg ūrʉʉ aajem khʉʉn: mʉg maach peerduajem iek cha mua jaau chitʉmʉn pāach atheyaugui ajim aajem Pabloon amag.

27 Jerusalén phöbör eem khʉʉnau amach pörnaan düimua būrjā pöd Jesús khaug aubajierramgui ajim anʉm. Mag khāai ante i igwia Ŋwandam i jaauinenau phā pʉatarr iek sabarhedpierr thʉr nʉmjā būrjā i khaug auba, warag amachdēuta warrgarwe Ŋwandam i jaauinenau jaauwai i dau aphʉʉ wau thōomamua thōopüiju a jaaujerrjōo ajierramgui ajim aajem, i dāi.

28 Mag i thõog athee b  urj   khaibag chukhu khitarr   ba, warag Pilatoog p  r deewi i th  op  ipi jaauijerramgui ajim aajem.

29 Mag jaaumamua ich Pablooupai, Maimua   wandam iek ph   sim gaai i igwia jaau s  errj  , thum mag i d  i amachd  u ampierr awia, pakuls gaaimua eeg paa auwi, durrb   kh  pag ee j  bdi chi kh  rm s  err ee aukh  rjierramgui ajim an  m.

30 Mag amau i th  ojoieb mam  ,   wandamau deeu i phiriu aubajieb ajim an  m.

31 Mag iiu phiid  wia biek khapan ich oopijim anaabahab ajim an  m, mag ich th  ju gayaa paawai Galileamua Jerusalenag ich d  i   ba w  ttarr kh  unag. Magtarr aawai mag amach da  u i ootarr kh  unauta j  rr   s   rag jaau w  nurr  mgui a jaumajim aajem Pabloou, mag Antioquia ph  b  r ee chi p  rnaanpa th  narr kh  unag.

32 Maimua warag mag jaaumamua,   wandamau warrgarwe maach j  oinag jaauwai mag ich chaai p  iju aajerr iekta marauj   p  rag jaau w  nurr  mgui ajim an  m.

33 Mag warrgarwe maach j  oinag mag ich chaai deeju a jaautarr aawai chadcha   s ewag pawi maach chi ewagam kh  unagta Jes  s iiu phiid  barm oopijimgui ajim aajem, magbarmua j  gan chadcha ich Iewaata maach ee n  rrajim a khap amkh  ir.

Magju arr aawaita i igwia   wandam   sap Salmos numiim an  m gaai Davi  u ph   p  awai, “P  un m   Chaairau;   sin chad   rau p  un m   Iewaa a khaph   n  isimgui” a ph  tarrj   jaaumamua,

34 mag i phiid  wia tag meeба ich mag iiu s  erraju

igwiajā ich Ŋwandamaucha īchab, “Məchdëu Daviig jaautarr chan par iekhaupai khaba chadcha ajū” a iekhatarrpa jaumajim aajem Pabloou.

³⁵ Mag jaaumamua ich ag Jesupai jaauwi, ‘Ich ag Salmo gaaipai īchab mag sim: “Ŋwandam, pəch chaai bə̄urjā pekau chukhu khitəm pəchdëucha jər autarr chan pua əduraa i ēu jēb ee miiupibamgui” ajim aajem.

³⁶ Pārau khaphu nəmgui ajim anəm, chadcha Daviin sīi Ŋwandamau nem jaaumamta wau khitəu awi meetarr. Mag meeбаadeewai parhoobam khəun aukheerjemjō ich jōoin däi āba aukhérwi ich ag eepai jēbeg pajimgui ajim anəm.

³⁷ Mamə mag Jesús mor chan bə̄urjā ich aukhértarr jēb degpai miiubajimgui ajim anum, ich Ŋwandamaucha phiriu autarr aawai.

³⁸ Maimua amag, ‘Khodamnaan, magua pārau thumaam khəunau khaphu aju aai nəmgui ajim anəm ich Pabloou, maraun sīi Jesuuta maach khaibag thum chugpaapüju aai sim a jaau wənərrəm.

³⁹ Maagwai Moiseeu iek phā pəatarr gaai jaau simpierr ükha nəmuapai pōd peerdəba arr khəunaujā Jesús iek ükhamən, jūrr ichdëun chad thum peerdu awlia ajaug paapüimaju, magbarmua tag bə̄urjā ich dūi iekkhōr chukhu nəisimkhīr a iekhamajim aajem Pabloou.

⁴⁰ Maimua, Khīr khaphu abat ajim aajem, Ŋwandam i jaaumienau ēsap gaai jaau pəatarr pāach gaai pam uguia.

Mag jaauwi, ich Ŋwandam iek phā simcha jaaubaadējim aajem, chi Pabloou. Mag irua

jaautarr mug ajim aajem:

41 “Pāar ar Ŋwandam iek aawaijā warag i wau
iekhaajem khun ūrbat:

Mun Ŋwandamau.

Pāach dakhīr pārau ag na ooba aajem mua wauju.
Mamu nem thum magju nawe ābmua pārag
jaaukhiinjā pārau ūkhabaju.

Mamu ya pāach daúa oophöbaadeewaita pāar
jāphierr naawijā, ḷpārau jāgbarju?

Pāachdēu ūkhaba arr gaaimua, maigta pāar Öju
edau” ajim aajem Pabloou, Ŋwandamau ich
iek phāpitarr igwia. **(Ab. 1:5)**

42 Mag judionaan Ŋwandam iek jaaujem deg
jaau naawi daau paaukha phöbaadeeu, judionaan
khabam khun am aig bëewi, deeu ēudeem sem-
anau jua ūi nm ed paawai āba biirduawaijā ich ag
iekpai amachig jaaupijierram aajem, Pabloog.

43 Mag āba biirdu naawi aaidutkhabaadēm ee,
judionaan khapan Pablo Bernabé dūi wētum
ēudee wētjierram aajem, judionaan khabamta
eeu ūkhawia judionaan igar theerbagkhatarr
khunpa. Magbaawai mag amach ēudee wētum
khunnag wawimamua, “Ich jāg thāraucha ūkha
wēnurrumua Ŋwandam pāach daupii aajem gaaita
ubu nuisit” aajeejim aajem amag chi Pabloou
Bernabé däimua.

44 Maimua chadcha deeu ūwaai jua ūijem ed
pabaadeewai peer phöbör thumta ābam aig podpa
nuisijim anaabá, Ŋwandam iek jaaumam ūraag.

45 Mamu judionaanau mag atcha õor pōm
thunum oobaawai iekkhōr wauphöbaadëwi, warag

Pabloou jaau sim ichaaur õor wawinaa, irig sīi parhooba iekha phöbaadējim aajem.

⁴⁶ Magbaawai ūchab Pabloou Bernabé däimua warag thāar phiiuwia iek khēgkha amag, —Ürbat keena ajierram anum. Chadcha pāragta nacha marau mug Ēwandum iek jaauju aai naajim, mamu pāar jāg ügthar öbērmaphamjō Ēwandumagjā uduur pāach peerdū aupiba i isegamjō naawai marau judionaan khabam khunagpa jaau wēnurrumgui ajim aajem,

⁴⁷ maach Pör Ēwandomau thumaam khunag ich khap amkhūirta ich iek jaaipi siewai. Maagwai chadcha ich Ēwandum iek gaai ich Jesús igwi, “lita judionaan khabam khun atheejā khīchag ee õtdau phuu dñamjō sim, durrpierr ich iek ükha nūm khun thum ichdēuta peerdū awaag” a phā simgui ajierram aajem. (*Is. 42:6; 49:6*)

⁴⁸ Pabloou Bernabé däimua mag jaaubarm ūrwia judionaan khabam khunau amach jügūucha mag amjā peerdūju aai nūm a ūrbaawai onegau, “Keena, mug Ēwandum iekhan chadcha chi ajaphamugui” ajierram aajem, chadcha thāraucha amachdēu ükha nūm iekhau. Mag thumaa ükhatarr khunanan, nawe Ēwandomau ichdēu oowai ich iek ükhaju khaphu wai sierr khun ajim.

⁴⁹ Mag jaau nūmuu mag amach nūm durr eepain maach Pör Jesús iek aaidubaadējim anaabá.

⁵⁰ Mag warag Ēwandum i aaidumam oobaawai khūir mor chigpai jūrr judionaanau amach ee riknaan uuin Ēwandumag jēeu durraajerr khun

düi iekhawia phöbör ee chi pörkha nám khuan düijä iekhajierram aajem. Magnaan chad Pabloou Bernabé düimua ūu Aai i jaau durrarrta, am düi amachdëu ampierr awi warre amach durrmuia jürkhüüpüijierram aajem, aiguim judionaanau.

⁵¹ Mag amach jürbaadee warre īchab amach dakhñirwe amach bü gayam jēb үүrphē үүrphē apüijierram anaabá. Mag námua amach ödegpain, “Päär maar düi jāg nám gaaimua Êwandam düi khñir khapnaat” anám ajima. Magwia ेrëubaadeeu deeum durr phöbör Iconio anám naaimajim aajem.

⁵² Mamü chi Êwandam iek ükhatarr khuanan am ेrëutarr khurjä ich mag oneenaa Êwandam Akhaarjä amach gaai phës wai nüsijim aajem.

14

Pablo Bernabé düi Iconio ee

¹ Mag phöbör Iconio anám ee naaimawia Pablo Bernabé düi amach numwe äba dubjierram aajem, judionaan Êwandam iek jaaujem deg. Mag dubwi maach Pör iek iek khëgkha jaauphöbaadeewai judionaan pöm griegonaan düimua Êwandam iek ükhajierram aajem.

² Mamü äaur judionaan chi ükhaba narr khuanau jürr judionaan khabam khuan wawí phöbaadëjim anám, tag am iek ükhaba warag amach ipierrta am ेugar khaigba iekhamkhñir.

³ Mag gaaimua mag amachdëu jaau námjä ükhamaapha aawai warag ajapcha amag jawaag awi aigmua da wëtbajierram aajem. Chi Pabloou Bernabé düimua maach Pör amach düi sim

khaphh narr aawai warag thāar phīuwi ögkhaba ūrag jaaumajierram aajem, jāga Īwandamaau amjā khōsi sīrrā. Maagwai amau jaau wēnūrrūm ūrāu sēukhaawai am ugua, am iek ich Jöoiraujā ich juu theeg amag deejim aajem, ag na ūrāu ooba aajem nempa maach dauderraam am dakhīir waumamkhīir.

⁴ Maagwai chi phöbörpien ãaur khuun judion-aan igar thunaawai tagam khuun jūrr Jesuu ich i jaaumkhīir jur autarr khuun igar naajeejim aajem.

⁵ Mamh judionaanau amach pörnaan dūimua ãaur khuun judionaan khabam khuunpa bēewi, mokou bar wai numua amach thōopäain wēdurum a ūrbaawai

⁶ deeum durr Licaonia anumug dur wētjierram aajem, chi Pablo Bernabé dui. Mag wētwi phöbör Listra anum ee naawi ērēubaadeeu jūrr agjō phöbör Derbe anum ee naaimajim aajem.

⁷ Mag wēnūrrūmuu ag bigaau phöbördam nunuidum ee amach barmampierr jāga Īwandamaau maach peerduajē a jaaumajierram aajem.

Pablo mokou bar wai numua peer thōotarr

⁸ Mag Listra phöbör ee woun āb bu ākhāraa khitum sīejim aajem. Mag woun ich bi eewe bu ākhāraa thaabawi sīi jup khēraajeejim aajem, pōd durdur aju khaba aawai.

⁹ Ich mag wounau Pablo ijējēbkhamug buurjā dau thōba ūr oo sīejim aajem. Pabloou mag khitumug oowai, ich ödegpain “Magum Īwandamaun chadcha mh monaaupūiju aai sim” a simjōo oobaawai, irig eerpanaa khīesir,

¹⁰ —Phiiduwia bu ubu dunūisí ajim anum.

Magbaawai chadcha phudd^h d^un^hisiwia warag d^ur n^hun^huu khabaad^ëjim aajem.

¹¹ Œor aig narr kh^uunau Pabloou magbarm oobaawai sereubaad^ëwi Licaoniapien meûata, — Keena, j^äkh^unan ëwandamnaanta ōor kh^ïir thegwia maach ee naaichëmgui ajierram an^hum j^ürr amach khapeenag.

¹² Mag amach ëwandam an^hmua, Bernabé Zeus gaai th^ürnaa Pablo j^ürr Ermes gaai th^ür wai naajim aajem, ichta ürcha ijëjëb khaajerr aawai.

¹³ Mag phöbör ee dub n^ham aigcha am ëwandam mag Zeus an^humug j^{ee}uem di d^unaajim aajem. Magphöbaadee ag eem phad^ëu phak emkhooinp^a pamaar d^{en} pörsirkha s^hisid^hum puertdi aig phëbëewi phaamamu^a amagta Ëwandamagamjö j^{ew}wam ig s^hejim aajem, ōor khapan th^un^hwe am d^äi ãba.

¹⁴ Pabloou Bernabé d^äimua ūurwai phad^ëu mag amach ëugar mamagkham ūrbaawai gaai machgau amach khaj^ua mor gayam th^urréunaa ōor ee ääag khaphig wëtumua,

¹⁵ —Keena, ¿khantheeta p^ärav maar d^äi j^äg n^huma? ajierram an^hum. Maach wounaan ãba th^unaabahab; maar chan Ëwandam khabam. Maraun s^hita j^äg ëwandam an^humj^ä maad^ëu nem igab simug j^{ee}uju kh^{ay}au, maach Ëwandam chaar ügthar simug j^{ee}umkh^ïirta p^ärag marau jaau wénurrabahab ajierram an^hum, ichd^ëuta mug edauj^ä wauwia, mug j^{eb}j^ä wauwia, ph^uas d^äi ag ee nem th^un^hampa thum ãba wautarr aawai.

¹⁶ Warrgarin chadcha thumaam kh^uunau amachd^ëu nem kh^osimug j^{ee}u n^humj^ä Ëwandamau mag^hum aba aajeejimgui ajim an^hum, amau

wajappai ich khaugba narr aawai.

17 Mamu magum ãba, õrau ichigcha j  eumkh  irj  , ich juu oopiejeejimgui ajim anum, am eeg oo simua. Mag, ichd  uta maach onee w  n  rramkh  ir, maach athee nosegj   ch  epinaa maach nemj  irj   ajapha öbeerpi n  m d  i   chab maachig thach kh  ojuj   ed   epierr deejemgui a jaaumajierram aajem amach numiim kh  unau, j  rr jaaup  p  igmamua.

18 Pabloou Bernabé d  imua par mag jaau durrajieb mama, ichiita thethe deejierram aajem, mag phak kh  echnaa phaa n  mua amachig   wandalamagamj   j  eum ig narr j  eupiba aag.

19 Mamu amau mag n  m ãba, judionaan b  ejierram aajem, Antioquiamua Iconiomuaj   agj  . Mag b  ewi   or waw   ph  obaadee, amachig paa auwi, Pablo mokou barph  obaad  ejim anaabá. Mag j  rram kh  unau bar wai n  u awia chi meemj   aadee, meeblaad  empii awia ph  b  r igaau   udu deethurjierram aajem.

20 Mam mag   udu deebathuurwai, tagam kh  un agj   Jes  s iek   kha narr kh  unau b  ewi ich   r pos aicheewai, phiidubaad  ewi deeu ph  b  r ee s  lech  ejim anum, ich Pablo. Maimua ag noram Derbeeg petajim aajem, Bernabé d  i.

21 Mag ph  b  r Derbe anum ee maach peerduajem iek jaau w  n  rramua   or p  om   wandalam igar   khapiwia deeu amach b   eepai ewag Listraag b  ejierram aajem: mag Listramua, Iconioog; mag Iconiomua, j  rr Antioquiaag.

22 Makhuun ph  b  ordam ee chi   kha durrum kh  un kh  ir onee apieg, am oo ph  urdu

wënurramua amachdëu maach Pör iek ükhatarra iekta warag ogduba ükhapi jaaujeejim aajem amag. Mag nüm düi īchab, “Ēwandam sim aar mawia, i düi ich mag wënurraagan, ichiita ich jāg i gaaimua maach dau aphuu wënurrajgui” aajeejim aajem.

²³ Mag wënurramua īchab iglesiapierr jöoin jär aumaajeejim aajem, makħuenta chi pörkhamkhīir. Magnaa thach khöba surkha nūmua oraawia maach Pör Jesuugta amach nūnidampierr thħapaar amkhīir irigta jaaujeejim aajem, amachdëujā i iekta ükha narr aawai.

*Pablo Bernabé düi deeu Siria durram phöbör
Antioquía anumag bēetarr*

²⁴ Maimua Pisidia durr dichwia jūrr deeum durr Panfilia anum barjierram aajem, Pablo Bernabé düi.

²⁵⁻²⁶ Maig phöbör Perge anum ee Ēwandam iek jaau naawia, jūrr Ataliaag wëtwi, amachig phidag jaautarr thum wau aaipabaadee, ich aarpaimua jap ee paaukhawia, deeu Antioquiaag bējierram aajem, warrjā mag phöbör eemuata chi ükha durrum khūn pörnaanau am pāitarr aawai. Mag Antioquía phöbör eemua ajim aajem, warrjā am püyaagpaawai Ēwandam iek ögkhaba jaau wënurramkhīir am ür jua auslunaa am kōit irig jēeu nūu awi pāitarr.

²⁷ Mag bēewi, chadcha deeu Antioquía barchewia, chi ükha durrarr khūn thum ābam aig biirdunaa, amag jaauphöbaadëjim aajem, jāga Ēwandamau am düi ajī, maimua jāga maach Pör

Jesuu judionaan khabam khunagjā īchab ich iek ükham khōsi ükhapijī, amachpa peerdumamkhīir.

²⁸ Maimua Pablo Bernabé dāi warag aigmua da wētba, chi ükha durrum khun dāi nu ajierram aajem.

15

Jerusalén phöbör ee ãba biirdunnaa iekhatarr

¹ Ich mag jaar ãaur khun Judeamua Antioquiaag bëewi chi ükha durrum khunag, —Pārauta warrgar Moiseeu iek phā puatarr gaai jaau simjö pāach mehu phurbichba num chan pāar pōd peerdubamgui aichëjierram anum.

² Magbaawai Pabloou Bernabé dāimua amau nem agcha khabata jaau num ūrbaawai jūrr am dāi chikham ipeer ahau khaphöbaadëjim aajem. Mamu mamagkhamjā warm khunau warag amau jaau num ichaaur iekha narr aawai iglesia ee chi ükha durrarr khunau ich Pablota Bernabé dūi jr aujierram aajem, Jerusalenag püyaag. Mag, chadcha am daumaai õor jr auwi püjierram aajem, mam pabaimaawai jūrr ich Jesuu jr autarr khun dāicha iglesia eem jöoinpa ãba ich ag iek wajapha iekhaag.

³ Mag chadcha Antioquía phöbör ee chi ükha durrarr khunau amach püibapäawai ērëubaadëwi, Fenicia durr dichwia, Samaria durrjā dichjierram aajem. Mag wēnurrumua amach wētumpierr õrag jaaujeejim aajem, jäga judionaan khabam khunaujā amach jöoin warrgarm khun i isegwia khīirjug iiurta aujierrá, Êwandam iek chaarcha

ükhaag. Mag amau nem īgkhamam ūrwia thum chi ükha durrum khuun onee durrajim aajem īchab.

4 Mag jajawag wētumua, Pablo Bernabé d*üi* tagam khuunpa Jerusalén barimaawai aram iglesia eem jōoinau chi pörnaan d*üimua* Jesuu ich i jaaumkh*üir* j*ur* autarr khuunaupa amag, —Keena, üuchata pāar bēejierramgui ajim anum.

Mag barwi di garm khuunag jaauphöbaad*ejim* aajem, jāgata Ņwandamau am d*üi* aajeej*ī* amau i iek jaau wēnurraawai.

5 Mamu Pablood Bernabé d*üimua* mag jaau num ūrwia ãaur khuun Moiseeg Ņwandamau ich iek phāpitarr ajapcha urkhaajerr khuunjā ya Jesús igar ükhawi aig narr aawai makhuunnau büjāau dunuunnaa, —Keena ajierram anum. Judionaan khabam khuunjā Ņwandam iek ükhatar्र khuunagan ichiita thumwe mehēu phuurbichkhapi jaaunaa īchab Moiseeu phā puarr gaai jaau s̄isidumjā thum waipi jaauju aai numgui ajierram aajem.

6 Magbaa Jesuu ich i jaaumkh*üir* j*ur* autarr khuun d*üi* jōoin chi pörnaanpa ãba biirdüjierram aajem, deeu ūmaai ag iek ajapcha iekhaag.

7 Maimua mag ijējēb nuu awia Pedroou büjāau dunuunnaa amag, —Khodamnaan, pārau khaphu numgui ajim anum, nawe ich Ņwandamauta chadcha mu j*ur* aujim, judionaan khabam khuunagpa jāga Ņwandamau maach peerdu aaujē a jaaubaawai īchab amaujā ükhamkh*üir*.

8 Ich Ņwandam thumaam khuun kh*üir*jug khaphu s̄ierrumuata īchab amagjā ich Akhaar deejimgui ajim anum, ich jāg maachig deetarrjö. Jāg sim aig

irua amag, “Mua pāarjā ig chirum māch chaalinkha awaag” a sim khabahab ajim anum.

⁹ Ěwandamau oowai maach chan am dūi būurjā khīethuupajā khaba nūmgui ajim anum Pedroou. Maagwai maachdēu ükhatarr gaaimua maach khaibag chugpaatarrjō, am dēnjā ich agjō irua chugpaa simgui ajim anum, amaujā chadchata ükha naawai.

¹⁰ Mag simta, ḡkhan jāgwi pārau Ěwandamau ichdēu khap nem wau sim khōchkhampahamjō nū? ḡKhanthee pārau athuucha amag maachdēujā pödba ni maach jöoinaujā pödba arr nemta waipi jaaum ig nū? ajim anum Pedroou jūrr amach khīircha.

¹¹ Mag khīirjuju khāyau maadēu khaphu aai nūmgui ajim anum: maach Pör Jesuu ich jāg ich garmua maach khōchkhawi ūu peerdū autarrjō, ich agjōta amjā ichdēuta peerdū au sim khabahab ajim anum Pedroou, mag Moiseeu phā pūarr iek thum chan judionaan khabam khūnau ūrkhaju aai khaba nūm a khap amkhīir.

¹² Magbaawai jūrr Bernabeeu Pablo dāimua jaauphöbaadējim aajem, jāga Ěwandamau amajā judionaan khabam khūn eejā ag na õrau nem mag ooba aajempa waupimajī. Mag jaaumam ūrwia sīi thumaam khūnau khīuu ūr nūsijim aajem.

¹³ Mag am dēn īgkha öpinaa Santiagoou jūrr, — Khodamnaan, mu iek ūrbat ajim anum.

¹⁴ Ya pārau Simón Pedro iek ūrbarm, jāga Ěwandamau īsta warrpem judionaan khabam khūnjā khīir jāsenkhawi īchab ich chaalinkha athā.

¹⁵ Jāgbarm aigta chadcha mua oowai warrgar Ěwandam i jaaumienau phā pūatarr eyaa

öbëbërgmamgui ajim anum ich Santiagoou.

Mag jaaumamua Ëwandamau ich i jaaumienag phäpitarr iek jaaubaadëjim aajem. Mag Ëwandamau õrag jaautarr iek Santiagoou igmatarr mug ajim aajem:

16 “Mugwaiwe chan pâraru mûrug jéeubata wénarrum.

Mag gaaimua pâran sii di burrtarr ür dikhierr appai jujuruh thubatarrjöta nûm.

Mamu mug atag deeu much pierrwain chadau, ich ag dibüupai deeu éu au nâmjö, ûmaai pâar chaain ewagam khuen khûirjugâ deeu muchig phûrreu athaawai mûrugta jêeu naisiju, warr jöoi David khararr jaar aajerrjö.

17 Magbaawain chadau durrpierram khuenau judionaan khabam khunaupa mu jürwi, amaujä ïchab muuta amach Pörkha auju.

18 Muata mag iekha chirum, much chi warrgarwe magum nem thum õrag khaphu apiejemua” ajim aajem, Santiagoou ich Ëwandamau iekhatarr igwia. (*Am. 9:11-12*)

19 Mag jaauwi, ich Santiagooupai, —Magua mua oowai, ar judionaan khabam khuenta amach jöoin i puawia jûrr Ëwandam iek ükhamam khuenag chan pöd maadëu amag maach jöoinau nem jaaujerr thum athuucha jaauju khaba nûmgui ajim aajem ich jöoi Santiagoou.

20 Magju khääi sii amag ajapha ësap phännaa ag gaai jaaupüijugui ajim anum, Ëwandam na tag uduraa amach ärpim ugu. Mag ësap gaai tag nem parhoobamta ëwandamkha waunaa agug

jëwaag nemchaain khëchnaa ag khñirphee wai narr nemek modjä khöpiba jaaupüijugui ajim aajem. Nem thõowia ag bag dën reyen wau s̄isidumjä khöpiba, ni nem s̄ii bëgöne bag ãrba thõo sim modjä khöpiba jaaupüijugui ajim anäm. Mag näm dëi ïchab dich õor khabam düijä bürjä khapes apiba jaaupüijugui ajim aajem Santiagoou.

²¹ Maimua ichdëupai, Ðägwi mua mag chiré? ajim anäm. Mua mag chirumun, maachjö judionaan khabamta maach meeun dëi ãba jooba wënrraajeewaita mag chirumgui ajim anäm. Pârau khaphu nümgui ajim anäm, mag Moiseeu Ëwandam iek phã pumatarr iek phöbörpierr judionaan Ëwandam iek jaaujem di nñnidum ee sabarhedpierr õrag ûrmkhñir thüürjem. Magua ichiita makħħaunta ürpai amau uarkhaju aai nümgui ajim aajem Santiagoou.

Judionaan khabam khunag ēsap gaai jaaupüitarr

²² Magbaawai Jesuu ich i jaaumkhñir jär autarr khħanau jöoin chi pörnaan düimua thum chi ùkha durrarr khunpa ãba biirdu iekhawi chadcha Santiagoou jaautarrjö ēsap warre phã aujierram aajem. Mag phã awlia ïchab mag chi pörkha nám khħan eem warre õor numí jär aujierram aajem, Pablo Bernabé dëi wëtuwe am dëi ãba Antioquiaag püyaag. Makħħan Silas ajim aajem, woun ãb Judas anäm dëi. Ich mag Judapai ibħur wauwia Barsabás aajeejim aajem.

²³ Mag chi ēsap makħħan dëi pāiju gaai mug phã sħejim aajem:

“Khodamnaan, maar Jesuu ich i jaaumkhīir jür autarr khueunauta jöoin chi pörnaan däimua tagam khueun chi ükha durrum khueun däimua äba marau pārag salud deepüi nūm. Pāar judionaan khabahab mamu, Ŋwandam gaaimua maach khodnaan aawai, thum Antioquiapienag, Siriapienag maimua Ciliciapienagjā salud deepüi nūm.

²⁴ Khodamnaan, marau maumua ūurwai, mag mau maar eem wëttarr khueunauta sii amach khīrau wëtwia, mag mehēu phueurbichpi jaunaa, īchab Moiseeu iek phā pumatarr gaai jaa simpa thum waipi jajaaukham gaaimua idēu pāar khōinaa naapiba nūm anūm marau ūr nūm.

²⁵ Mag ūrbaawaita marau thumaa äba biirduewi, ajap iekhawi, õor numí jür aujim, Bernabé Pablo däi pāar aar wëtuwe am däi äba püyaag. Pārau khaphu nūm, maach khod jöoin Bernabé Pablo däi maadēu daupii aajem,

²⁶ maach Pör Jesucristo iek jaau nūm gaaimua amach thōjujā khīrjuba warag ögkhaba õor ee jaa wēnueorraajewai.

²⁷ Achá marau pāar aar Judas däi Silas päi nūm. Ŋsap gaai cha maachdēu phā deepüi nūmjö amaujā ich agjö pārag jaauwimaju.

²⁸ Ich Ŋwandam Akharaucha marag jaauwai pöd pārag judionaanagamjö nem phithurm nem waipi jaauju khaba nūm. Mag nūm däi maachdēu khīrjuawaijā üucha sim, chadcha ichdēu jaa simpierrpai nem jawaag. Mag pārag jaaupüim ig nūmten mugau:

²⁹ Par Ŋwandam chaar khabamug jëwaag wai narr nemek mod oob khomiet. Nem thōowia ag bag

dën reyen wau sīsidāmjā khöba, ni nem sīi bëgöne bag ārba thōo sim modjā oob khömiet. Mag nūm däi īchab dich õor khabam däi chan oob bürjā khapes amiet. Cha marau jaaupäi nūmta chadcha pārau mag sūrkha nūmūn, magan pāar üu wēnūrrūm. Ma ajim marau pārag jaaum ig narr. Ayoo Keena” a phā sīejim aajem, chi ēsap gaai.

³⁰ Mag chadcha mag ēsap däi amach püibapäaiwai ērēuwi, Antioquía barwia, aig chi ükha durrarr khūn thum āba biirdānaa, mag ēsap deejierram aajem.

³¹ Magbaawai ābmua ēreu auwia thärbaadeewai onee aphöbaadējim aajem, mag ēsap gaai amach khīir jāsenkha wawí nūm ūrwia.

³² Mag nūm däi īchab Judas Silas däi amach numwe Ēwandam i jaaumien arr aawai warag amach ipaarmua am khīir jāsenkha iekhamamua wawí wai nūu ajim aajem īchab.

³³ Maimua warag am däi khāai khapanaa naawia deeu wëtju aphöbaadeewai aiguim khūn chi ükha durrarr khūnau am kōit Ēwandamag jēeu nūu ajierram aajem, üu chig aba deeu amach chogpūitarr khūn aar barmkhīir. Mag oraawia am püijierram aajem. [

³⁴ Mamū chi Silas chan maba, aigpai sīsijim aajem.]

³⁵ Maagwai Pablo Bernabé däi chi Antioquía phöbör eepai nūisiwi khapanaaam khūn däimua warag maach Pör Jesucristo iek jaau nūisijim aajem.

Pablo Bernabé kha ogdāpāiwi jūrr Silas däi biekkhatar

36 Mag Antioquía thubagkhawi agtha nuucha khaba num ee, Pabloou Bernabeeg, –Kaké, magan maachdeu maach Pör Jesus iek jaau wenrraajerrpierr ūmaai deeu oo phuurdumierraugui ajim anum, phöbörpierr, am maach ēudee pawiajā jāgata nu a khap aag.

37 Magbaawai Bernabeeu ükhawi chadcha wetju aphöbaadejim aajem. Bernabeeu amach daumaai Juan am den ibuur wauwi Marcos a thuurjerr arram ig slejim aajem.

38 Mamu Pabloou oowai irig mag üu khaba slejim aajem, napem biekhaujā am dei ãba mawi, Panfiliapai udthurwi, tagjā am juag ooba deeu Jerusalenag marr aawai.

39 Mag, Juan Marcos gaaimua jūrr chikham ipeer ahaujii awi warag mag num khayau magan dich khikhietdō aaidujugui aphöbaadejim aajem. Mag chadcha Bernabeeu ich daumaai Marcos jur auwi döjarr phuram Chipre anumug ag dei igbaadejim aajem.

40 Magbaawai jūrr Pabloou Silas thurpüwi ich khapeerkha athajim aajem, ag dei biekkhaag. Magbaawai chi ükha durrum khunnau Ŋwandamag am thuapaar wai nurramkhir, am koit jeeu nu awi püjierram aajem.

41 Mag wetumua Siria durr dichwia deuem durr Cilicia anumjā dichjierram aajem, iglesiapierr mag jaau wenrrumuwa warag chi ükha durrum khundam khir onee apiewai.

16

Pablo Silas dai wetum dai Timoteo khapeerkha

matarr

¹ Mag wënñrramua Pablo Silas dëi phöbördam Derbe anñm barimawia maigmua jürr deeum phöbör Listra anñmag wëtjierram aajem. Mag phöbör Listra anñm ee ëwan Timoteo a thär sim sñejim aajem, ïchab Jesús iek ükhaajem. I ãd judeapie uui ajim aajem, ïchab Ëwandam iek ükhaajem; mamu i aai griego ajim aajem.

² Listrapien chi ükha durrum khññnau Ico-niopien düimua chi Timoteo ëugar ajapha ig iyüü aajeejim aajem, thumaam khññnau.

³ Mag gaaimua Pablood ich däi arrm khõchhabaadëwi ich däi ëeurrjim aajem. Mag ich däi maju abaawai i mehëu phñurbichpüipijim aajem, thumaam khññnau i aai griegokha sim khaphu narr aawai mag phñurbichba akhiin mag gaaimua ag perás judionaan narr khññnau amach ëugar khaigba iekham ugua.

⁴ Mag ërëubaadëwia amach wënñrrampierr phöbördam nññidum ee mag Jerusalén phöbör ee amach chi pörnaan dëi ãba biirduwia ñsap phñnaa Antioquiaag deepäitarr iek dee pñamaajeejim aajem, amaujä ïchab khaphu ag iek gaai jaau sim ñurkhamkhñir.

⁵ Amau mag jaau wënñrrum gaaimua iglesiapierr õrau Ëwandam iekta warag khõsi ükha nñisijim aajem. Mag nñm dëi ïchab warag chi Ëwandam iek ükha nñm khññnjä ed ëepierr kha-panacha paaukhamajim aajem ïchab.

Khññapi auwi Pablood woun Macedoniapierr oo-pitarr

6 Mam ŋ Éwandam Akharau amag Asiapienag chan ich iek jaaupiba arr aawai sīi warppai ph̄uurdā wētumua Frigiapien ee dichwi, Galacia eejā dichwi, Misia durr barimajierram aajem.

7 Mam panaa deeum durr Bitinia anumug wētam igjim anum, mam ŋ ich ŋ Éwandam Akharau ūchab mamagjā wētpiba jaaujim anaabá.

8 Mag amachig wētpiba jaubaawai sīi mag phöbör Misia anum dakha dichwia warag deeum phöbör Troas anumugta bējierram. Maigta warrpem mū Pablo dāi ūba oojim.

9 Mag Troas phöbör ee maar ūba nūmta, edaar ŋ Wandamaau Pablo khāapi auwia irig woun ūb Macedonia durrmuā bēem oopijim aajem. Mag bēewia mag wounau dawamjō i ūr dūnūuchēwi irig, “Kakē, mau Macedonia durr bēewia maar khaigpērbahur” ajim anum.

10 Mag ichig dawamjō iekhachētarr jūrr maachig ich Pablooucha jaubaawai chadcha ich ag bürre marau maach nemdam khīir khaugphöbaadējim Macedoniaag ūba wētaag. Ya maig marau khaphū aphöbaadējim, chadcha ich ŋ Wandamauta maach pū sim, ich iek ūrag jaaumkhīir.

Pablo Silas dāi phöbör Filipos anum ee

11 Troas phöbormua maar jap ee paaukhawi kha japha ērēubaadeeu warre dōjārr ph̄oram Samotracia anum maar barjim; maigmua audukhaau ag noram jūrr Neápolis barjim.

12 Mag Neápolimua jūrr būhu paaukhawi Macedonia durram phöbör chi ūrūcharam Filipos anum maar barjim. Ma, Romapien phöbör ajim.

Maig paawai maar khāaidam khapanaa naaimajim.

¹³ Agtha maig nūm ee biek āb juu ūi nūm edcha maar wētjim phōbör igaau, jér dō igaau, Ēwandamag jēwaag ūor biirduajem aar. Maig ūuin āba biirdu thūnarr aawai ohoodö nūmu marau amag jaauphōbaadējim Ēwandam iek.

¹⁴ Makhūun ūuin ee ūai āb Lidia a thür sim sīejim, phōbör Tiatira anūm eem. Ichdēu put khichphē khūir thethemnaanaupai jūajem ooimukhanaa peerjeejim aajem. Mag ūuirau īchab ag nawe Ēwandamag jēeujeejim aajem. Mag Lidia anūmu Pablo iekhamam ūr sīerr aawai maach Pör Jesuu warag i thāar sōsōii apijim, Pabloou ich iek jaaumam ajapha thāraucha ükhamkhūir.

¹⁵ Magbaawai chadcha ükhawia, thum ich di aiguim khūunaupa amach pör choopiwi, mag ūuirau ich garmua marag, —Pāachdēu oowai chadcha mua maach Pör Jesús iek ükha ūmjōo oo nūm khai, magan mukh di aar wētwia mukh aig khāibajēt ajim.

Mag ūduur maach püiba khāibajējē nūn paawai chadcha maar thubagkhajim.

¹⁶ Mag khurjā ich agjō deeu maar jér dō igaau Ēwandamag jēeujem aar maach paat jēwaan wētumta, ūai āb daupeer maar khūirphee öbērchējim. Mag ūui dösāt düita khapeerkha sīerr aawai dau būm khūun dēnjō nem magjujā khaphukh ag nawe ichdēuta jajaau aajeejim. Mag nem jaau simua sīi chikham chogkha phidkha sīerr aawai ich papnaan athee phatkhon pōm gaanjeejim aajem.

17 Mag öbörchëwia, maar Pablo däi wëtum ēudee däi ēkha nùrranaa, nem theeg ääakhamua bigaaum khùunag, —Mʉ iek ūrbathü, mukhùn wounaanan cha Ùgthaa Phuu Nʉm ag chogkha nʉm khùunauwai aajeejim. Nau amau pārag jaauju, jāga Ëwandamau õor amach pekau eemua peerdʉ aaujē a jajaau aajeejim.

18 Mag maar ēudee äää phʉrérëukhamjā pʉaba, khääai khapan aadeewai, Pabloou khōchkhaba ewag phʉurba chi daupeer khñirphee dñunʉuna, chi meperag thet khñesir iekhajim. Mag iekhamamua, —Jesucristo jua theeg thöwia mua pʉrug iekha chirʉm. Jöpkhaa jāg ʉui kha ogdʉ pʉawia pʉchta sñiubaad ajim ich Pabloou.

Magbaa chadcha ag bürre sñiubaadëjim, chi dösät.

19 Mamʉ chi papnaanau oowai tag am chogau am athee pöd phatkhon ganba aadeewai meeukhawia, Pablo Silas däi pʉrkhanaa, chi thethemnaan ãba biirdʉajerr di aar arrjierram.

20 Mag arrwia chi thethemnaanag, —Mukhùn judionaanaun sñi õor meeukhapijuuta jür wénʉrrʉmgui aimajierram anʉm, amachdëu nem jaau nʉm gaaimua.

21 Maach Romapien aawai pöd maadëu amau nem jaau nʉm ükhaju khaba, ni amau nem waipi jaau nʉmjā wauju khaba nʉmgui ajierram anʉm.

22 Mag chi Pablo Silas däi pʉrkha aipierrum oophöbaadeewai õor pöm am aig pos aphöbaadëjim aajem. Magbaawai chi thethem khùunau ajués soldaaunag am khajüa ëerkhapi jaaunaa ich jāg khajüa kharraa wʉpi jaaujim anʉm.

23 Mag wu wai nu awia, cárcel deg dubkhapüinaa, chi cárcel di thuajemüg ajapha thuapaar jaau puajierram aajem, öbérpim uguia.

24 Chi thethemnaanau ichig mag jaau puabaajeewai chará, am iekhan ierrgajärcha thuur sim aar am arrnaa büdagpierra pa wü wau süsidüm ee am bü khöokha süujim aajem, ich Pabloou Silas düimua jaauwai.

25 Mamü edacha pamjä amau agtha Êwandamag oraanaa meukhaarpa au naajim aajem. Mag amau Êwandamag jüeunaa meukhaarpa au nüm ag ee presonaan narr khüunaujä ûr naajim aajem.

26 Am mag onee meukhaardampa ääakhamta, am iekhan dügölp duk abarmün, uüur theeg duuibaadëmua waa puertdi weeudütkhabaadëm düi presonaan jükha thunarr cadenpata süi eedü khüibaadëjim anaabá.

27 Magbaadëm ee ïchab chi cárcel di thua khäi sülewie phiirhäubaadëwi oowai, puertdi thum weeudütkha thunaajim aajem. Mag oobaawai presonaan thum dürmid phöbaadëmpii awi, ich espaar jüunaa, ichdüupai wir aig ya ich thöopäaig ëkha süejim anaabá.

28 Mag wir aig ich thöogpam oobaawai Pabloou ijëb aadëwi irig, —Kakë, oob wir aig puch chig a chiram ajim anüm. Maar ãbjä öbérba, maach thumaa agtha müg naabahaba ajim anüm.

29 Magbaawai chi guardiaau jöpkharraa soldaau-nag ötdau paa aibüepiwi, ag düi dubnaa, jäphier ajaugau kha duui thunümua Pablo Silas düi nüm bükhürr phöbkha thunaaimajim aajem.

30 Maimua warag am dawag phë arrwi amag,

—Keena, ñmua jāga aju aai chirú, Êwandamag maach peerdu aumkhíir? a jéejim anum.

³¹ Magbaawai Pabloou Silas düimua irig, —Ãba maach Pör Jesucristo iek appaita ükhabá. Pua chadcha mag ükhamun, puchjá peerduwia pu degam khunajá peerdujugui ajim aajem amau irig.

³² Magwia warag irig maach Pör Jesucristoou õor peerdu aaujem iek ajapha jaaumam düi ïchab i düi ãbam deg naajem khunagpa jaauierram aajem.

³³ Magbaawai ich ag bürre agtha ãspaju wají nuwe mag wu wai n̄mua ëu pöm pedphëmatarrjá ichdëucha uwia bënhëeu phuurbaadëjim anum. Mag chäddau utarr khur ich pör choopibaawai ïchab tagam khun i düi ãbam deg naajem khunaujá amach pör choopijierram aajem.

³⁴ Maimua am iek ich di aar am phë arrwi amag thach khomkhíir audeebaawai amau khöjierram aajem. Mag, ichdëu Êwandam iek ükhatarr gaaimua, ich degam khunpa thumaa onee aphöbaadëjim aajem.

³⁵ Maimua am iek ya ãspabaadeewai chi thethemnaan am phäarpi jaautarr khunau guardianaan jur auwia püijierram aajem, chi cárcel di thua sim aar wëtwia Pablo Silas düi weeupi jaaumkhíir.

³⁶ Magbaawai makhuunau wëtwi chadcha mag jaaubaaimaawai chi cárcel di thau jurr amag, — Chi thethemnaan pär phäarpitarr khunau m̄rug jaaupääiwai pär weeupüipi n̄m. Maagwai ya pär öbérju aai n̄mgui aimajim aajem.

³⁷ Mamu chi cárcel di thau amachig mag jaaubaawai, chi guardiananjá agtha aig narr

aawai, ich Pablo iek jūrr irua amag, —Maarjā Romapienta thumaam khūn dakhīir amau maar sī wū thūnūupiwi, ajapha khap aag jēeu oojā jēeu ooba, sī ag bärre cárcel deg maar phāarpi jaau-jierramgui a chirajim aajem chi guardianaanag. Magtarrta, ḡkhan jāgwia amau jam warppaimua sī pāar dāita iek jaaupūi nū, jūrr meraata maar öbeerpūimkhīir? ḡJāg chan ṫu khaba simgui! a chirajim aajem irua. Mag khāai maraun amachchata bēewia, ich jāg ñor dakhīir maar phāarpitarjö, amachigchata maach öbeerpūipim khōsi nūmgui ajim aajem ich Pabloou.

38 Magbaa wētwia chi guardianaanau ich mag chi thethem khūnag jaauwimajierram aajem. Mag amachdēu Romapien a ūrbaawai āsie jāphier phöbaadējim anaabá.

39 Mag jāphier nūm āba, warag bēewia amag i chaigpiyaa aichējierram aajem jūrr. Magnaa dawag am öbeerpinna am iekhan ithūu amag, —Pāachta mug phöbör eemua warag chawag ērēubaadēt ajim aajem chi pörnaanau.

40 Amachig magbaawai chadcha öbērwia deeu Lidia di aar wētjim. Maimua maach thum tagam khūndam Ēwandam iek ükha durrum khūnpa dūi āba biirdūnaa, maar khīir onee wawí wai nūu awia, warag maar aigmua ērēubaadējim.

¹ Mag Pablo Silas däi Filipos phöbör eemua ērëubaadeeu phöbör Anfípolis anum dichwia, Poloniajä dichwi, deeum phöbör Tesalónica anum bari-majierram aajem. Mag phöbör ee judionaan Ëwandam iek jaaujem di siejim aajem ïchab.

² Pabloon mag mawia, tagam eejä ich mag dub nürraajerrjö, juu üuijem ed paawai mag eejä dubwia seman thärjup ich mag aiguim khünnag Ëwandam iek jaaujeejim aajem. Mag jaaumamua Ëwandam iek phä sim gaaim iek igwia amag,

³ —Jesús ich Ëwandamaucha püitarr awiajä ichiita ich jäg dau aphüü awi meeju aai siejimgui ajim anum. Magtarr Jesuuta mua pärag jaau chirahab ajim anum; ichta chadcha Cristoou, war-garwe õrau nüajerr.

⁴ Pabloon mag jaaumam ūrwia ãaur khüunaun chadcha ükhawia warag am düi khapeerkha nüisijim aajem. Mag chi ükhamarr khüanan ürcha griegonaan chi emkhoin ag nawe Ëwandam na agpierraanaa irig jëeu durraajerr khüün ajim aajem. Mag chi ükha nüm khüün ee ïchab chi thethemnaan üuinpa khapan thünaajim aajem.

⁵ Mamü mamagkham oowia judionaan chi ükhaba narr khüunau warag iekkhör wau nümuu õor sii phidag chukhu kaajä ee wënurräm khüün chi khaibagnaan wawikha aujierram anaabá, makhuün dëimua warag õor meeukhapieg. Magnaa chadcha woun ãb Jasón anum di aar wëtwia, Pablo Silas däi aig nümpii awia, jüphöbaadëjim anum, õor khapanaam khünnag pur deeg.

⁶ Mamü amachdëu mag Jasón di aig ooimaba

abaawai ich chi di khuuta tagam khuun chi ükha durrarr khuun d*üi* ajués ethetherrg aubéejierram aajem, chi thethemnaan aig. Magnaa serereukhamua chi thethemnaanag, —Pabloouta Silas d*üimua* durrpierr parhooba nem jaau wénurrum gaaimua, òor meeukhapiju ëkha wénurrumgui ajim anum. Maagjemta ya mau maach ee paaukhabaicheewai,

⁷ Jasonau ich di aig jéermkhíir thürphë auwia, warag amach thumaam khuunau maach Emperadorrau jaau sim chaaur jaunaa, i khõchkhaba, deeum rey Jesú斯 anumta wai num aajem a jaajierram aajem sëukha amach khiirjug eepaimua.

⁸ Sëukha mag jaau num chi thethem khuunau phöbörpien d*üimua* mag ürphöbaadeewai sii phöbör thumta phogdu thuunisijim anaabá.

⁹ Mamu magbaawai chi thethemnaanau chi Jasonag ich khapeen d*üi*, —Pärau marag phatkhonau phagmun, marau p*äar* öbeerpuijugui ajim anum. Maimua Pablo Silas d*üi* mug phöbör eemua èréubaadeewai deeu p*äar* phatkhon deejugui ajim anum.

Magbaawai chadcha Jasonau ich khapeen d*üimua* phagpuijierram aajem. Mag phagbapääiwai chadcha uduraa am wëtpijim aajem.

*Pablo Silas d*üi* phöbördam Berea anum ee*

¹⁰ Mag am jurbaadeewai ich ag edwe edau kheubaadeewai tagam khuun agjö Èwandam iek ükha narr khuunau Pablo Silas d*üi* deeum phöbördam Berea anumug p*üijierram* aajem. Mag amach p*üibaawai* wëtwi, barwia, amach wénurrampierr

aajerrjö judionaan Ŋwandam iek jaaujem deg dub-jierram aajem.

11 Am iek mag phöbör eem khuun Tesalónicapien khäyaujä nem ajaugnaa ibëbsugiä s̄isid ajim aajem. Maiguim khuunaun Ŋwandam iek amau jaau numjä ükham khösi ükhawia ed ëepierr Ŋwandam iek chi phäm s̄isidm gaaijä jurjeejim aajem, Pabloou Silas düimua jaau num chadcha khai a khap aag.

12 Amach mag num gaaimua ðor khapaana Ŋwandam iek ükhajierram anaabá. Griegonaan chi thethemnaan uinaujä khapan ükha weowai ũchab emkhooin chi ükha num khuunjä ikhötöo khabata thunaajim aajem.

13 Mamu mag Berea phöbör eejä Pabloou ũchab Ŋwandam iek jaau sim chi Tesalónicapienau ûr athaawai, aig beewia amach aar atarrjö ðor wawibaicheewai, warag ðor meeukhapijierram anaabá.

14 Mamu magbaawai ag bärre aiguim ermanon-aanau chi Pablo phuasieg püijierram aajem, ðor düi. Maagwai Silas Timoteo düi ich ag phöbör eepai nuisijim aajem.

15 Maimua chi Pablo phuasieg arrtarr khuunaun warag phöbör Atenas anumg arrwi mam i deethurjierram aajem. Maimua deeu ich deethurtarr khuun wedurum gaau ich Pabloou iek jaaupüijim aajem, Silas Timoteo düi jöpkhaa ich aar wetamkhir.

Pablo Atenas phöbör ee

16 Mag Pablo Atenas barwia Silas Timoteo düi nubaadejim aajem, ya ichdeu ag nawe am aar iek jaaupäwi síerr aawai. Mamu chi Pablo onee

khaba sīejim anaabá, mag phöbör eem khūnau amach juau nem wautarr khapaana thūnūmugta Ēwandalamagamjö jēeu nām oowia.

¹⁷ Mag gaaimua judionaan Ēwandalam iek jaaujem deg mawia, chi judionaan dūi griegonaanpa ag nawe Ēwandalamag jēeu durraajerr khūnag jaunnaa, īchab plaza ee mawia ed ëepierr ag ee narr khūnagjā jaaujeejim aajem.

¹⁸ Magbaawai ãaur khūn maestronaan Epicuro khūrjug jaaujerr khūnau deeum maestronaan estoico anām khūn dūimua i dāi iyūn aphöbaadëwi amach wir aigpai, —Mag woun nem ieknem chirūmua maachig ḫkhan iekta jaau simā mag sīma? anaajim aajem.

Maagwai ãaur khūnau, —Ma da een deeum durram ēwandalamaanta jaau nārrāmjōo simgui aajeejim anām.

Amau mag narran, amachdēu ūurwai, Pabloou am jūg daar maach peerdāajem iek jauma-mua ürcha “Jesús” anām igwi mug atag maach iiu phiidatkhajujā jaumam ūrwiata mag naajim anaabá.

¹⁹ Mag nāmua buchagdam Areópago anām gaai amach āba biirdānaa iekhaajerr aar i arrwia irig, —Cha pua iek iiur jaau nārrām marau ūrm khōsi nām, ḫkhan iek agá? ajierram anām.

²⁰ Maragan cha pua jaau sim thum iek iiuriu. Maguata marau ajapcha khap am ig nām, ḫmagām khanim iekhauma? a jēeuierram aajem chi Pabloog.

²¹ Amau mag narran, amach thum Atenas phöbör ee joobaajerr khūn ar būrjā amachdēu

ag na magum iek ūrba aajem eeu ūrphöbaadeewai
āba mag iekpaita ihig aajerr aawaita irig mag jēeu
naajim anaabá, khap aag.

²² Magbaawai Pabloou mag āba biirda th̄n̄m
ee am kh̄irphee d̄n̄isiwia, —Keena, Atenapien
ajim an̄m. Mua oowai pārāu chadcha athaba
pāach ēwandamnaanag ajapha jēeu wēn̄rr̄m oo
chir̄umgui ajim an̄m.

²³ Mua mag chir̄um̄n, pār Aai i jēeujem dipierr
ph̄urd̄a chit̄umua oowai, pār ēwandamnaan thum
th̄r̄ paар s̄sid̄m ee āb s̄i th̄r̄jā chukhu khāidu
par sim aigta s̄i “Ēwandam ūrba khaugba s̄ierr̄m
athee” a ph̄ sim ootarr aawaiugui ajim an̄m.
Jāg pārāu pāachdēu khaugbam̄g jēeu naabá, ich
mapaita muajā pārag jaau chitabahab ajim an̄m,

²⁴ ar m̄g durr thum ompaawia ag gaai nem
th̄n̄m thum ompaatarr ag Ēwandam. Ichpaita
edjā ee nem th̄n̄m pōrkhanaa, īchab m̄g jēb
gaaim nemjā thum khap s̄ierrabahab ajim an̄m.
Mag Ēwandam chan ūrba ich athee a di ëutarr eejā
joobaba,

²⁵ ni ūr juajā igba s̄ierr̄mgui ajim an̄m, ichig
s̄i nem wau dedee amkh̄ir. Mag ūr jua igju khāai,
ichdēuta maach ūu iiupi wai s̄ienaa, cha maadēu
ph̄udam ūih̄i n̄mjā deenaa, tagam nemjā thum
deejemgui a iekhamajim aajem Pabloou.

²⁶ Mag jaaumamua ichdēupai Ēwandam igwia,
'Ichdēuta warrchajā woun āb ompaa auwia
mag gaaimua m̄g jēb gaai durrpierr ūr pōm
ūiupāijimgui ajim an̄m. Mag ūr pōm ompaaju
nawe, ichdēun am thaabajujā khaph̄naa am
jooba wēn̄rrajujā khaph̄a s̄iejimgui ajim an̄m.

27 Mag ichdëu õor ompaatarran, chi peerdum khōsi nām khūnau dau khīsumjö jürkha jürkha wēnarrumua khāijā amach peerdə aupim khōsi ich jürmkhīraugui ajim anām. Īchab maadëu khaphə nāmgui ajim anām, ar mag i jür nām khūnag chan Ēwandam maach aigmua warp khaba sim.

28 Mag nām aig maachin i juu eeta wēnarrumjö nāmgui ajim anām. I khurauta maachin üu iju durrumgui anaa īchab, I khurau khaba akhiin, maach chan chukhu aajeekhamgui ajim anām. Ich jāg pāach eepaim khūn iekhōoin, “Maachin Ēwandam dūi thér āba nāmgui” ajim aajem.

29 Am iekhōoin mag chadcha maach Ēwandam dūi khodkha nām khai, pōd maadëu, “Ēwandaman sīi õrau amach khīrjug eemua phīr dēn phatkhon dēn wa mokdau dēn khāijā ompaa autarrou” a khīrjuju khaba nāmgui ajim anām.

30 Warrgarin õrau mag amachdëu nem wau nāmjā khaugbam gaaimuata mag nem parhooba waunaa agumug jēeuwaijā Ēwandamau sīi āwaatjeejieb mamə, īs chan ya tag mag khabamgui ajim anām.

31 ¿Khan jāgwi mag āba ichpaita igpi sī? Ichdëu maach chachju aawaima ajim anām. Mamə mag maach chachbarm ed õrau amachdëu nem wau-majerrpierr amach khīrcha khap jajaau amkhīir, woun āb Jesús anām ya jür wai simgui ajim anām, thumaam khūnag, chijā khūnta ich aar auju wa chijā khūnta sīi isegwi barkhūuju khāijā ichdëuta khap jajaau amkhīir. Mag ich Jesuu thumaam khūn dūi mamag aju maachig khap amkhīrta,

meetarrjā, meeба arrjö deeu ūmaai ich Jōoirau i phiriu aujimgui a jaaumajim aajem ich Pabloou.

³² Mam✉ mag i meewia deeu iiu phiid✉jim a ūrbaawai, aig narr kh✉nau jūrr ich Pablota wau iekha phōbaadējim anaabá. Maagwai ãaur kh✉nau irig, —Ökharta marau deeu p✉ iek ūrjugui ajierram an✉m.

³³ Magbaawai ich Pablo khapanag ee öbér dich-wia petajim aajem.

³⁴ Mam✉ mag i öbérbaadeewai ãaur kh✉nau i dāi wētwi, amachig ajapcha jaaupiwia ükhajierram aajem. Mag chi ükhatarr kh✉n ee woun āb s̄lejim aajem, Dionisio a thār sim. Mag woun mag Are-opagonaan an✉m kh✉n eem ajim aajem. Ūujā ūchab s̄lejim aajem, Dámaris a thār sim, maimua mag tag khapan th✉naajim aajem, chi ükhatarr kh✉n.

18

Pablo Corinto phōbör ee

¹ Mag khur Pablo ich s̄ierr phōbör Atenas an✉m eemua mawi jūrr deeum phōbör Corinto an✉mug petajim aajem.

² Mag Corinto phōbör ee Pabloou woun āb Pontopier Aquilo an✉m ich ūai dāi sim ooimajim aajem, ūchab judionaan. Maagwai mag Aquilo ich ūai Priscila dāi Italia durrmua barchētarr agtha pōmcha khaba naajim aajem, Romaam emperador Claudioou judionaan thum järkh✉ibaadeewai bēetarr. Khāai āb Pabloou am oon majim aajem.

³ Mag oon mawia makh✉naujā irua phidkhaajem phidag khīrta phidkhaajem a ūrbaawai, warag

am di aig sīsiwia āba phidkha phöbaadējim aa-jem. Mag phidag, put nem parrg nem phep-herg khanaa dikha ēu ahaug maaejem ag kha nūm phidag ajim aajem.

⁴ Mag put kha simua semanpierr juu ūijem ed paawai judionaan Ēwandam iek jaaujem deg mawia ūrag Ēwandam iek jaau simua ūu judionaan khabam khūnagpa ūkhapi aumaajeejim aajem.

⁵ Mag nūm ee Silas Timoteo dāi Macedonia durrmua bardūtkhabaicheewai Pabloou warag sīi maach peerduajem iek jaau gaaipai sīsijim aajem. Mag jaaumamua ūrcha judionaanagta, “Ich Je-suuta chadcha warrgarwe ich Ēwandamaucha jūr auwia pūju a jaaujerr pārau nū nūm khabajieb” aajeejim aajem amag.

⁶ Mamū amachig magbaawai warag i dūi sereu phöbaadēwi Jesús igwi warag iek khaigba iekha phöbaadējim aajem. Magbaawai amach i arr aawai, Pabloou am dakhīir amach khaigba abarm khap amkhīir ich mor gayam khajūa thudphēnaa amag, —Mugnaa pāach meem ed Ēwandamau pāach auba awiajā, pāachdēupaita wir aig pāach khaibag waubarmgui ajim anūm. Ya mua pārag jaaubarm pāachdēuta ūrmapha nūm; jāimua naspowia mū gaaimuata okhoo nūm amiet ajim anūm. Jāgbarpí īsmua atag jūrr judionaan khabam khūnagta maach peerduajem iek jawaan majugui ajim aajem ich Pabloou.

⁷ Magpet awi, chadcha mag judionaan Ēwandam iek jaaujem degmua öbérwi, jūrr woun āb Justo a thār sim aar petajim aajem. Mag wounaujā ag nawe chadcha Ēwandamag jēeujeejim aajem. Chi

Justo di mag Êwandum iek jaaujem di bigaau s̄ejim aajem.

⁸ Mag Pabloou ogd̄aba jaau wai j̄eedu khitaaawai üu mag Êwandum iek jaaujem degam pör Crispo anumua thum ich degam kh̄un däimua ükhajierram aajem. Mamu makhuun appaijā khaba, mag tag ich mag Corinto phöbör ee khpamaam kh̄unau maach peerduajem iek ūrbaawai ükhawi amach pör choopijierram anaabá.

⁹ Magbaawai biek āb edaar maach Pör Jesuu Pablo khāai khōrkapi auwia dawamjō irig, “Oob mu iek ūrag jaauju ögkha chiramgui” ajim anum. “Warag ikh̄aba amag jaunaan!”

¹⁰ Pū nūnūukhampierr muun pū dūi chirum; maagwai ni ābmuaajā pū chig abamgui” ajim anum. “Mag p̄urug būrjā ögkhapiba jaau chirumun, mug phöbör ee machdēu peerdu auju kh̄un khapan th̄unum khaphu chiraawaita mag chirumgui” ajim aajem ich Êwandamaucha Pabloog.

¹¹ Mag khāai khōrkha th̄unum ee Êwandamau ichig magbaawai warag th̄ubawia aña āb awia järr s̄isijim aajem, aiguim kh̄unag Êwandum iek jaauwai.

¹² Mamu mag Pablo Corinto phöbör ee sim jaar, Acaya durr woun āb Gálion anumta chi gobernador ajim aajem. Ich maagwai judionaan āba ibepwia khpamaam kh̄unau Pablo athaadéjierram anum, chi thethemnaan aar.

¹³ Mag arrwi chi gobernador Galionag, —Mug wounaun thumaam kh̄unag āba ichdēu jaau nūrrumjöta Êwandamagjā j̄eeupi jaau sim aimajierram anum. Uuma Êwandamag j̄eeumun, mamu jāg

irua jaau nərrəmjöon jūrr maach ley gaai jaau simjö khaba, khietta jaau nərrəmgui aimajierram aajem irig.

¹⁴ Warm khəunau magbaawai Pabloou iekhaag-pam ee, jūrr ich chi gobernadorrauta amag, – Judionaan, mə iek ūrbat ajim anum. Mug wounau chadcha nem khaigbamta wauwia ðor khāijā thōotarr akhiin, mua pāar iek ūrkham.

¹⁵ Mamu magba, sīi wir aig pāach jōoin i jaau nəm gaaimuapai aawai mə chan magum athee iekhaag khaba chirəmgui ajim anum. Pāach iekkhōr pāach appai iekhawia khōinaa nəisit ajim aajem chi gobernadorrau.

¹⁶ Warag mag iekhawia mag chi Pablo khaibag wawaag i ēugar sēukha nem jaau narr khəun ich aigmua dawag jürkhətipüijim anaabá chi Galionau.

¹⁷ Mamu mag dawag jürkhətitarrjā wētba abaawai jūrr am pōr Sóstenes anumta warag chi gobernador dakhīr pürphöbaadēwi mas deejierram aajem, aig narr khəunau. Mamu magumjā chi gobernador Galionau warag oobamjö apüijim aajem.

Pablo deeu Antioquía mawia ūmaai biek thārjupam biekkhatarr

¹⁸ Pablo ich maig mag Corinto phöbör eemua da maba sīi ajim aajem. Mag maba sīi awiata maju aadēwi, aiguim khəun chi ükha durrarr khəunag thum ayoo apüiwia, Priscila dūi Aquilopa āba jūrr deeum durr Siria anumug maagpajim anum. Mamu ich ag phöbör eepai Puerto Cencrea anum aig ich Pabloou Ŋwandam na iekhatarr thum ya

sürkha öbér ëebaadeewai, amachdëu aajerrjö chadcha pör khõiwiata jap ee pawi döjärrpbaadëjim aajem.

¹⁹ Mag wëtumua Efeso phöbör ee barimawia, Pabloou Aquilo ich ʉhi Priscila düi amach ap phëphawi, judionaan Ÿwandam iek jaaujem di aar petajim aajem, ag ee ðor biirdʉ thʉnarr khʉn düi iekhaag.

²⁰ Magbaawai makħʉnau Pablo amach aig thʉbawi sīi api naajim anaabá.

²¹ Mamʉ Pabloou, [—Ichiita mʉ Jerusalenag maju aai chirʉmgui ajim anʉm, phiesta ee chiraju aawai;] mamʉ Ÿwandalamau mʉ monakha wai simʉn, deeu mua pāar oon bëejugui awi, ayoo ayoonaa, jap ee pawi, deeu döjärrpbaadëjim aajem, Efesomua.

²² Mag jörröö awi phöbör Cesarea anʉm barwi durrpbaadëjim aajem, Jerusalenam iglesia ee chi ükha durrum khʉnag saludaan. Mammua bëeuta jūrr Antioquiaag dichjim aajem.

²³ Mag mawia, barwia, Antioquía phöbör ee sīi awia deeu öbéraau, jūrr Galacia durr nʉrruʉ awia, Frigia durrjā phʉurdapüijim aajem. Mamʉ mag phʉardʉ khitʉmua, ʉu chi ükha durrarr khʉndam khīr onee pʉamajim anaabá.

Pablo Efeso phöbör ee Ÿwandam i jaaujerr

²⁴ Mag Efeso phöbör ee Pablo sñewi petarr khur, woun āb Apolos anʉm i ēudee barimajim aajem. Mag woun Egipto durr phöbör Alejandría anʉm eem ajim aajem. Ich mag Apoloou Ÿwandam iek phā sim gaaim ajapha khaphʉnaa nem jaau khaug sñejim aajem.

²⁵ Mag maach Pör Ŋwandam iek ichdëu ajap khaphhsíerr aawai õragjaauwaijā nem jaau khaug ajaphata warre Jesús igwiajā am jügaagaa jaau-maajeejim aajem. Mag khitmuan mamh sīi Juanau õrag pör choomkhhir jaaujerrpai khaphh khitajim anaabá.

²⁶ Apoloou judionaan Ŋwandam iek jaaujem deg dubwia chigagjā chukhu ögkhaba jaaubaadëjim aajem. Mamh Aquilo Priscila düi aig narr aawai i iekha öpinaa, ich ap thhr auwia, ajapcha irig thum jaaujierram aajem, jāgata Jesús gaaimua Ŋwandamau maach peerdh aauijē.

²⁷ Maig sīi awi ich Apolos Acaya durr mam khōsi aadeewai aig chi ükha durrarr khhnau, “Magan ph mamkhhir marau ph juag oojugui” awi, chadcha Acaya durram iglesia eem khhnag ēsap phā deepüijierram aajem, amach aar Apolos barbaimaawai ajapha wai nūisimkhhir.

Mag chadcha mawi barbaimaawai i gaaimua üu dürrcha chi Acayapienaujā warag Ŋwandam iek gaai ubh nūisijim aajem.

²⁸ Judionaanau khaugba jaau nūm ichaaur ichdëun chad jūrr thumaam khhn dakhhir ajapcha jaaumaajeejim anaabá. Maagwai ni ābmuajā pöd mag khabam aju khaba aajeejim aajem, Ŋwandam iek phā sīsidm gaai oonaa “Jesuuta chadcha Ŋwandamau phiju jaaujerr õrau nū nūmhu” a jaauwaijā.

19

Pablo Efeso phöbör ee deeu bëetarr

¹ Mag Apolos agtha Acaya durr Corinto phöbör ee sim jaar, ich Pablojä durr Ÿwandam i jaau phaurdu nərrawi bëewi deeu Efeso phöbör ee s̄leichëjim aajem. Maig īchab naajim aajem, ãaur khun maach Pör Jesúus iek ükha nəm khun. Mag am oobaawai iyüumamua Pabloou amag,

² –¿Pārau Jesúus iek ükhaawai īchab ich Ÿwandam Akhaarjä aujierrá? a jēeujim anum.

Magbaawai jūrr irig, –Ùü, marau chan mag Ÿwandam Akhaar sim anumjä ūrba nəmgui ajierram aajem.

³ Magbaa deeu ich Pablo garmua amag jēeumamua, –Magan ¿jāga awiata pārau pāach pör choopijimma? ajim anum.

Magbaa jūrr amachdēu, –Juanau jaau nərrarr ükhawiata maraun maach pör choopijimgui ajierram anum irig.

⁴ Magbaawaita Pabloou amag magjim anum:

–Juanaun chadcha õrau amach khaibag isegwi Ÿwandamag chugpaapi jēeubaawaita am pör choopüimaajeejimgui ajim anum. Mag pör choo nəisib mamu, amau īchab i īudee ãb i khāajā ūrpai sim urum iekta ükhaju aai nəmgui aajeejim anaabá, ajapcharan Jesucristo igwiamá.

⁵ Pabloou amachig mag ajapha jaaubaawai, ya ag nawe maach Pör Jesúus iek ükha narr aawai, sīi i thür gaaipai amach pör choopijierram aajem.

⁶ Maimua am pör ūr Pabloou jua auslubaawai, chadcha Ÿwandam Akhaar am gaai phēs aicheewai, sīi amach meu khaba, deeum meuta iekha phöbaadējim anaabá. Mag thənəu awi Ÿwandam iek ich mag parhooba jaau nəisijim aajem.

⁷ Am iek mag Jesús thär gaai pör choopitarr khœun thum emkhooin apha docejö naajim aajem, chi kapanag.

⁸ Mag Efeso phöbör ee simua ed thärjup ich mag judionaan Ÿwandam iek jaaujem deg maajeejim aajem, maach peerduajem iek jawaag. Mag büürjä ögkhaba jaau simua Jesuuta ich Ÿwandamau püitarr aawai i iekta ükhapi auju Ÿkhaajeejim anaabá, üu amach peerduumkhœir.

⁹ Mamœ ãaur khœun amach jüg khïchag gaaimua ükhamaaugau, Cristo iek igwia ag ëugar warag woun ëugarmjö khaigba iekhaajeejim anum. Mag nœ paawai Pabloou ictha warag am aigmua mawia, chi ükha durrarr khœun ich düi phë arrwi, jürr woun äb Tirano aajerr ag degta ed eepierr amag jaau sœleimajim aajem.

¹⁰ Ich mag jaau simua año numí sœsijim aajem, Efeso phöbör ee. Maguata thum judionaan maimua judionaan khabam khœunpa Asia durr joobaajerr khœunau maach Pör Jesuu õor peerdu aaujem iek Pabloou jaau sim Ÿrjierram aajem.

¹¹ Maagwai Ÿwandamau ich iiuta magpi sœlewai Pabloog ich juu theeg deewi Pabloou õor ee nem khœir pogkhe õrau ag na mag nem ooba aajempa wau nœrrajim aajem Ÿchab.

¹² Mag õor monawaag nem juu theeg sœlewai sœi i khœir jäärem wa irua khajüa jüajem khäijä chi aaunaan aar arrwia, ag ür ausübarmuapai kha machag chugpaanaa Ÿchab mor ee bœn khaibgam wai sœsidumjä chadcha öbeerpüi maajeejim aajem.

¹³ Mamœ Ÿchab naajim anaabá, ãaur khœun judionaan, sœi parhooba wœnœrrœmu a õor mor

ee bën khaigbam s̄isidum jür weerpjerr khuuñ. Makhuñnau īchab Pablo dēnjo maach Pör Jesúš thür thürnaa õor mor eem bën khaigbam jürwérpjü awi chi bënëg, “Pabloou jaau n̄rraajem ag Jesúš iekhau jāg woun mor eemua öbérbaadët” aajeejim anum.

¹⁴ Chi mag wēnūrrarr khuuñ ābam khodpai siete naajim aajem. Makhuñn judío āb phadnaan pör Esceva anum ag chaain ajim aajem.

¹⁵ Mamä amach mag wēnūrraajerr aawai, biek āb amach ipierraajupii awi mag iekhabaawai, chi mepeer woun mor ee s̄ierrau jūrr amag, — Mua khaphu chirumgui ajim anum, khai agá Jesúš, maimua khai agá Pablo. Jākhuuñnan chadcha nem juu theeg nūm. Mamä pārau chan oob mārug magmiet ajim anum.

¹⁶ Magwi chi woun mag ich mor ee bën khaigbam wai s̄ierrau warag amag audimawi warag am däi jāubaadëjim anaabá. Mag jāubaadëwi, mag mepeer däi simua aawai, nem juapa theeg mag siete narrjā ich juu jūmpiba amach gaai mas deebaadee, ögkhawi, warag amachta ag di aigmua khaphig phöbaadëjim aajem, sī kha pepethor ich mag khajūajā chukhu.

¹⁷ Mag ed magtarr õor thum judionaan khabam khuuñnaupa Efeso phöbör ee khakhapdö thūñnisiewai thāar paraa nūm iekhau warag maach Pör Jesúš igwia i juu theegta thö iekhaajeejim aajem, õrau.

¹⁸ Magbaawai īchab khapan ag nawe Ņwandam iek ükhawia narr khuuñjā bëemawi ag na amachdëu nem khaigba waaujerrjā thumaam khuuñ dakhñir meerba jaaumaajeejim anaabá.

19 Mag nām dāi īchab amachdēu Ņwandam iek ükhaju nawe parhoobam iek ēsap gayam khaugwia agumua bēnkhūnkha sīsid arr khūnaujā magum ēsap thum phē aibēewi, thumaam khūn dakhīir örpüimajierram aajem. Mag ēsap pōm ördubtarr gaai phatkhon werbatarr khap aag awi, khīrjunaa phā oowai, phatkhon pōm cincuenta miljō öbērjim aajem.

20 Magum gaaimua Ņwandamau ich jua theeg oopibaawai, õor pōm maach Pör Jesucristo iekta ükhamaawai, warag aaidua khaphí aaidumajim aajem īchab.

21 Magtarr khur sīi awia Pablo Macedonia durram khūn oon mawi ich mampaimua jūrr Acayapien oonjā durbaju khīrjubaadējim aajem. Mag ich phūurdə nərraju khīrju auwia ich Ödegpai, “Nacha jāg durr numí phūurdəpūwiata Jerusalenjā barthurwia jūrr Romapienjā oon majugui” ajim anum.

22 Mag chadcha ich Macedoniaag maju nawe ich na õor numí püijim aajem, ich juag oojem khūn. Makhūn, dau āb Timoteo, maagwai ābkhai Erasto ajim aajem. Makhūn amach appai pāiwi ichin khāai khapanaa Asia durr sīsijim aajem.

Efeso phöbör ee sīi õor phogdu nərrjēe thənarr

23 Mag Pablo maju aadēwi ich na õor püi nām jaar, Efeso phöbör ee sīi õor pōm phogduwi meeukha nərrjēe aphöbaadējim anaabá, Pabloou Ņwandam iek jaau nərrum aaidua khaphí aaidumam gaaimua.

24 Mag kaaijā ee õor pos nərrjēe thənarr mugta ajim aajem:

Woun āb sīejim aajem, Demetrio anām. Mag wounau amach ēwandam uth Diana anāmug jēeujem di oowi agjōo daii phatkhon dēn waaujeejim anaabá. Maata i phidag ajim aajem Ich khapeen dāimua mag waukhanaa pēr simua phatkhon athaba amachpierr aaueejim aajem.

25 Biek āb chi Demetrioou ich dāi phidkhaajem khān maimua deeum khān agjō ich agjōm phidag gaai naajem khānpa ābam aig thürkhanaa amag, —Keena, pārau khaphū nāmgui ajim anām, maachin āba māg phatkhon dēn didamkha wau nāmuata phatkhon khīirjō oojem.

26 Mamū mag nām ee pārau pāach daúa oonaa pāach kachiujā ūurjewai pārau khaphū nāmgui ajim anām, Pabloou iekha nārrām. Iiek mag “Örau juau nem wautarr chan ēwandam khabam” anām. Mag jaau nārrāawai õor pōm chadcha i igar ükha thānāmgui ajim anām. Mag ükha nām chan mag ich māig Efeso eepaijā khaba, sīi māg Asia durr ee peer thumaam khānauta ükha wējōm. Pārau khaphū nāmgui ajim anām, mag sīi örau irua jaau nārrām ükha nām gaaimuapaijā khabam.

27 Mua oowain maadēu nem wau nām örau tag auba aadeewaita sīi maach khaibag waubarmjöta ajugui ajim anām. Maig ɿjamaam phatkhon maadēu ooju? Mag nām dāi ūchab maach ēwandam uth Dianaag jēeujem dijā örau warramjö khōchhaba aadēmua māg atag paawai warag thārphōo khaba sīsijugui ajim anām, māg Asia durr maimua durrpierram khānau irig jēeujerrjā tag jēeuba aphōbaadeewai.

28 Demetrio mag iekhabarm chi khapeenau

ūrbaawai chadcha i igar nām iekhau warag meeukha sereu phöbaadëwi, “Maach Efesopien ēwandum uai Dianaan ichta āba ich mag ēwandumkha sīrraju; ijōm chan tag chukhumgui” ajierram aajem.

²⁹ Mag serereukham gaaimua sīi warag kaaijā ee õor phogdu nūrrjēe maadëujā khaugba jōisijim anaabá. Mamagkham ee õor pochag bēewi, Pablo khapeen numí Macedoniapien Gayo dāi Aristarco anām p̄urphöbaadëwi, amach thumaam khūn āba biirduajem di aar ethetherrg arrwi wai dubphöbaadëjim aajem.

³⁰ Magbaawai Pabloou mag õor pos thānām aig bēewi dubwi õrag iekham ig sīejim aajem, mamā ãaur khūn īchab Ēwandam iek ükha nām khūnau ûduur irig bēepibajierram aajem.

³¹ Mag nām ee īchab ãaur khūn Asia durr chi thethemnaan ich Pablo khapkhanaujā am mamagkham aar irig mapiba jaaupūijierram anaabá.

³² Mag i am aig bēeg ēkhakhakham ee, ierr am biirdu thānām aar õor serereukham iek chan sīi maadēu khaugbata wējoojim aajem. Mag sīi õor phogdu thānāwai, ãaur khūnau serereukhamua khīet jajaau khaawai, tagam khūnau agjō khīet serereu aajeejim anaabá. Mamā õor pōm mag thānāmuia ãaur khūnau chan amachdēu mamagkhamjā khaugba, khan atheeta bēewi naajī bāurjā khaugba nāmta, dāi mamag aajeejim anām.

³³ Mamā woun āb Alejandro anām aig sīerr aawai ãaur khūn judionaanau maata jūrr ajués õor khapanag na ēdu deethurjierram aajem, jūrr õrag wajapha jaaumkhīir. Magbaawai Ale-

jandroou judionaan kõit iekhaag ügthaag juuaanaa juapai jajaau khabaadëjim aajem, õor khñupamkhñir.

³⁴ Mamu õor põm mag thñnarrau ich Alejandrojä ïchab judiokha simta mag iekhaagpam khaug athaawai deeu eeupemjö sereubaadëwi, “Maar Efesopien ëwandam uhi Dianaan ichta ãba ich mag ëwandamkha sñerraju; ijõm chan tag chukhumgui” aajeejim anum. Ich mag serereukhamua ora nумijö naajim aajem.

³⁵ Mag nuu paawai chi phöbör eem secretarioou uu ëkha sñi awia, khñupaa athawi amag, —Keena, Efesopien ajim anum, mug durr gaai thumaam khñunau khakhapdö thñnum, ãba mug phöböröuta mug maach ëwandam uhi Diana di thñanaa i khñirkha wau sim ügtharmua burrchetarrjä thua wai naajem.

³⁶ Mag maadëu i dipa thña wai naajem chadcha aawai ni ãbmuajä maach ijûrr “Jaan sëukhaawai” aju khabamgui ajim anum. Mag maadëu thumaam khñunau khaphu nñmta, ¿khanthee pär jäg nñma? Päächta warag khñu nñosit ajim anum. Nacha ajapha khñirjunaa khaba chan oob jüchag jägmiet ajim aajem.

³⁷ Chamu khñun wounaan pärav mug waiberr khñunau chan bñurjä maach ëwandam uhi Diana igwia khaigba iekhaba, ni ag degam nemjä jïgkhaba nñm.

³⁸ Demetrioou ich khapeen däimua iwiir ãbam ëugar khäijä thethemnaanag jaau ig nñm khai, warre am aarcha mawia amagta jaauju aai nñmgui ajim anum, magum atheeta am naawai. Maiguin chadau agdaujö khñircha jûrr chikham

jaauju aai n̄umgui ajim aajem.

³⁹ Wa magba deeum iek khāijā pārāu am dūi iekhaag wai n̄um khai, leíu jaau simjō chi thethemnaan dūi āba biird̄unaata iekhaju aai n̄umgui ajim an̄um, chi secretarioou.

⁴⁰ Magba sīi cha n̄umjō chan üu khaba simgui ajim aajem. M̄gbarm gaaimua Romapienau khāijā jūrr maachig, “¿Khan gaaimua pārāu jāg ðor meeukhapijī?” a jēeukhiin, ¿maadēu amag khan abarju? ajim an̄um. Pōd maadēu amag “Chadcha magbarm gaaimua ajim” aju khaba n̄umgui ajim aajem, sīi maach garmuata nacha juau ogthom am khuj̄rbarmjō arr aawai.

⁴¹ Chi secretarioou ðor pōm th̄n̄um̄g mag iekhapüiwia, thumaam kh̄un̄ag öbeerpi jaaujim aajem.

20

Pabloou Macedoniapien oothurwia Greciapi-enjā oothurtarr

¹ Maimua mag ðor phogd̄wi sīi kaaijā ee parhooba pos n̄arrjēe th̄naawia dichdimaawai Pabloou chi ükha durrarr kh̄un̄ th̄rkha auwi am wawí wai sīi ajim aajem. Mag am wawí wai s̄iewi, ayoyoojii awi, deeum durr Macedonia an̄um̄g mawia,

² chi ükha durrum kh̄un̄ n̄an̄idampierr Ŋwandam iek jaau ph̄ard̄ narr̄mua warag ðor kh̄ir onee apiejeejim aajem. Mag narr̄mua warag Greciaagjā mawia,

³ barwia, Greciapien ee ed th̄rjup s̄ejim aajem. Mag sīi awia Grecia durrmua jūrr Siriaag maju awi

barco nʉ sim ee ūrbaadëjim aajem, judionaanau ich dakhāu wai nʉm. Mag sīi ich baraata oo nʉm a ūrbaadeewai Siriaag maju arrjā maba, warag ich marr khʉd eepai ewag bëewi, deeu Macedoniaag dichjim aajem.

⁴ Ya mag ich büpai ewag mam dūi i daumaai ðor wëtjim aajem. Makħuun āb jöoi Pirro iewaa Sópater anʉm ajim aajem, Bereapierr. Maimua dau numí Tesalónicapien ajim aajem, Aristarco Segundo dūi. Maagwai dau āb Derbepierr Gayo anʉm ajim aajem. Mag tag wëtjim aajem Listrapierr Timoteo, maimua Asia durram khʉn agjø numí, Trófimo Tíquico dūi.

⁵ Mamʉ makħuun amach thum Pablo dūi āba mʉ chirarr phöbör Filipos anʉm ee bardutkhachëwi, jūrr maigmua amach ap ērëubaadëwia, Troas phöbör maar nʉ naaimajim.

⁶ Magbaawai maachin ökhar pan levadura chukhu wauwia khoojem ag phiesta dichtarr khurta Filipos phöbör eemua wëtjim īchab, döjärr garmua barco ee. Mag wëtwi, khodjörröo awia, cinco días naata mag maach na wëttarr khʉn nʉm aar barimajim, Troas. Mag Troas phöbör eejā maar siete días naaimajim.

Ābmiecha Pablood Troaspien oothurtarr

⁷ Domighed pan thorreuwi āba khöju arr aawai maar āba podpa nʉm aig Pablood chi īkha durrum khʉn dūi iyʉ simua amag Īwandam i jaau sīejim. Mamʉ ich Pablo ag noram āspaa maju arr aawai mag ijējēbkhama ya edacha pamaa ajim.

8 Maar thum ãba ügthaagajärcha õor podpaajem aar naajim. Maig lámpara khapan sii phuphup jiir üid thunaajim.

9 Mag edacha pamjä Pablo ijējēbkham ee, ëwan ãb Eutico anum ventan i gaai ügthaa oo sijem. Mamu mag da öbérba aawai ich oo sierr aigpai khäibaadëwi, üidhau sii mam ügthaa piso thärjupam aarmua burrwi, warre chi meemta jiir aujierram.

10 Magbaawai Pablo uurbawia, mag chi meem ür eeg thakhöonaa, warag ö pur wai phiidunaa, chi aig narr khunag, –Oob jähphiermiet, mag chaai meeba sibahab ajim.

11 Maimua deeu ügthaa amach narr aar mawia, Jesuu ich khapeenag thach khöpi jaau pumatarrjö, Pablood pan thorreuwia, amach thumaa khö dichwia, ūmaai Ëwandam iek amag jaaubaadëjim. Mag jaau simua ich mag aardukhamua äspabaadeewai bürjä khäiba ich mag petajim.

12 Mag i petaawai chi chaai burrwi meetarr ich Pablood iiupi autarrjä meebs arrjö ich diig arrjierram. Pablood amachig jaautarr ūrwi chaai chi meem iiupi autarrpa amach daúa oobaawai i ëudee pawiajä ich mag onee nisijim.

Troasmua Miletog biekhatarr

13 Mamu mag i maju nawe maachta nacha jap ee paaukhajim, döjjärr garmua i na maag, mag wëtwia phöbör Aso anumta deeu maach ãba ooju a iekhatarr aawai. Maagwai ich, jürr bühu maju aadëwi maar ëudee bëejim, bühu.

14 Mag Aso bardukhaimawia deeu i düi oowian chad maar ãba ãbam jap ee deeum phöbör Mitilene anumag wëtwi ich mag ãba barjim.

¹⁵ Mag barwi ag noram döjärr phüramdam Quío anum khüirphee dichjim. Maimua ag noram deeum phüramdam Samos anum gaai naaimajim. Mag Samos anum gaai khüchpai naawi durbagkhaau deeu jéb wapem gaaicha phöbör Trogilio anum khäi éewia thugdutkhaaun chadau Mileto barjim.

¹⁶ Mag mag biekhau ich Pablo Efeso phöbörjä maba arran, Asia durr makhiin da barbaju awiata mabajim, Jerusalén phöbör ee jöpkhaa barwia am phiesta Pentecostés kha nám ee düi sñem khõchgau.

Pabloou Efeso iglesia eem chi pörnaanag iekhatarr

¹⁷ Mag phöbör Mileto anum ee barchëwia sñi Efeso iglesia eem jöoin chi pörnaanag iek jaaupüijim, ich oon bëemkhñir.

¹⁸ Mag iek jaaupüiwia chadcha bardutkhabaicheewai amag magjim:

—Pärau wajapha khaphu nümgui ajim, jägata mu chitaajë pär ee warrcha Asia ee much pachëtarr aigmua ïs ewag pawiajä.

¹⁹ Ich mag bëürjä much thöba, maach Pör Jesús athee sñi dau aphu i chogkha chitumgui ajim. Mag phidkha chitumun, judionaanag maadëu Jesús iek jaau khitaawai ükhamaaugau dich düita khaigba aadëp aawaijä, dich garmuan maadëu am dau aug khaugwi warag dauhi paraa khitaajemgui ajim.

²⁰ Mamu magum äba, pääch üu wënurramkhñir mua pärag maach Êwandam iek jaaub khaba jaau chitajimgui ajim. Mua pärag õor khapanag dakhñirjä jaaunaa pär di aarcha mawia pääch appai nám aigjä jaaujeejim.

21 Judionaanag jaaunaa maimua judionaan khabam khuunagpa jaaujeejim, jäga amach khaibag thum ãsie ewag khiirjuwia isegju aai nu, Êwandamau khosi simjöta wenrraag; magnaa jäga maach Pör Jesucristo iekta äba ogduba ükha wenrraju, magum thum mua jaaujeejimgui ajim.

22 Maimua ïsjä ich Êwandam Akharauta mu päi sim aawai mu Jerusalenag ma chitumgui ajim, magum aar much dau aphu ajujä khiirjuba.

23 Êwandam Akharau muchig jaaujeewai mua khaphu chirumgui ajim, amau mu däi amachdeu ampierr awi mu phaaarju cárcel diin jam sisidum.

24 Mamu mag much dau aphu aju khaphu chirumjä magju khiirjuwia gaai masi oo chiru aa khaugba chitum. Mu khiirjugan äba Êwandamau maach khosi peerdu aaujem iek maach Pör Jesuu muchig jaaupitarra jaauju khiirju chitumgui ajim.

25 Mag jajawagmamua, 'Päach thumaam khuunag khap amkhiir ïs mua warre pärag jaaukhimgui ajim: Mua chadcha päar ee ich mug Êwandam iek jaau phaardu chitumua pärag jaaujeejim, Êwandamta päach thaaar ee athaawai ichta päach Pörkha sisimkhiir. Mua mag pärag jaau chitaajerr, ïspai pärau mu khiir oowia ya tag pärau mu oobamgui ajim.

26 Muchdeu mag pärag jaaujerr khaphu chirawai ich agjö ïsjä mua mag chirum. Mugnaa päach meem ed Êwandamau päach auba awiajä oob mu gaai thumiet ajim, päachig büurjä jaaubajim awi.

27 Êwandamau ichdeu ðor peerdu aaujem iek muchig jaaupitarr thum büurjä meerba mua pärag

jaautarr aawai ya m^h chan m^hg chirum aig b^üurjä iekkhõr chukhu chirumgui ajim, Ëwandam dau na.

²⁸ Magua mua p^hrag mag chirumgui ajim: P^haar ar chi ükha durrum kh^{uu}n p^horkha n^um kh^{uu}n, p^haach mor ^hurkhanaa īchab p^haach khapeen chi ükha durrum kh^{uu}njä wajapha th^ua wai n^uisit. Magaag magamkhiipta Ëwandam Akharau p^haar j^ur aujimgui ajim, maach Pör Jesuu ich bagau phag autarr kh^{uu}n ajapha th^ua wai w^{en}urramkhii.

²⁹ ¿Khan jägwia mua p^hrag mag chiru? Mua mag chirum^hun m^hgaugui ajim: M^h ëudee amachdëupai amach igwia chi machnaan aajem kh^{uu}n p^haar ee b^{ee}ju. Makhuunaun tigrieu ich aig nemchaain th^ur aaujemjö s^hi chad khabam iekta chadam iekjö p^hrag jaaubaicheewai p^haar imeraa kh^ugur auwi warag p^haar ee nem ãrchëjugui ajim.

³⁰ Mag n^um ee īchab p^haach eepaim kh^{uu}naujä s^hi s^heukha nem jaau n^urrjée aphöbaadëju, chadcha Ëwandam iek chaarcha ükha durrum kh^{uu}n j^urr amach gar paa awaag.

³¹ Chadcha p^haach magju m^hchdëu khaph^hu chirraawita mua p^hrag mag jaau chirumgui ajim, ag nawe khap amkhii. Khii khaph^hu n^uisit magum kh^{uu}n p^haach ee b^{ee}waim athee. Año th^härjup s^hi edaram magwe gaai machgau dauhi paraa oo chirumua p^haach wawiejerrta p^hrau khii eyaa abat a wawimajim Pabloou.

³² Magnaa īchab, 'Keena, ya m^h tag p^haar ee b^{ee}ebaju aawai ïswe warre mua ich Ëwandam juu eeta p^haar th^us^hie p^hagpamgui ajim, ichdëu maach kh^osi peerd^hu aaujem iekta ogd^heba ükha w^{en}urramua ichta äba chi juu thierr aawai

ichdëuta warag pāar khīirjug bāaupimamkhīir. Ichdëuta māg atag paawai thum ich chaalinkha wēnurrarr khūnag āba ichdēu nem deeju a jaautarrjā deeb khaba deejugui ajim.

³³ Khaphū abat pārāu īchab: Mū chan māg chitūm aig chikham phatkondam wa khajūadam khāijā wajappha oowai, “īlh! jāgūm thumta mū dēnēg pabaadēkhiina” aba chitūmgui ajim.

³⁴ Magju khāai māch juapadamauta phidkhawia, māchdēu nemdam ig chirūm thum phē auwi, īchab māch khapeen māch dūi wēnūrraajerr khūnau nem ig nūmjā mua māchdēu amag au deejeejimgui ajim.

³⁵ Māchjō mag phidkhamkhīirta māch chitūmpierr mua ich mag pārag jaau chitaajem, mag phidkha nūmua īchab dau aphū amachdēu nemdam ig nūmjā pōd auba durrum khūn juag oo wēnūrramkhīir. Pāadē maach Pör Jesuu iekhatarr khīir eyaa abat ajim: Iin chadcha i iekhōoin “Dich garmua chikhamnag nemdam deewaita maach oneecha aajemgui ajim, chi au sim khāajā.”

³⁶ Mag am wawí wai sīewi iekha aaipabaadeewai jīepör phōbkhanā amach thumaam khūn dāi āba Ēwandamag jēeujim.

³⁷ Maimua mag Ēwandamag jēeu aaipawi ya Pablo maagpabaadeewai, thumaam khūn i athee dauhi paraa thūnūmua jūrram khūnau i ö phūr jōināa ī khīir üu ahau khajierram.

³⁸ Mag ich Pablooucha amag mag edpai amau i khīir oowia tag oobaju a jaautarr aawai mag gaaimua ökhīirjuu aphōbaadējim. Mag ökhīirjuu nūm āba, i dāi wētwia khīeb jér barco ee i oo

deepäithurjierram.

21

Miletomua Pablo Jerusalenag matarr

¹ Mag Miletomua Efesopie jöoin chi pörnaan phëphawia döjärr paaukhabaadeeu sii marau kha-jappa döjärr morrdam Cos anumag ärëubaadëjim. Maigmua ag noram sii ich maigpaimua thadu deeum pharam Rodas a thär sim gaai barwia, mammua jürr döieg phäurphee, Pátara anum bar-jim.

² Mag phöbör Pátara anum jerag barco ãb wëjom marau ooimajim, Fenicia durr mam anum. Magbaawai marau ag ee waaiduwia döjärr paaukhabaadëjim.

³ Mag wëtumua khodjörröo awia döjärr morr dürrcha sim Chipre anum döjärrmua oo dichjim. Ma, maar juawé gar thubajim. Mag wëtumua warag Siriaag wëtjim. Mam mag maar wëtum barco eem nem ãaur Tiro phöbör ee puaju atarr aawai mam dubimajim.

⁴ Mag phöbör ee chi ükha durrum khun aar wëtwi am däi maar siete días naaimajim. Ich maig mag chi ükha durrum khunag Êwandam Akharau jaubaawai jürr amachdëu Pabloog Jerusalenag mapiba jaaujim.

⁵ Mam par mag mapiba jaau nüm ãba, seman ãb dichdimam ee maar wëtaagpajim. Mag maar wëtum aadeewai Êwandam gaaimua maach khodkha nüm khun thum amach uin däi amach chaainpa phöbör igaau jér maar oopäain bëejim.

Maig jér mosjā ee pachëwi, maach thum jíepör phōbkhanaa, Ëwandamag jéeuojim.

6 Mag Ëwandamag jéeuwia, thumaam khūun däi agdaujö ayoo ayoo naawi, marau maach wëtju barco ee waaidütkhabaadeewai amachjā ïchab amach diig durr paaukhabaadëjim.

7 Maimua ya ãbmiecha tag phūas jẽmerbaju athee, mag maach narr phöbör Tiro anum aigmua jap ee paaukhawia, Tolemaidaag wëtwi, barwi, aig chi ükha durrum khūun däi saludaawia, warag am aig khääim ãb ènter khëujim.

8 Noram aigmua èréubaadeeu phöbör Cesarea anum barwia woun jöoi ãb maach peerduajem iek jaaumie Felipe anum di aar wëtjim. Warr ich mag Felipe, iglesia eem chi pörnaan juag oojem khūun siete narr eem ajim.

9 Ich mag jöoirau chaain uuin appai chi daupeen jayap wai sîejim, Ëwandam i jaaumien.

10 Mag Felipe di aig maar khääidam khapancha khaba nüm ee, Judea durrmuu woun ãb agjö Ëwandam i jaaumie Agabo anum bëejim.

11 Mag bëewia, maar dakhîr Pablo ãi jüajem auwia agua jürr ich bü däi ich juapa jüpäinaa, — Ëwandam Akharau mûrug jaauwai mûgta jü auju aajemgui ajim chamug ãi jüajem pap, Jerusalén phöbör ee judionaanau. Mag jünaa jürr judionaan khaba, durr chaauram khûunagta sii pur deeju aajemgui ajim Agaboou.

12 Maach jügûucha mag ūrbaawai Cesareapien düimua marau Pabloog Jerusalenag mapiba jaau naajim.

13 Mamu mag mapimapha nam ee, jürr ich Pabloou marag magjim:

—¿Khantheeta jāg pāar dauhi paar thnarráma? Oob khüirjumiet ajim. Pāar ich jāgta nmān magan machpata ökhüirjuu apiju ēkha nemgui ajim. Jerusalén pabaimaawai amau mag mu ibüurwiajā, maach Pör Jesús gaaimua khai, idü mag sim. I gaaimuan muun magmjā aba thōju chirümgui ajim Pabloou.

14 Par mag jajaaukhamjā maach iek ükhaba abaawai warag ich magpai siuwia Êwandamagta marau, —Êwandam, püta maach Pör aawai pachdēu khap irig nem jaaubá anaajim.

15 Magtarr khur khääidam khapan khaba nam ee, marau maach nemdam khüir khaugwia Jerusalenag durr paaukhhabaad.

16 Maar düi wëtjim äaur khüun Cesareapien chi ükha durrarr khüun. Makhuunau woun äb Chiprepier Mnasón anum ag di aarta maar phëbaadëjim, Jerusalén phöbör ee barwia ichdü marag ich aig jëermkhüir di deeju a síerr aawai. Mag woun ag nawe maach Êwandam iek ükhawi síejim.

Pablo Jerusalén barwia Santiago oon matarr

17 Mag durr paaukhhabaadëwi ya Jerusalén paaukhabaimaawai, aig chi ükha durrarr khüunau sii maar amach aig baarpi auwia thum onee nuisijim.

18 Mag maach bartarr noram Pabloou maar ich düi phë arrjim Santiago oon. Mag Santiago di aig ïchab iglesia eem chi pörnaanjā narr aawai

19 Pabloou amag saludaawia ökhar iyüumamua amag jaaubaadëjim, jāga judionaan khabam

khuun eejā Ŋwandamau irig ich iek jaaupinaa īchab nem khiir pogkhe waupimaajeejī.

20 Pabloou amachig mag īgkhamam ūrbaawai onee num iekhau warag Ŋwandamagta, “Aay, üucha magbarm Ŋwandam” ajierram. Maimua jūrr amach garmua Pabloog, “Pudē maar iek ūrbarí, marau purug jaaukhim” awi, —Pua pachdēujā khaphu chirumgui ajierram, judionaan ee õor pöoma thunum chi ükha nam khuun, mamu thum mag thunum khuun iek ichiita amau ich mag Moiseeu phā puatarr iek puaba uurkha wenrraju aai nam aajem.

21 Maimua amag jaauwai, mag judionaan thum amach durr chaaur jooba nam khuunag pua Moiseeu iek phā puarr gaai nem jaau sisidumjā uurkhapiba jaaujem aajemgui ajierram. Mag nam dūi īchab amag chaain meheudamjā thuabichpiba jaaunaa warag maach jöoin ijā isegpi jaaujem aajem.

22 Magnaa irig, „Jāgajuma maadēu ar chi mag khiiru nam khuunag, magum iek chad apim ugua? Amachdēu pu barbaichem a ūrbaawai, ichiita jer-rba ãba biirdunaa amau purug mag iek eudub khaba eudujgui ajierram.

23 Chadcha puchta mag iekha chitum am ugua, jāg pua mugta abá, marau purug khiirijugdam deeg-pam: Muig õor jayap numgui ajierram, Ŋwandam na ãba irigpai jewaag i athee surkhaju a iekha nam khuun.

24 Jāg pu am dūi Aai i jeeujem deg mawia am dūi ãba puch khooipibá, Ŋwandam na wajapha chirsieg. Magnaa īchab puch pör khoipibarm

paarjā phagpüinaa warm khuuñ dēn paarjā phagbapäi ajierram, am dēnjā agjö khōipüimkhiir. Órau amach daúa pua magbarm oobaawai, jāgan sëukhaawaita Órau pü ëugar mag jaaú naajim aju. Magbaawai Íchab puajā amach dēnjö Moiseeu jaaú puatarr súrkha sim ajugui ajierram chi Pabloog wawimamua.

²⁵ Magnaa, Ar judionaan khabam khuuñ Íchab maach Êwandam iek ükhatar्र khuuñagjā ya marau ēsap aaidüpüijimgui ajierram. Amag marau jaaupüitarr gaai, Órau amach juau nem parhoobamta Êwandamkha waunaa agug jëwaag nemchaain thõotarr modjā khöpiba, nem thõowia ag bag dēn reyen wau sësidumjā khöpiba, ni nem sii bëgöne bag ãrba thõo sim modjā khöpiba jaaupüijim. Mag nüm dëi Íchab dich õor khabam dëi chan oob bëurjā khapes apiba jaaupüijimgui ajierram, Pabloog ïgkhamamua.

Pablo Aai i jëeujem deg sim pür autarr

²⁶ Warm khuuñau ichig mag jaaubaa chadcha Pabloou makhuñ jayapam khuuñ dëi mawia, ag noram Êwandam na wajapha nüsieg amach thum ãba amach khooipinaa, Aai i jëeujem deg dub-jim, phadnaanag khan edta mag súrkha nüm öbér ëebaadeewai ag paar nemchaaindam amach pipied khëchju aai nü a jawaag.

²⁷ Mamü siete días mag súrkha naaju atarr aawai, ya súrkha öju dakpamam ee, judionaan Asia durrmua bëetarr khuuñau Pablo Aai i jëeujem deg sim oophöbaadëjim. Mag amachdëu oo athaawai pürphöbaadëwi warag ääakhamua sëita õor phogueupüijierram.

28 Mag ñor phogueupäiwia warag, —;Keena israelnaan, maar juag oobahuthü! aajeejim. Chamug wounauta durrpierr ñor thumaam khunag maach jöoin i isegpi jaaunaa, Moiseeu phä pumatarr iekjä asekaspiba jaaunaa, nurranaa, Ichab mug Aai i jeeujem di igwiajä khaigba iekha nurraba aajeeb ajierram. Mag nurrumua is ag ee judionaan khabam khun dubju khaba aajemta warag ierr phë wai siewai mug diin ya khaigba sismgui ajierram. Deeu wajaug paapüibam aig chan pöd ag ee Ëwandamag jeeuju khaba simgui ajierram, ääakhamua.

29 Mag judionaan khabam khunpata Aai i jeeujem deg ierr thununumkharran, amachdëu ich Pablo magju na woun Efesopierr Trófimo aajerr düi äba nurrum ootarr aawaita mag edjä Pablood mam ierr Aai i jeeujem deg ich däi wai simpii narr gaaimuata mamaag khajieram.

30 Mag ääakham ürbaawai sii ñor pöm khaphig bëe thunisijim. Maimua khapanaam khunau Pablo purphöbaadëwi, jürram khunau dawag ethetherrg wai öberwi, ag bärre Aai i jeeujem dën chi puertdi phäarkha slijim.

31 Mag dawag arrwi, khapanaam khunau aawai, ya Pablo thöopäaig eäkha nüm ee, Roma durram soldaan pöm thunarr eem chi comandanteeu ür athajim, mag phöbör eem ñor thumta kaaijä ee thunum anum.

32 Magbaawai ag bärre capitannaan soldaan düi thürkha auwi mag am poposkham aar khaphig phöbaadëjim. Mag wëtwi warm khunau mag comandante ich soldaan däi pochag

urum oo athaawai jūrram khūnau Pablo photpüpäikharrjā tag dichbajierram.

³³ Mag barimawia, chi comandanteeu Pablo pur auiwigia, warre caden numiimua jū sīupijim. Maimua aig narr khūnag, —Jā jamaam woun agá, maimua khani ichdēu jāg sīejī? a jēeujim ajapha khap aag.

³⁴ Mamū mag sīi irua khajapha jēeutarra, deeu eeupemjö sereubaadëwi sīi ääakhamua jūrr chikhaman ichaaur jaaupüpüi khaawai chi comandanteeu pōd ükhajujā khaugba aadëjim. Mag, sīi warag ich soldaaunag chi Pablo cuartel ee arrpijim.

³⁵ Mag soldaaunau Pablo arrumua ya chi cuartel aiguim döig bükhherr pabaimaawai warag sīi chaaijö jua ee jiir arrjierram, õrau amachig bāyeu aujujö aadëp aawai.

³⁶ Mag thūnūmūn am ēudee serereug wētumua warreta Pablo thōopi jajaau aajeejim.

Pabloou ich kōitpai iekhatarr

³⁷ Mag arrumua ya ich cuartel ee wai dubaag-pam oobaawai ich Pabloou mag soldaaun pōr chi comandanteeg griegonaan meúa jēeujim, jōpcha i düi iyūu aag. Chi comandanteeu ūurwai Pabloou ichig griegonaan meúata iekhabarm ūrbaawai irig, —Aa, puan magan maar meujā iekhaajeebma ajim.

³⁸ ¿Pū Egíptopierr khabá, pua khabajī ar na biek ab gobierno dāi wērbhag chumanaan pōm cuatro mil puch daumaai jūr auwi õor barba aajem chūui phē arrtarr? ajim irig.

39 Magbaa Pabloou, —Mu chan Egiptopierr khabam. Muun judioougui ajim, Cilicia durr phöbör Tarso aajem ee thaabatarr. Mu mag sii phöbör parhoobam eemjä khabam. Mamu pua khōs akhiin, idēu mārūg iekhapikham, mua õrag iekham khōsi chirumgui ajim.

40 Mag chadcha chi comandanteeu Pabloog, “Pu iekhaju aai chirum” abaawai, Pabloou ajapha döig dag gaai dūnūunaa õor khīupamkhīir juau jaaubaawai, khīu paaukhabaadee, jūrr ebreonaan meúa amag magjim:

22

1 —Keena khodamnaan, jöoinpa thum, mu iek ūrbat, mua māchdēupai māch khaigpēr iekhaag-pamgui ajim.

2 Pabloou amachig ebreonaan meúata mag iekhabaadēm ūrbaawai chará warag sii khīuu ūrphöbaadējim. Mag õor khīu thānūm ee, iekhamamua Pabloou mamagag majim:

3 —Muun judío charau. Mu Cilicia durr thaabajimgui ajim, phöbör Tarso anūm ee. Mamu māch erraawe māig Jerusalén bēewia ich māigpai jöoipa chirumgui ajim. Mu maestro Gamalielau mārūg wajapha maach jöoin iita thumaa jaau bāaujimgui ajim. Magtarr aawai māch thāardamaucha Ēwandam dau na nem ajapha waum khōsi waujuuta ēkha chitaaajemgui ajim, ich jäg pārau aajemjö īchab.

4 Warran chadcha mua māg Jesús iek ūkha wēnūrrūm khūn pār auwi dau aphūwawaag am ēudee ēkhaajeejim. Mag pār auwi, uuin

awiajā, b  urj   dau aug khaugba c  rcel deg dubp  imaajeejimgui ajim, m  chd  eucha.

5 Mua maagjerr phadnaan p  r  ou khaph  naa   chab chi pörnaan i kh  ai juu eegpaim kh  unauj   khaph   n  mgui ajim, amach paarmua m  r  ug   sap wau deejerr aawai. Biek   b amachd  eucha m  r  ug   sap wau deejierramgui ajim, Damasco ph  b  r ee maach khodnaan judionaan aar mag   sap d  i mawi, Jes  s iek   kha durrum kh  un p  rkha authurwi, m  ig Jerusalén aipierrwai am gaai amachd  eu ampierr aag.

Pabloou ichd  eu   wandam iek   khataarr jaautarr

6 Pabloou mag ichd  upai ich jajawagmamua, 'Mam   mag m  chig   sap wau deebaawai ag d  i mamta, ya Damasco dakha edaus  ej   n  m ee d  g  lp pagth  m dauj   edj   eemua ph  r j  er athamua

7 warre m   j  kh  t barwerbp  ijimgui ajim. Mag j  kh  t chir  mu     urwai   or chukhu sim eemuata m   th  rcha th  rth  rn  a, "¿Khantheeta pua j  gcha j  g m   iek   kha durrum kh  un khaibag wawaag am   udee   kha n  rr  ma?" a s  ejim m  r  ug.

8 M  chig magbaawai j  rr mua irig, "Se  n  r, ¿ma pu khaiuma?" a chirajim. Magbaawai mag   or chukhu s  err eemua m  r  ug, "M  un Jes  s, Nazaret-pierrau a s  ejim. Pua j  g m   khapeen   udee   kha n  rr  m aig, m     udeeta   kha n  rrabahab" ajim.

9 Magbaawai m   d  i w  n  rrarr kh  un mag pagth  m dauj   ph  r j  er atham oowia j  phierr n  isijim. Mam   mag   or iekj   m  r  ug iekhatarr chan p  d amachd  eu khaugbajierram, khan ata iekha s  ejim khai.

10 Magbaawai mua maach Pör Jesuug, “Señor, ¿mua jäga aju aai chirú?” a jëeujim, mächig mächdëu nem wauju jaauumkhíir. Magbaa irua märug, “Phiidawia warag püch maa arrag pet” ajim, “Damascoog. Jamta püchdëu nem wauju thum pürug khap jaaujugui” ajim märug.

11 Mag arar wuu jëer atharrau warre mu dau khaugba püabjerr aawai mu khapeenau sii mu juu gaai püRNAATA Damascoog mu bâyeu arrjierramgui ajim Pabloou, ichpai jaauumamua.

12 Magnaa, ’Mag phöbör ee sñejimgui ajim, woun jöoi äb Ananías anum. Mag jöoi Êwandam dau na agpierraanaa ïchab Êwandamau Moiseeg iek phäpitarr gaai nem jaau sñsidämjä ajapha uurkhaajerr aawai, judionaan thum mag Damasco phöbör ee naajerr khüunau i eügar ajapha ig iyüü aajeejimgui ajim.

13 Mag jöoirau mu jëer chirum di aig mu oon bëewi mu thür thärnaa märug, “Êwandam gaaimua khodam, deeu dau wajapha eerdü chirsí” ajim. Mag chadcha irua magbarm bürre mu dau eerdübaadeewai mua i khíir eerpa chirsijimgui ajim.

14 Mag iekhamamua mag jöoirau märug, “Maach jöoin ag Êwandamauta pu jür athamgui ajim, ichdëu nem waupim khösimta pürug khaphü apinää, ïchab äb bürjä khaibag chukhu khitum püch daúacha oonaa püch jügħu u ich iekjä ūrmkhíir.

15 Ya pua mag püch daúacha i oobaawai puata jūrr mäg atagjä thumaam khüunag i iek püchdëu ürtarr jaunaas ïchab püch daúa ootarrjä jaau chitajugui” ajim.

16 Magnaa mərəg, “¿Jāimua pə khani nə chiráma? ajim. Phiidəwi, pəch pör choopibá. Magnaa Ěwandamaau pəch khaibag chugpaamkhñir Jesucristoog jéeubá” ajim ich jöoi Ananiaau mərəg.

*Pabloou jāga maach Pör Jesuu judionaan
khabam ee ich püijí jaautarr*

17 Mag chadcha Ananiaau məchig jaautarrjö awi, mə deeu Jerusalenag mawia, Aai i jēeujem deg Ěwandamag jēeu chirəmta sii dëgölp mə dau eerthəg athamjö abarm ee, Jesuuta mua oo athajimgui ajim Pabloou, ichpai jaaumamua.

18 Mag ich oopiwia mərəg, “Muig Jerusalén chan par pua mə iek õrag jaauwiajā amau ükhabam. Mag khääi puchta jöpkharraapai məg phöbör eemua warag chawag petá” ajim.

19 Magbaawai mua irig, “Señor, thumaam khənau khakhapdö thənəmgui” a chirajim, “mua Ěwandam iek jaaujem dipierr mawia, pə iek ükha durrum khən pərkhwia, cárcel deg phäarnaa am wəmaajerr. Maagjerr ābmuajā meraa khaba simgui” a chirajim. “Məchdēucha amach mag waaujerrta mua amag pə iek jaauwai, ¿amau ükhabaju?

20 Esteban khararr pə iek jaau khitəm gaaimua thōo naawaijā dūi aig chirarr aawai məch ipaar-mua thōopi jaaunaa mag chi thōo narr khən khajūajā məchdēuta thəa chirajim. Mə mag chitarrauta ū jūrr məch garmua amag pə iek jaauwai, ¿amau ükhabaju khai?” a chirajim irig məch garmua.

21 Magbaawai maach Pör Jesuu deeu pəaba mərəg, “Petá; ichiita deeum durr durr warp

mua pu päi chirumgui” ajim, “judionaan khabam khuun ee.”

Magta Pabloou ichdeu Jesús khaugtarrjā jaau-jim judionaanag.

Cuartel ee peer Pablo wuttarr

²² Warrañ mag iekhamam üu khiu i iek ūr naajim. Mamu äbmiecha irua mag iekhabapüim ūrwia deeu sereu phöbaadeeuta, “Jäg wounan warreta thoopüiju aai sisim” khaphöbaadejim.

²³ Mag serereukhamjā puam igba, warag khir machgau amach khajua mor gaai jua numta tharreujujö, amachdeu wir aigpai ëududutkham düi jebpa thoinaa ügthaag phöpüpüi khaawai,

²⁴ chi comandanteeu warag Pablo cuartel ee ierrag arrpiwi wupi jaaujim. Pablo iek mag ich wubaadee, khan gaaimuata mag ðor sereu thanumua i thoopi jaau nu a meerba jaaumkhir ajim aajem.

²⁵ Mamu mag ierr arrwi, i juu jükhanaa, ya ich wuag abaawai, aig capitán síerrag ich Pabloou, —¿Párau sí ich jäg Romapien päachdeu wum aig wuju aai nuwi ajim anum, khan gaaimuata mu mug wai nu a khap aagjā bührjā jeeoo jeeoo?

²⁶ Pabloou ichig magbaawai chi capitanau ag bürre mawia jürr chi comandanteeg jaaujim anum:

—Comandante, Pabloou ichdeu jaauwai i mag Romapierr anumta, ¿puia i wupi jaau chiru?

²⁷ Magbaawai chi comandante Pablo aig bëewi irig jeeumamua, —¿Chadcha pu Romapierrá? Pu Romapierr khai, murug meerba jaaubá ajim anum.

Magbaa jūrr ich Pabloou, —Muun chadcha Romapierrau perá ajim anum.

²⁸ Magbaa chi comandanteeu, —Muun Romapierr khaag phatkhon pöm phagwiata Romapierr khajimgui ajim anum irig.

Mamü jūrr Pabloou, —Mua chan phagjā phagba, sī much dēnnaan Romapien arr aawaita muchjā Romapierrickha chirumgui ajim anaabá.

²⁹ Chi soldaaun mag i wuju arr khunau mag ūrbaawai warre aigmua chawag èréubaadéjim ajim. Mag nūm dūi īchab chi comandantejā ichpata jāphierrbaadéjim anaabá, Pablo Romapierrickha simta ichdēu mag i juu jūkhapinaa wipi jaautarr gaaimua jūrr ichta khaigba aju khīrjuwi.

Pabloou judionaan chi pörnaan na ich kōit iekhatarr

³⁰ Judionaanau Pablo dūi mamagkham oowi chi comandanteeu khaphu am ig sīejim aajem, khan gaaimuata amau i dūi mag naajī. Mag, warag chi caden Pablo juu gayam èerpüiwia chi phadnaan pörnaan thum Asamblea eem khunpa ich aig thürkhūipüijim aajem. Maimua ag noram ya chadcha thum ãba biirdu thunaisiewai chi Pablo dawag aibëewi am na dñunupi slijim aajem.

23

¹ Mag am khīrphee ich dñunupi sīubaawai mag judionaan chi thethemnaanag dau thōba eerpanaa, —Keena, khodamnaan, Éwandamau khaphu simgui ajim anum, mu i dau na khajapha chitaajem. Much mag chitum khap, muchdēujā khaphu chirumgui ajim, i dau na khaigba khaba chirum.

² Phadnaan thum thanam khuan pör Ananías a thär sierjä düi aig sier aawai Pabloou mag iekhabarm ūrwia i bigaau narr khunag i ijurcha deepi jaaujim anaabá.

³ Magbaawai Pabloou mag phadnaan pörög, —Puen maiguin sii khirjugä chukhuta iekhabapäim. Ëwandamaujä ïchab pu gaai juu khajukë ajim anam, puch mag iekha chirum paar. Pu ïchab chi thethem aawai ajapha nem khab jéeu oonaa agpierraar nem wawaagta maig oo chirabá. Mag simta, jäägwi puch paarmua leiu jaau sim chaaur warag mu i phärpi jaau chiru? ajim anam.

⁴ Magbaawai aig narr khunau Pabloog, —Phadnaan amach thumaam khuan athee ich Ëwandamaucha chi pörkhapitarra pua büürjä ögkhaba, ich khircha mag iekha chiru? ajierram anum.

⁵ Magbaa Pabloou, —Äa, muan mamu i phadnaan pör khabampii chirajiebma ajim anum. Mua khaphu arr amua chan mag iekhabakhamgui ajim anum. Mua khaphu chirumgui ajim anam, Ëwandam iek phä sim gaai “Päach eem chi thethem igwia oob khaigba iekham” a phä sim.

⁶ Mag nam ee Pabloou khaug athajim aajem, chi thethemnaan ee saduceonaan düi fariseon-aanpa thanam. Ichdeü mag khaug athaawai thumaam khunag ūrmkhir thet, —Keena, mujä fariseota maig chitum, maagwai mu aaijä ïchab fariseo ajimgui ajim anum. Pärau maig iekkhör paraamjö mu wai naman, sii maach meewia deeu maach iiu phiidaju ükha chitum gaaimuapaita maig mu wai nangui ajim anum amag.

7 Pabloou mag iekhabapääiwai fariseonaanau jūrr chi saduceonaan dëi chikham ipeer ahau nʉʉ awi ihāba narrta warag khīkhīratdö aaidʉ phöbaadëjim aajem.

8 Saduceonaanau jaauwai, maach akhaar chukhu sñerrjëe aawai, maach meewai mʉg atag pawijā tag maach iiu phiidʉbaju aajem. Mag nʉm dëi amag chan ügthar Ŋwandam chognaanjā chukhu, ni mepeenjā chukhum anaabá. Mamʉ jūrr fariseonaanau magba, amau ükhabam anʉm thum ükhaajem aajem. Magʉm gaaimuata warrjā mag chikham ipeer ahau khaphöbaadëjim anaabá.

9 Mag sereu thʉnʉʉ awi, ãaur khʉʉn Moiseeu phā pʉarr iek jawaag chi machnaan fariseonaan igar narr khʉʉnau phiidʉtkhawi, —Marau mʉg woun bʉurjā khaigba sim ooba nʉmgui ajierram anʉm. Mamʉ mag sii i dau eerthʉg athamjöta ajim anaawai, dösätauta irig iekhajī wa Ŋwandam chogauta iekhajī maadēu khaugbamgui ajierram aajem.

10 Jūrr mag serereukhamua warag athuucha pamaawai, òrau sii jūrram khʉʉnau üdʉdʉtkhamua, Pablo piu thʉrrēu aju khīrjuwi, chi comandanteeu soldaaunag i sim aar ʉurbapiwi, am jua eem khecheunaa deeu ūmaai cuartel ee warrpijim aajem.

11 Mag mam i arrtarr ed edaar maach Pör Jesuucha Pablo aig bëewia irig, —Pablo, oob jãphieerr chiram ajim anʉm. Jãphieerrju khāai warag thāar phii abá. Pʉchdēu Jerusalén phöbör ee õrag mʉ iek jaautarrjö, ich jāg Roma pawiajā pua mʉ iek jaau chitajugui ajim aajem ichigcha.

Judionaan Pablo pur awaag ibëptarr

¹² Mag maach Pör Jesuu Pabloog iekhatarr noram judionaan khapan ãba iek deewia ihäba nūisijim aajem, Pablo thõopäaig. Mag nūm anumua, Pablo thõopüibam aig chan ni ãbjä thach khöba ni döjä döbaju a iekhawia, “Maach mug iekhabarm pödba meerkhapüimun, magan jürr Ŋwandamau maachta khaibag wauju aai nūmgui” a iekhieri ram anaabá.

¹³ Chi mag iekha narr khūn chi khapanag cuarenta atcha naajim aajem.

¹⁴ Mag chadcha amach appain ya chi iekham arr aawai phadnaan chi pörkha nūm khūn judionaan chi thierrnaanpa ãba narr aar wëtwi maguimajier-ram aajem:

—Pablo thõobam aigjä bürjä maar thach khöba ni döjä döbaju a iekhawi nūm. Marau maach iekhatarr pödba meerkhapüimun, magan warag maachta Ŋwandamag khaibag waupi jaaujugui ajierram aajem chi pörnaanag.

¹⁵ Cha marau jaau nūmjö amkhii, nau pārav tagam khūn thum chi thethemnaan däimua chi comandanteeg nanwe mūig pāach aig i ig nūm abat ajierram anum, i däi ökhar iyūumamua ajap khap jéeumaag. Magbaawai marau sii i khīrphee nūan majugui ajierram anum, mūig wai barchéju nawe thõopäaig.

¹⁶ Mam̄ amau warm khūnag mag jajaau kham ich Pablo üphui khū ãbam ag iewaau ūr sierr aawai ichdëu mag ūrbarm bürre Pablo wai narr aar cuartel ee mawia i èugar mamagkham ichigcha jaauwimajim anaabá.

17 Magbaawai Pabloou capitán ãb ich aig thürnaa magug, —Chamug woundam comandante aar athaad ajim anum. Nau irua ichdëu khap comandanteeg nem īgkaimaju.

18 Magbaawai chadcha capitanau chi chaai comandante aar warrwi irig, —Preso ãb Pablo aajemua mu thür auwia mug chaai pu aig aibëepijimgui ajim anum. I iek mag mug chaairau purug nem jawaag wai chirum aajem a jaaujim chi comandanteeg.

19 Magbaa chi comandanteeu chi chaai juu gaai purnaa chaaur ich ap arrwi, —Khanta pua mürug jawaag wai chiru? a jëeujim anum.

20 Magbaawai chi chaairau irig, —Judionaan ya ãba iek deewi nümgui ajim anum, nan pu aig iekhaan bëeg. Nan amau purug Pablo arrpijugui ajim anum, amach pörnaan judionaan chi thethecharam khüan dëi ãba biirdü nüm aar, sëukha ökhar ithüu jëeumamua ajapcha i khap aag awi.

21 Mamu oob am iek ükhampui ajim anum. Chi mag iekha nüm khüan khapanag cuarenta atcha nümgui ajim aajem. Ich makhuanta Pablo thöopüibam aigjä thach khöba ni döjä döbaju a iekha nümgui ajim anum. Maimua sii amach iekhatarr pödba meerhabapäaiwai warag amachdëuta Ŋwandalag amach khaibag waapi jaauju aajem. Maagwai amachdëu ãba pu iekpaita ür nümgui ajim anum. Pua amag mag arrpimün, magan khud järr sirphug ee nünaa mu naamjöoi thöopüiju aajem a jaaujim aajem chi chaairau.

22 Magbaawai chi comandanteeu chi chaairag, —Mug cha puchdëu mürug jaaubarm oob büürjä

deuem khuunag jawamgui ajim anum.

Mag jaaupiba wawinaa chi chaai püijim aajem.

Gobernador Félix aar Pablo deepüitarr

23 Magbaawai chi comandanteeu capitannaan numí thürkha auwi amag nem thum khiir khaugamkhiir magjim aajem:

—Soldaan sii büupai wütju khuun doscientos jur athat; cabaai gaai wütju khuun setenta, maimua soldaan thutkher panja ïchab doscientos jur athat ajim anum. Makhuun düi nau kheutarr khur nuu awi edaram las nuevenaa paar Cesareaag wütjugui ajim anum, Pablo deen.

24 Maimua ich Pablo atheeja agjo cabaai jur deebat, ag gaai mamkhiir. Büurja i chig aba arrwi ich jäg monakha gobernador Feliig thüsüe puabajet a jaaujim aajem makhuun capitannaanag.

25 Mag jaauwi am wütum düi chi comandanteeu ësapja phänaa deepüjim anaaba, Cesarea durram gobernador Félix athee. Mag ësap gaai mag slejim aajem:

26 “Excelentísmo Gobernador Félix, ëJägpai chiru? Mu, comandante Claudio Lisiaauta purug mug ësap phä deepüi chirum. Mu saluddam deepüi chirum athá.

27 Mug woun judionaanau par auwi, mu khurau khabamuan, warre thöopüim ig naajim. Mamu Romapierrta mag wai num a muchdüeu ûr athaawai ag bärre much soldaan düi mawi mua i khaigper aujim.

28 Agtha khaugba chirarr aawai, khan gaaimuata amau i düi jäg thunu a khap aag awi,

mua i arrjim judionaan amach Asamblea ee ãba biirdü thunum aar.

²⁹ Mamü mam panaa wajapcha ūurwai s*ii* Moiseeu ūwandam iek phā püatarr gaaimuata amach eepai mag i iekkhōr pōm chirum khajierram. Mamü mua oowai magpaim gaaimua pōd i thōoju khaba, ni s*ii* cárcel deg phāraagpajā i iekkhōr chukhu s*iejim*.

³⁰ Mamü mag num ee ūurwai, judionaanau i thōopüyaag iek deewi ihāba num a müchdēu ūr athaawai, chadcha eeu dēgölp magam ugua awi, warag mua pü aar i deepüi chirum. Maagwai mag i iekkhōr pōm chirum a jaau num khunnagjā warag pü aar wütwi püch d*ü*ichata iekhapi chirum.

Magdampai ajim pürug jaaum ig chirarr. Ayoo kakē.

Firma, Claudio Lisias"

³¹ Maimua chadcha edau khüutarr khur nuu awi ya amach wütju arr ora aadeewai, amachig jaautarrjō soldaaunau Pablo dawag auwi phöbör Antipatris anumug athaad*ü*jierram.

³² Mag wütwi, barwia, ag noram ãspabaadeewai maigpaimua chi soldaaun büuu wüttaarr khüun deeu ewag amach cuartelag b*ü*ejierram. Magbaawai warm khüun cabaai gaai wütmaa arr khüunau warag Pablo Cesareaag athaad*ü*jierram aajem.

³³ Mag wütumua Cesarea barwi, comandanteeu *ë*sap deepüitarr gobernadorrag deewi, chi Pablojā warre ich jua ee joothü puajierram aajem.

³⁴ Mag ichig *ë*sap deebaimaawai ag gaai eerpa wai dünuu awi Pabloog j*ü*euujim aajem i thaabatarr durr khap aag athee. Maimua Pabloou ichig, —

Mæun Cilicia durramæu abaawai, jūrr chi gobernadorrau irig,

³⁵—Nau ökhar pü khaibag wawaag pü khñir iekha nñum khñun ãba naaicheewaita mua pü iek ūrjugui ajim anum irig. Magwi warag rey Erodes khararr sñejerr degpai soldaaunag oo paraa wai naapijim aajem, bñurjä öbeerpiba.

24

Pabloou ich kõitpai gobernador Feliig iekhatarr

¹ Mag soldaaunau Pablo Cesarea phöbör ee gobernador aar deethurtarr khur cinco días nñam ee, phadnaan pör Ananías, agjö judionaan chi pörnaan düi amach abogado Tértulo anampa barjim aajem am nñam aar. Makhnñunau amach thum gobernador aar wëtwi nem chad khabamta sëukha chadam iekjö Pablo gaai thñjierram anaabá, i khaibag waumkhñir.

² Mag nñam ee ïchab ich Pablojä amach aig waipierrwai chi abogado Tértulooou Pablo khñir gobernador Feliig, —Señor gobernador, üu pü gaaimuata maar khõinaa wënñrrumgui ajim anum. Puch jäg phidkhaagjä khñirjugdam khapha khitam gaaimua, mæg durr eejä chadcha üu warag pua nem khñir pogkhe waumam õrau khakhapdö thññamgui ajim anum.

³ Maagwai maach thumaam khñunau pürug üu ajim anum, chadcha maach thumaam khñun atheeta pua jäg sñewai. Jäg oowai chadcha maar onee nñmogui ajim anum, pü gobernador wa-japham aawai.

4 Mamu pu juu phidag pom wai sim maachdeu khaphu naawai s*ii* khuchpai purug maach iek ūrpim khosi nungui ajim anum.

5 Mag marau purug jaaum ig numen mugaugui ajim anum: Marau wajapcha oowai mug wounan s*ii* òor wawí nurrumua òor meeukhapimieu. Maguata s*ii* ich nurrumpierr judionaan wawie gaaita nurruajemgui ajim aajem, òor meeukhapiwi iek phithurg amkhiir. Mag num d*ü*i īchab mag am iek iiur “Nazaretpierr i” anum ee ichta chi porkha simgui ajim anum.

6 Mag ichta chi porkha chirum awi, Aai i jeeujem di igwiaj*ā* khaigba iekhanaa ag ee judionaan khabam khuun dubpiba aajemta ierr ich d*ü*i phē wai slejimgui ajim anum. [Mag nurrum atheisteta chadcha marau i pur auwi maach ley gaai jaau simjö ich agpierr am ig naajim i d*ü*i.

7 Mamu ya marau magaagpamta, comandante Lisias béewi, ajués maar juu eem khecheu arrwi, jūrr maachigta mau pu aar béepijimgui ajim anum.]

8 Mamu maar seu am ugua, puchdeucha irig wajapha jeeu ooju aai chirum, khan gaaimuata marau muig ich khiircha purug mag jaau nu a khap aag athee.

9 Chi Tertulouu mamag khaawai tagam judion-aan aig narr khunauj*ā* īchab ich magta warag i ipierr, “Jāan chadaugui” aajeejim anum.

10 Magbaawai chi gobernadorrau Pabloog iekhamkhiir jaaubaawai Pabloou iekhamamua thumaam khuun jügdaar magjim aajem:

—Uu pua murug iekhapibarm. Mua puchigchata jaaum khochag chirajimgui ajim anum, puchta chadcha nem is khabam mug durr ee ño khapan

chi thethemkha chiraawai. Maagwai p̄arug khap amkhīir, m̄achdēupai m̄ach kōit iekhakhimgui ajim anum.

¹¹ Mam̄ wajapcha khap aag, p̄achdēuchajā pua bigaaum khūnag jēeu ookhiin, eeu ūsta doce diaspai simgui ajim anum, Jerusalén m̄a barchētarr. Tagam nem atheejā khaba, m̄un ãba Ēwandamag jēwaanta bēejimgui ajim anum.

¹² Magtarr aawai ni ãbmuajā khīir mor chigpai m̄a chikham d̄i ipeer ahaukhamjā ooba, ni Aai i jēuem deg, Ēwandam iek ūraag biirdāajem deg, wa kaaijā ee khāijā mua òor meeukhapiwi jūrr chikham jīerrarraukham òrau būrjā ooba aajemgui ajim anaabá.

¹³ M̄a būrjā magba chitum aawai m̄akhūn wounaanau pōd p̄urug, “Chadcha marau maach daúa i mag sim oobajieb” a iekhaju khaba n̄mogui ajim anum, sīi amach khīrjug eemuapai mag naawai.

¹⁴ Magarrau m̄achdēujā mua m̄ach meerba jaau chirum̄n m̄ugau: Muan warrgarwe maach jōoinau jēejerr ag Ēwandamagta agtha jēeu chitum d̄i Jesús iek ükha wēnurrum khūn igar ükha chitumgui ajim anum. Maata amachdēu jaauwai mag mua sīi Ēwandam i khabamta ükha chitum aajem. Mam̄ muajā am dēnjö ükha chitumgui ajim anum. Ēwandamau Moiseeg ich iek phāpitarr iek maimua ūchab Ēwandam i jaaumienau phā p̄atarr iek s̄isidumpa thum mua ükha chitumgui ajim anum.

¹⁵ Òor ötarr khūn chi theerjā chukhu ajapha arr khūn d̄i ãkhāraa arr khūnpa thum ãba deeu

Êwandamau iiu phiiðatkhapi auju anum amau ükha naawai muajä agjö ükha chirumgui ajim anum ïchab, am dënjo.

16 Maguata mœn much chitampierr Êwandam dau najä wajapha chitanaa ðor eejä wajaphata chitaju êkhaajemgui ajim anum, naspawia muchdëu nem khaigba wautarr gaaimuajä ökhñirjuu oo chiraba aag.

17 'Mœch durr khabam ee añodam khapanaa phuurdø chituu awi, aphuum khœn athee phatkondam aibëetarr deewi, much ofrendajä Êwandamag deeg ïschata deeu much durr barchëwi chirumgui ajim aajem.

18-19 Magaag atheeta bëetarr aawai Aai i jœujem deg mawia, Moiseeu iek phä puarr gaai jaau simjö thum mua wau dichwia, Êwandam na wajapha chirsimta judionaan Asia durrmua bëetarr khœnau mu oochëjierram. Maagwai chan mamu ðor khapan khaba, ni sii ðor meeukha nœrrjœejä khaba thœnaajimgui a jaaumajim aajem. Leinaanag mu khaibag waipi jaauju awiajä, mag Aai i jœujem deg mu ooimatarr khœnauta muig bëewi mu jaauju aai nœmgui ajim anum, khani mua am dakhñir khaigba wau chirají.

20 Wa magbam khai, chi muig nœm khœnaujä jaauju aai nœm: Ar judionaanau amach Asamblea ee amach na mu wai nœm ed, ¿khaíu khap ají, khan nem khaigba mua wautarr gaaimua amau mu jäig wai naají?

21 Sœita chadcha mua ikhœaba amag mag chira-jim: "Päär iek mag mu iekkhõr pöm chiraawaita mu muig wai nœm anumœn, sii ðor ötarr khœnanta

deeu iiu phiidh nurrj   aju jaau chitm gaaimua-paita p  rau mu muig wai numgui" a chirajim amag. Mag tag mua b  rj   iek chigaa iekhabajimgui a jaaumajim aajem Pabloou ich k  it.

22 Mamh chadcha Jes  s iek   kha durrum kh  nau mag   or meeukhapiba aajem ich Felieuja wajapha khaphh s  err aawai Pablo iekhamam   rwia warag, —Comandante Lisi  s pierrwaita p  rau i d  i mag th  n  m wajapha khap aag irig wajapcha j  eu oomajugui ajim aajem.

23 Maimua warag chi capitanag Pablo chig apiba jaauwia s  i oopaar apijim aajem. Mam   mag n  m d  i   chab s  i preso khaba simj   i khapk  nagj     duraa i oon b  epinaa irua nemdam igbarmj   parhooba au deepi jaaujim aajem.

24 Amau i d  i mag th  narr khur agtha kh  aidam khapancha khaba n  m ee, chi gobernador Félix ich   hi Drusila d  i b  ewi Pablo awaan mapijim aajem,   rau Jesucristo iek   khaajem jaaumam j  rr amachd  u   raag. Mag ich Félix   an Drusila an  m Judeapie   hi ajim.

25 Mamh Pabloou, j  ga   wandam dau na maad  u nem agchata wau w  n  rraju aai n   a jaaawi, dich morj   wir aig ajaphata s  rkha w  n  rraju aai n  m a jaaumam d  i   chab,   wandamau maach chacham edj   dichd  u nem waumatarrpierr thum ich agj  o maach d  i aju an  mpa jaaumam   rwia, Felieu ich khap Pabloog magjim aajem:

—Pablo, id  u magpai s  uwia p  chta deeu p  ch s  ejem c  rcel deg pet  . Much juu parii abarm ed deeu mua p   th  rp  ijugui ajim an  m, cha pua jaau sim   raag.

26 Mag siman mamu chi gobernadorrau ich ödegpain, ich weeupüi nüm paar Pabloou ichig phatkhonaujä phagpim khösi süerr aawaita mag süi i düi iyüu aagpajä üiba ich aar i thärpüpüi aajeejim aajem.

27 Ich mag simua ya año numí süejim ich mag cárcel degpai. Mag nüm ee Félix öbërwia jürr deeum Porcio Festo anumta Judea durr gobernadorkha süsijim. Mamu ich Félix judionaan düi iekkhör aumaaugau, mag ich öbëraagpamä Pablo öbeerpiba, ich mag cárcel deg püajim.

25

Pablo gobernador Festo na

1 Mag chadcha Porcio Festo Judea durr barchëwi jürr gobernadorkha süsijim. Mag ich barchëtarr khur khäai thärjupnaa Cesareamua Jerusalenag majim.

2 Mag i mawia barbaimaawai süi uar phadnaan chi pörkha nüm khäun judionaan chi thethecharam khäun düi i aig bëewi irig Pablo éugar chad khabam iekta ïgkhachëjierram aajem.

3 Mag, amach iek ükhamkhüir Festoog jajaau aajeejim aajem, Cesareamua Jerusalenag Pablo deepüimkhüir. Maan am dënen amach appain ya, chi iekham arr aawai, mag i deebapäaiwai khüd järr nünnaa i thöopäaig ajim.

4 Mamu par amau mamagkham äba, Festoou warag, —Pablo Cesarea phöbör ee preso süebahab ajim anum. Maagwai müchchata müg khur jöpcha agüg maju a chirum,

⁵ maagwai pāar eem khuun chi thethemnaan mu dūi Cesareaag wētju aai numgui ajim anum, mam pabaimaawai, chadcha ichdēu nem khaigba arr gaaimua iekkhōr paraa sim khai, warag thet pur awaag.

⁶ Mag jöpcha ich Festo maju arr aawai ocho días khaba arr khai diez diasjöpai Jerusalén phöbör ee shiewi deeu Cesareaag beejim. Mag beewia ich bartarr noram ich sie gaai jupwi ich aig Pablo aibeeemkhiir thärpüijim aajem, ichdeeucha Pablo iek khap ūraag.

⁷ Mag thärpüitarr aa, ya amach aig dubbaicheewai, chi judionaan mag Jerusalenmua beetarr khuunau dakhacha beenaa ich khiircha nem khaigbacharamta i gaai thuphöbaadeejim aajem. Mamu magumjā shi amach ipaita mag thunarr aawai pod i pur auba aajeejim aajem.

⁸ Mag am iekhapinaa jūrr Pabloou ich koit ichdeepai, —Mu chan mug chitum aig buurjā nem khaigba wauba chirumgui ajim anum. Mua mag amau jaau numjö judionaan ley ichaaurjā khaigba khaba, Aai i jeeujem di igwiajā khaigba iekhaba, ni Romaam emperador igwiajā buurjā i éugar khaigba iekhaba chirumgui ajim anum.

⁹ Mamu judionaan ich dūi onee apim khosim iekhau Festoou ich Pabloogta, —Jerusalén mawia jamta pua puch khiircha warre puch dūi jäga aju khap puchig jaaupim khosi chiru? a jeeujim anum.

¹⁰ Magbaawai jūrr Pabloou irig —Mu muig emperadorrau warre presonaanag amach khiircha am khaibag wauju wa shi öbeerpuiju a jaaujem aigta chirabahab ajim anum. Maagwai muigweta warre much khiircha jaaup*ü*iju aai simta, çkhanthee

pua mã jam arrm ig chirã? ajim anãm. Pua pachdãeujã khaphã chirãm, mã judionaan iwiir ãbam düijã khaigba khaba chirãm.

¹¹ Pua oowai mãchdãeü nem khaigba arr gaaimua chadcha amau mã thõoju aai nãm khai, mua magumjã abam. Mamã bãarjã mã khaigba khaba chirãmta, sãi mã ëugar mag sãukha thñnãm gaaimuapai chan mã düi amachdãeü ampierr amkhñir ni ãbmuajã põd mã amag põr deeju khaba simgui ajim anãm. Magju khãai warre emperador aarchata mã deebapüi. Jam irua mã düi ichdãeü khap ajugui ajim anãm ich Pabloou irig.

¹² Magbaa Festoou ich wawiejem khñun düi iekhawi Pabloog, —Emperadorragchata pua pach düi ichdãeü khap apim khõsi chiraawai magan ichita emperador aar põ majugui ajim anãm irig.

Pablo rey Agripa na

¹³ Mag Festo khñirphee Pablo ijëjëbkharr khur pómcha khaba nãm ee, rey Agripa ich üphüi Berenice düi Cesarea phöbör ee bëejieram, gobernador Festo oon.

¹⁴ Mag bëewia da wëtba nãu arr aawai iyümamua Festoou rey Agripaag Pablo jaaumamua magim aajem:

—Woun ãb Pablo anãm Feliu preso põatarrã maig simgui ajim anãm.

¹⁵ Mãch mãig pachëwi mã Jerusalén udthuurwai judionaan eem phadnaan chi põrkha nãm khñunau agjö am eem chi thethemnaan düimua warre mãrüg i thõopüipi naajimgui ajim anãm.

¹⁶ Mamã mua amag jaaujimgui ajim anãm, maach Romapienau põd khan gaaimuata mag

woun preso wai n̄ a khaugba n̄we chan jüchag ag bärre presonaan d̄ui dichdēu ampierr aba aajem. Magju khāai chi presoogjā mag ich leig jaau wai n̄m kh̄un d̄ui kh̄ircha oonaa, ajapha i iek ūrnaata, i thōopi jaauju awiajā, thōopiju aai simgui a chirajim an̄m Festoou Agripaag.

¹⁷ Mag gaaimua amachta mua mau m̄ach aar thärpäiwi bardatkhabaicheewai, ag noramwe m̄ach sie gaai jupwi chi Pablo awaan mamkhīir mua ñor püijimgui ajim an̄m Festoou.

¹⁸ Maimua aipierrwai muan i d̄ui mag th̄narr kh̄unaujā irua chadcha nem khaigba waaujerrta jaaujupii chirajimgui ajim an̄m chi Festoou Agripaag īgkhamamua.

¹⁹ Mam̄ magjā magba, ãba amau i gaai th̄mjö th̄ narran, amach jöoin i jaau n̄m maimua ãb mag woun Jesús a thür s̄ierr meetarr an̄má, Pablo iek mag agtha iiu sim a jaau n̄mpaita i gaai th̄ naajimgui a īgkhamajim anaabá.

²⁰ Mag īgkhamamua, Mam̄ s̄i maḡm gaaimuapai arr aawai, chadcha m̄chdēu jaauju khaugba aadee, warag ich Pabloogta, “P̄u mam khōs akhiin, warag Jerusalenag makhamgui” a chirajim, “jam panaata p̄achigcha warre p̄u d̄ui jāga aju khai a khap jaaumkhīir.”

²¹ Mam̄ magbaawai ichdēu, “Magju khāai warre emperador César aarta mu deebapäit, jamta irua mu d̄ui ichdēu khap aju” abaaawai, ich magpai s̄iuwi, deeu mua ich s̄iejem cárcel deg arrpiwi, s̄i oopaar apijimgui ajim an̄m, emperador aar p̄ui n̄m ora.

Magta Pablo cárcel deg simjā Festoou Agripaag jaaumajim aajem.

22 Magbaawaita jūrr rey Agripaau chi gobernador Festoog, —Muajā mag woun iek ūrm khōsi chirumgui ajim anum.

Magbaa Festoou, —Magan nan mua p̄urug i iek ūrpikhimgui ajim anum irig.

23 Magtarr aawai chadcha ag noram Agripa Berenice d̄ui amach khajūa ooimcharam jūa bēewi āba amach biirdhajem ee dubjierram aajem. Am d̄ui īhab bēejierram aajem soldaaun chi pörnaan maimua ich ag phöbör eepaim khūn chi thethemnaanjā agjō. Ya mag thum bardh̄tkhabaicheewai Festoou Pablo awaan mapijim aajem.

24 Magbaa i juraan wētwi aipierrwai magjim aajem ich Festoou:

—Rey Agripa, maimua pāar m̄ig maar d̄ui nūm khūn: Cha simgui ajim anum, pāar ðor ig narr. Jerusalén phöbör ee maimua ich m̄igjā judionaan thumaam khūnau m̄ag woun iekkhōr pōm sim a jaauchēnaa warre m̄urug thōopäipi jaau n̄umgui ajim anum.

25 Mam̄ mua oowai irua b̄ürjā nem khaigba wauba sim, magum gaaimua i thōopäag. Mam̄ ichdëucha jūrr emperador César aarta ich deepäipi s̄iewai, ¿muajā jägbarju? Ichiita mua i deepäijugui ajim anum, jam paawai i d̄ai ichdëu khap amkhīir.

26 Mag i deepäiju a chirumjā agtha khaugba chirumgui ajim anum, khan ata maach pōr emperadorrag mua jaaupäiju khai, m̄ag i preso wai nūm khap amkhīir. Mam̄ rey Agripa, p̄auta rey aawai, p̄urugta ürcha khap amkhīir thärpäwi cha simgui ajim anum chi Festoou. P̄chdëucha ich d̄ui iyuu awia wajapha khapha aadeewai m̄urug

jaaubá ajim anum, muajá jágä emperadorrag ēsap gaai phā deepäiju aai chirú a khap aag.

²⁷ ¿Khan jágwi mua mag chirú? Mua mag chirumén mágaugegui ajim anum: Mua oowai, mag preso deepüyaagpam anumta, emperadorrag khap amkhíir ís mag gaaimuua i par auwi chadcha i khaibag wau nüm a jaaupüiba chan bürjä üu khaba siewaita mag chirumgui ajim anum chi Festoou rey Agripaag.

26

Pabloou ich köt rey Agripaag iekhatarr

¹ Magbaawai rey Agripaau Pabloog iekhapi-jim anaabá, júrr ich iekcha ūraag. Mag ichig iekhapibaawai, amach meeun ee thethemnaanag saludaajerrjö, chi rey oo simug ügthaag juu hanaa Pabloou magjim aajem:

² –Rey Agripa, chadcha maach meeunaupai nem parhooba amachdëu thum aig mu gaai thü iekha thunum. Mamü üu pua mächtigcha iekhapi chiraawai mu onee chirumgui ajim anum, mächtdeucha wir aig mächt jawaag.

³ Mua khaphü chirumgui ajim anum, pua chadcha maach meeun i wajapha khaphünaa íchab maach leijä wajapha khaphü sim. Maagwai pua sii mu iekdam wajapha ūrbarjugui ajim anum.

⁴ 'Judionaanaun thumaam khünnau khakhapdö thunum, mächt ēwan gurwe jágä mu am ee chitaa-jeejí, mächt durr chiraajeewai maimua Jerusalén chiraajeewaijä agjö.

⁵ Amau khaphü nümgui ajim anum íchab, war-garwe mu ich mag fariseokha chitum. Pua

khaph^h sim, fariseonaanta chadcha b^üurjā maach jöoin i p^üaba wajapcha ^ürkhaajem kh^ünau. Amau chadcha nem agchata jaau n^üm akhiin, magumta b^üurjā meerba thum jaaukhamgui ajim an^üm.

⁶ Mam^h magba amau s^üi m^üig wai n^üm^ün, warrgarwe Ÿwandamau maach jöoinag jaautarrjö chadcha maach meewi deeu iiu phiid^hju ^ükha chit^üm gaaimuapaita amau m^ü m^üig wai naabahab ajim aajem.

⁷ Warrgarwe mag jaaujerr aawaita, maach jöoin ^äbam khodpai doce narr ag chaain thumaam kh^ünau ū ewag pawiajā agtha ^ükha durrum iekhau edaram magwe Ÿwandamag j^üeu durraba aajeeb ajim an^üm, ichdēu jaautarrjö iiu phiid^htkhaag. Magnaa, Rey Agripa ajim an^üm, maach meeun thumaam kh^ünau khabam, mam^h iwiir ^äbam kh^ünau par chad khabamta iek p^üm mag m^ü gaai th^ü n^üm^ün, s^üi chadcha m^üchdēu mag Ÿwandamau maach iiupi aaujem an^üm ^ükhanaa jaau chit^üm gaaimuapaiu ajim an^üm.

⁸ Magnaa, Keena, magan p^ürav kh^üirjuawai Ÿwandamau chan maach chi meemjā p^üd phiri auju khaba s^üeb ajim an^üm, p^üar m^ü d^üi mug th^ünarram.

⁹ Magnaa ichdēupai, 'Warran muajā chadcha jāg Jes^üs Nazaretpierr igar ^ükha wēn^ürrum kh^ün thum warre khaibag ee p^üiju aai n^ümpii chitajimgui ajim an^üm.

¹⁰ M^üchdēucha mag kh^üirju chitarr gaaimua, Jerusalén phöbör een chadcha mua am gaai mas waaujeejim. Phadnaan chi p^ürkha n^üm kh^ünaujā amach paarmua m^ü igar narr aawai, m^üchig

jaaubaa, chi ükha durrum khuan khapan mua cárcel deg dubpáimaajeejimgui ajim anum. Mag phãarkhanaa khéchpi jaauwaijã mua düi am igar chiraajeejimgui a jaaumajim aajem ichdëucha.

¹¹ Magnaa, Magbaju khar mua sii pa gaai buurnaajã wu thunuujeejimgui ajim anum, tag Jesus igar ükhapimaaugau. Mag chirumun Êwandam iek jaaujem di nunuidumpierr ich mag chitaajeejimgui ajim anum. Khar warag khuir machkhabaadeewai deeum phöbör eem magwe mua am ëudee ëkhaajeejimgui a jaaumajim aajem ich Pablooucha.

Pabloou deeu jãga irua Êwandam iek chaar ükhají ajaautarr

(Ech 9:1-19; 22:6-16)

¹² Mag jajawagmamua khudau ee Jesus düi ich iekhatarr jûrr reígcha ūrmkhuir awi, deeu ūwaai jaubaadéwi magjim aajem: 'Mag chitumua biek äb iek thethecha chitamkhuir awi phadnaan chi pörkha num khunau muchig ësap wau deebaawai ag düi Damasco phöbörög majimgui ajim anum Pabloou ich jaaumamua.

¹³ Magnaa, Rey, mamu pua ükhabamgui ajim anum, mag mu mamta, edausue thunum ee, cha edau wuthunum khuyaujã dau araraacha sii edjã eemua dëgölp pagthum daujö phur juer athamua warre maach chi wuenurrarr kuhn thumwe maar khuir arar wu juer athajimgui ajim anum.

¹⁴ Mag pagthum daujö dëgölp phur juer athamua warre maach thumwe maar jukhut thuphuaau suujimgui ajim anum. Mag jukhut chirumua ūurwai, ebreonaan meúata mu thürcha thärnaa murug,

“¿Khantheeta pua jāgcha jāg mₙ iek ükha durrum khₙun khaibag wawaag am ēudee ēkha n̄erráma?” a s̄ejim m̄r̄ug. “Jāg n̄errum aiguin parta pachdēupai pua pach gaai mas aju j̄ur n̄arrabahab ajim, phak emkhōiu phidkhamaaugau ewag th̄ugwai ich bākhārr pa ēudu jōrraajem gaai miu ua s̄ejemug th̄ugjemjö.”

15 Magbaawai mua irig, “¿Ma pₙ khiuma?” a chirajim. Magbaa ichdēu m̄r̄ug ich th̄är thärnaa, “Mₙun Jesuu. Mₙuta pua khaibag wauju ēkha chitabahab ajim.

16 Jöpkhaa phiidu dñnisí, maimua mₙ iek ūrbá” ajim m̄r̄ug. “Mua p̄r̄ug m̄ug m̄ach oopibarmn̄ m̄ach chogkhamkh̄rau ajim, mag mₙ chog khabaadeewai pachdēu m̄ug oobarm õrag jaaunaa īchab m̄ug atag m̄achdēu p̄chig nem oopimampa thumaam khₙunag jaau chitamkh̄ir.

17 Judionaanau wa judionaan khabam khₙunau khāijā pₙ chig am ugua, m̄achdēuta pₙ thua wai chitajugui ajim, chadcha judionaan khabam khₙun eejā m̄achdēuta pₙ p̄i chiraawai.

18 Mua am ee pₙ p̄i chirumgui ajim, am s̄i dau kh̄isumjöta naawai; pua mₙ iek jaaubaadeewai, dau egd̄utkha phöbaadēmjö wajapha oophöbaadeewai, tag amach pekau eepai kh̄ichag eemjö ich mag wēn̄rram ugua. Mua pₙ p̄i chirumn̄, jāg s̄i dösāt ipierraas wēn̄rraju khāai, Ņwandamau khōsi simjöta wēn̄rramkh̄rau. Mag mₙ iek ükha phöbaadeewai, Ņwandamau amach khaibag chugpaabapääiwain chadau, amjā judionaan chi ükha wēn̄rrum khₙun düi āba Ņwandam chaalinkha n̄isijugui” ajim.

Maga maach Pör Jesuu mərəg iekhajimgui ajim anəm Pabloou Agripaag, mag Damasco phöbörög mamua khəd ee Jesuu ichig iekhatarr jaauumamua.

19 Mag iekhakhagmamua ich Pablooupai, 'Rey Agripa, məchdëucha mag oonaa məchigcha maach Pör Jesuu ügtharmua mag iekhatarr aawaita chadcha mua büürjā i ichaaur aba, sī warag i ipierraa ajimgui ajim anəm.

20 Nacha Damascopienagta mua jaauujim maach peerduajem iek. Magtarr khur Jerusalenpienag jaauwi, Judea durram khəunagjā jaauwi, īchab judionaan khabam khəunagpa thum jaau phəurdə chitəmgui ajim anəm. Mag jaau chitəmən, amag amach khaibag äsie ewag khūirjuwia isegnaa, Ēwandamagta mag khaibag chugpaapi jēeumkhūir jauna, īchab thumaam khəun daar nem wajaphata waipi jaau chitaajemgui ajim anəm, bigaaum khəunau mag oowai amach èugar, "Jākhəunan chadcha khūirjug iiur wai nəsim" amkhūir.

21 Mag chitəm gaaimuapaita chadcha Aai i jēejem deg judionaanau mə pər auwia warre mə thōopüim ig naajim.

22 Mamə üu Ēwandamau mə eeg oowia agtha monakha i iek jaau pərbə chitəmgui ajim aa-jem, thumaam khəunag. Chi thethem khəunagjā jauna, īchab sīi parhoobam khəunagjā jaaujem. Mua mag jaaujemən, warrgarwe Ēwandam i jaau-mienau Moisés dəimua jaauwai īs ewag paawai maach ee mag nem oomaju aajerrta muajā amag jaaujemgui ajim anəm. Mag tag mua nem

khīethuu amag jaauba chitumgui ajim anum.

23 Cha mua jaau chirumjö warrgarm khunaujā jaauwai, mag Cristota bēewia, meewia, deeu ichta nacha iiu phiidujugui aajeejim anum; magbarmua judionaanagjā khap apinaa judionaan khabam khunagpa ichta ed khīe ee ūtdau paa dūnemjö sīerraawai, i igman irua khap apijugui aajeejim anum, jāga Ēwandam aar barju.

Pabloou rey Agripaagjā Cristo iek ükhapiju ēkhatarr

24 Pabloou peerdum khōchgau Cristo igwia mag iekha khitaawai Festoou irig, —Pablo, pūn wajapta lōkie chirumgui ajim anum. Atcha estudieuta sū warag pu pör okhoo sīebahab ajim anum irig.

25 Magbaawai jūrr ich Pablo garmua Festoog, —Mu chan lököö khaba chirum, muan agchata nem jaau chitumgui ajim anum. Maagwai much iekhamamjā mua khaphu chitumgui ajim aajem irig.

26 Magum iek rey Agripaaujā wajapha khaphu simgui ajim anum. Mag irua khaphu sim muchdēu khaphu chiraawai īs mag irig much iek ūrpim ökhöta mu iekha chirumjā aba chirumgui ajim anum. Ōor ābpaimuajā khaba, ni ōor chukag eejā khabata Jesūs thōowia deeu iiu phiiduba arr aawai, chadcha irua meraajā khaba sim mua khaphu chirumgui ajim anum.

27 Magnaa irigchata, Rey Agripa, ḡWarrgar Ēwandam i jaaumienau jaaujerr iek pua chadcha ükha chirabá? ajim anum. Mua khaphu chirum pua chadcha ükhaajem ajim Pabloou ichdēupai.

²⁸ Magbaawai chi reíu Pabloog, —Peerchata puan püch dënjo mürug ükhapi athamgui ajim anum, püchjö Cristo dën khamkhñir.

²⁹ Magbaawai jürr Pabloou chi reíg, —Mag sii peerta ükhabarmjä aba, thum muig thunum khunau mu dënjoتا ükhakhiin äucha akhamgui ajim anum, pari cha mu chiramjö preso nəmua khaba mamu.

³⁰ Pabloou magbarm ee chi rey phiidubaadeewai, chi gobernador, Berenice, maimua tag am däi äba narr khunpa phiidatkha phöbaadëjim aajem.

³¹ Maimua amach ap wëtwi Pablo ig iyuu nəmua jürr amach wir aigpai, —Keena, mua oowai jäg woun bürjä iekkhör chukhu sim anaajim aajem, magum gaaimua i thöpäag; ni sii cárcel degjä wai naaju khaba simta amau jäg i phaar wai nəmgui a iyuu naajim aajem amach ap.

³² Mag iyuu naawi Agripaau Festoog magjim aajem:

—Jäg presouu ichdëucha emperador aarta ich deepäipi jaautarr aawai chadcha Italia durr Roma phöbörög deepäiju aphöbaadëjim aajem, mamta chi emperador siejerr aawai. Mag Pablo deepäyaagpaawai soldaan Augusto dën anum.

27

Pablo Roma phöbörög warrtarr

¹ Mag emperador aarchata Pabloou ich deepäipi jaautarr aawai chadcha Italia durr Roma phöbörög deepäiju aphöbaadëjim aajem, mamta chi emperador siejerr aawai. Mag Pablo deepäyaagpaawai soldaan Augusto dën anum

eem capitán ãb Julio anumag jaaujim aajem, magua Pablo tagam presonaanpa ãba phë arramkhñir. Mag i deepüi nüm däi mujã i daumaai majim.

² Mag chadcha puerto Adramitio anum aram barco Asiaag mam anum aig bar wëjorr aawai mag ee marau waaidutkha phöbaadëjim. Mag maar wëtum däi Macedonia durr phöbör Tesalónica anum eem woun Aristarco anumjä maar däi majim.

³ Maigmua mag maar ärëubaadeeu ag noram phöbör Sidón anum barjim. Mam pabaaimaa capitán Julioou bëürjä Pablo chig aba, warag ich paarmua uduraa ich khapkhuun aar mapinaa amau nem dee nümjä isegba aupiejeejim.

⁴ Mag Sidón naawia ärëubaadeeu, phû maar khñir garmuata wë sîerr aawai, ökhar chi Chipre morr èugar phû chukag ee phûardû wëtjim.

⁵ Mag wëtumua waa Cilicia khñirphee döjarr thududug, deeum durr Panfilia anum khñirpheeja thudadû dichwi, deeum phöbördam Mira anum jerag phëebaaimajim. Mag phöbör, Licia durrameu.

⁶ Mag phöbör jerag mag soldaan pör chi capitanau phöbör Alejandría anum aram barco Italiaag mam anum oobaawai marag ag ee waaidutkhapijim, jûrr mag ee wëtaag.

⁷ Mag, chadcha döjarr paaukhabaadëwi ich mag biekkha khëubaadëphumjä pömjä jeeduba, ökhar ëkha khodjörrömuata khääi khapan pabaadëm ee phöbördam Nido anum khñirphee barjim. Maimua deeu audutkhaau, agtha maar khñir garmuata phû wë thünarr aawai, sîi warag döjäag khajapha durbawi, Puerto Salmón anum khñirphee dichwi,

morr Creta anum äugar phū theeg magcha wëba sim ee phäurdü wëtjim.

⁸ Mag phū khurau pöd döjärr maju khaba aawai dö igaau ökhar ēkha wëtumua phöbör Lasea anum dakha deeum phöbördam Buenos Puertos anum barjim.

⁹ Sii mag phū khaigbam gaaimua jeeduba aawai, ökhar khodjörrömua ya deeu noseg jaarjä dakpapakharr aawai, tag biekkhajuja khaba aadéjim. Pabloou ichdëu mag khaphu aadeewai mag barco ee chi thethemnaan wëtmaa arr khunag magjim:

¹⁰ —Keena, mua oowai ya mug noseg jaar dakpapakham ee warag maach wëtmän, döjärr aadeewai maach khaigbaju. Magbaadeewai maach barco okhoowi ag ee nem warrumjä thum okhoobaadëm däi īchab maach chi wounaanpa khäijä thum ödubjugui ajim amag.

¹¹ Mamu Pabloou amachig mamagkhamjä, chi soldaan pör capitán Julioou i iek asekasba, warag chi barco eem capitanau chi pap düimua ja-jaaukhamta däi ükhakha aajeejim.

¹² Mamu mag maar narr aig noseg jaar paawai pöd barco barjopju khaba sïerraawai khapanaam khunau warag aigmua ich ag Creta phäram gaaipai deeum phöbör Fenice anumug wëtju aphöbaadéjim, jürr maig nümua idëu noseg jaar dichpiwi döchäumie nüag. Mag Fenice phöbör bechag ee ierr siewai ed burrjem garmua phū bëewaijä magcha nem theeg wëba aajem.

Döjärr wëtum ee phūas meeukhatarr

¹³ Mag, chadcha chi ancla jiir auwi ärëubaadéjim. Mamu mag wëtum ee, edau burrjem garmua

phūdam thetheepai wēbaadeewai, amachdēu ig narrjö ich mag wē thānwisijupii awi, warag mag morr Creta anum igaaü dōi dakha ērēubaadējim.

¹⁴ Mamü mag wētumua agtha khodjörröocha khaba nūm ee, dēgölp phū āsiebaadēwi jūrr dōi garmuata phū theega dōjāag phua thānwisijim.

¹⁵ Mamü mag dōi garmuata phū theeg phua thānaawai parii dōieg püyaag chach ohookhamjā pödba, warag dōjāagta maar barco arrmajim. Mag par dōieg wētju ēkha nūm pödba abaawai warag sīi phūurdü ürr jōisiwi uduraa phūug maach sir arrpijim.

¹⁶ Mag sīi phūurdü khodjörrömua Crete dōjāag deeum phūramdam Cauda anum ēugar paaukhabaadeewai üu chi phūjā magcha nem theeg wēba aadējim. Mag agtha khīir garmua wē sim aawai ökhar ēkha wētumua maach barco khu gaai botedam jü wai jōrrarrjā ēkha nūü awi üu barco ee ēudu aujim.

¹⁷ Mag chi botedam barco ee ēudu auwi, chi barco bi agdaujö ubü khakhēgamkhīir, ag eegar kabchü dubpäinaa thet ābamug khēu khōorjü sīlujierram, thorrphēwi sīi eeuram ugua. Maimua chi barcopienau mospör sūkag ür amach jūuwimaju khīirjuwi, warag vel thum eeg burrkhapäinaa, ich mag sīi phūurdü khodjöisijim, phūupai maach sir arrmkhīir.

¹⁸ Maimua ag noram pamjā būurjā phūas thumba a khaugba, amachdēu oowai warag phūasdau dap aadeewai barco ūpdūmkhīir ag eem nem dō ee barkhūhi phöbaadējim.

¹⁹ Maimua khāai thārjup pamjā ich mag thumbaba aawai maachdēucha marau dāi am

juapierr chi barco dëncha nem thünarrjā ãaurag barwérppüijim.

20 Döjärr mamagkhamua khääi khapan pamjā büürjā marau edau khiiр oojöjöojā khaba, ni edaar paawai phïdag khiiрdamjā ooba aawai, ya marau maach peerdajuјā khiiрjuba naajim.

21 Mam✉ mag khodjörrömua khääi khapan aaijā thach khöba narr aawai Pabloou am järr dñuuunaa, —Keena, mua jaau chirarr ipierr Cretamua öbérba arr amuan, wajapcha akhamgui ajim. Jägtarr akhiin maach m✉ dau aug wauwi maach nemdamjā okhoobakham.

22 Maach m✉ aph✉ khodjörrab mam✉, oob khiiрjumiet ajim. Maach barcoon chadcha joothüpzia okhooju, mame maach chi wounaan chan ni ãbjā chig abamgui ajim.

23 ¿Khan jägwi mua khaph✉ mag chirá? Mua mag chirum✉ m✉gaugui ajim: M✉ m✉ chit✉ aig ãba Êwandamau nem khösimta wau chit✉, ichta m✉ Pör aawai. Mag gaaimua edaar ich chog m✉ aig püiwia, bëewia, m✉ thürcha thürthärnaa,

24 m✉ag khiiрjupibajimgui ajim, ichiita emperador däi khiiрcha iekhab khaba iekhaju chiraawai. Mag gaaimua Êwandamau m✉ peerd✉ atham däi ïchab päär thum m✉ däi ãba khodjörröm khueunjā peerd✉ auju a jaaujimgui ajim, chi Êwandam chogau m✉chigcha.

25 Magtarr aawai onee abat keena; mua khaph✉ chirumgui ajim, chadcha Êwandamau ich chogag jaaupibaawai m✉chig jaautarrjö ich mag aju.

26 Oob khiiрjumiet; maachin ichiita jerrba parhoobam morr gaai phuu sir werbajugui ajim

Pabloou thumaam khuunag.

²⁷ Mag döijä ooba khodjörrömua seman numiim ee, phūu barpüiwi, jürr deeum phūas Adriáitico anum ee numta, edacha aadäm ee, chi marinernaanaau ya döi dakpamam khaugaa aphöbaadëjim.

²⁸ Mag döi dakha numjöö abaawai, dö naug khap aag awi chach oowai, veinte brasas süe;jim. Maimua khüchpai khodjörröö awi deeu chach oowai quince brasaspai aadëjim, chi naug.

²⁹ Magbaawai eeu dëgölp mokpör jojoodög ür khäijä maach juuu jopimaju khüirjuwi ancla jayap khu gar jükhanaa dubbapääiwai üu makhuunau chi barco wai jöisijim. Mag döjärrpai khodwüjomua jöpkharraajäta ãspapim khösi aajeejim.

³⁰ Mag num ee chi marinernaanaau ãspaju nawe botedam ee dürju khüirju phöbaadëwi, chi botedam dö ee jiir burrpüiwi, amach khaugpimaaugau, süukha deeum anclata jürr khüugar dö ee barpüyaag ëkha numjöö naajim.

³¹ Mamü Pabloou mag am düraag ëkha num ichdüu khaug athaawai chi soldaaunag jaauwi, chi capitanagjä, –Jäkhüun marinernaanta inanaa barco ee naaba chadcha dürmidmün, püar chan pöd peerdubamgui ajim.

³² Magbaawai soldaaunau chi kabchu thürrbapääiwai süi khüchag ee parhooba phūu sir arrwi chi botedam ich mag okhoobaadëjim.

³³ Maimua ãspa urum dün ya edau aardüdü khabaadeewai Pabloou ich khapeenag thach khömkhüir am wawimamua magjim:

—Keena, pürau oo num ya ïsim khurau catorce días pamgui ajim, püar aaijä khäiba, ni püach thach khoojemjöjä khöba, süi bürüm iiupai num.

34 Maagwai mua pārag thach khöbat a chirumgui ajim keena. Magba aawaita jāg warag pāach kha thūu pamabahab. Oob dōjārr pāach dau aphuu aju chan khīrjumiet. Maachin thumaa chig aba peerdəjugui ajim.

35 Pabloou mag iekhapet awi, pan juu ee auwi, thumaam khūn dakhīir Īwandamag jēeuwi, khōor khöbaadējim.

36 Mag Pabloou amach dakhīir khöbaadēm oowi düi khōchkha khöphöbaadējim, tagam khūnaujā.

37 Aragan mag barco ee khodjörrarr khūn thum maar doscientos setenta y seis naajim, chi khanag.

38 Maimua mag amachdēu khömpierri khöwi ag ee trigo wai jörrarrjā dō ee barkhūipüijierram, chi barco ūpdumkhīir.

Mos ür juuuwi khöotarr

39 Mag dōjārrpai jü eewi ãspabaadeewai dōi oo aujierrab mamu, marinernaanau pōd mag durr khaug aubajierram. Mamu bechag ee ierr mos bāau sim oo athaawai agug wētju aphöbaadējim, jūrr mam barco wai jopimaag.

40 Mag chadcha wētju aphöbaadēwi, amach an-claagjā ooba, sīi warag chi kabchupa dō ee ich mag thārrp pāajierram. Magnaa chi barco pheerjem timonjā khūgdutkhanaa, khēugarcharam veldam deeu waaur auwia, mag moshi bāau khērumug ädeg phöbaadējim.

41 Mamu mag ädeg wētwi waa dōjārr mospör sūkag ür khēúa mosjā ee thoodu juuu jopbaimajim, pōd phūurphējujā khaba. Mag dōjāagta khu ua wējom aawai oo nūm dau eyaa phūasau

bobojokhamua chi barco khu thorrchëchëu khabaadëjim.

⁴² Ya mag oobaadeewai, presonaan dö ee durbagkha wëtwi phëeubagkhabaimaawai warag dürju khirjuwi, chi soldaaunau warre khëchpüiju ëkha phöbaadëjim, ãbjä peerdüpiba.

⁴³ Mamʉ amau magbaawai chi capitán Julioou Pablo peerdu aum khōsi sīerr aawai amag udur presonaan khëchpiba, sīi warag chi iparaam khunag dö ee durbagkhapi jaaujim, amachta nacha dö igaau phëeubagkhawi durrag waaidutkhamkhir.

⁴⁴ Maagwai chi imeraam khunag jürr tabal gaai wa chi barco perás phüasau ogreu wérpmam gaai khäijä purnaa ökhar wëtpi jaaujim, mag wëtumua īchab dö igaau phëeubagkhamkhir. Mag, chadcha ūu maach thumaa maar monakha dö igaau phëeubagkhawi peerdutkhajim.

28

Pablo Malta morr gaai phëeubatarr

¹ Mag dö ee ö jujur nʉʉ awi durr paaukhaau, õrau marag jaauwai mag morr Malta a thüürjem anaajim.

² Mag maar durr paaukhabaadeewai mag morr gayam khʉn ö ajaug sīi maar amachig baarpi auwi bʉürjä maar chig abajierram. Ante noseg chë sīrrau maar jīchkha narr aawai amachdëu õtdau örwi amach aig maar thür aujierram, et khāaimkhir.

³ Magbaawai Pabloou warag am juapierr õtdau uu apäyaag awi, papiu pochag bëewi, öt ee wérppüichëjim. Mamʉ mag irua öt ee chi papiu

wérpbapääiwai nemkhõrta õt eemua phiphichag öbérwi sii i jua gaai jiir jopbaichëjim.

4 Chi durr khuuñau amach daúa mag nemkhõrta i jua gaai jiir jopbaichém oobaawai amach appai, —Keena, päädë oobat. Jägan jäg wounan ðor thoomieuwai. Maguata phuas eemua peerdatarrijä, agtha puaba, Êwandamau i düi jäjägkham. Ich iiuta juau i düi jäg sëbahaba anaajim.

5 Mamu mag ich jua gaai jiir jopbaicheewai sii warag õt ee jíphëpäiwi, bürjä chig aba, khaaba arrjö ich mag sësijim.

6 Mag i jua gaai jiir jopchëtarr aawai amau jua póm örrbaadëjupii naajim, wa magbam khai sii chi meem khäijä dëgölp bädä aimajupii naajim. Mamu amachdëu oowai magtarr aigmua ya dürrüü aadëmjä bürjä chig aba abaawai jürr amachdëupai ūmaai, —Keena, jä chan ðor parhoobam khabam. Jäan jägan Êwandamta jäg nürrumwai aphöbaadëjim i igwia.

7 Mag Pablo jua gaai nemkhõr jiir jopchëtarr aigmua dakha mag morr gaai chi thethecharam jöoi Publio anum dën jëb póm thunaajim. Mag jöoirau maar ich di aar phë arrwi khääi thärjup sii par maar jäog wai sëejim.

8 Maagwai ich Publio aai mor mas sëejim. Jöointa khuuñau thunum düi ïchab bagpata jü chë khërajim, jükhaa numua. Magbaawai Pablo i aar mawia i kõit Êwandamag jëeumamua i ür ich jua ausubaawai warre monaau sësijim.

9 Pabloou mag jöoi monaaubapüim tagam khuuñau ūrphöbaadeewai, tag deeum khamor machag paraa arr khuuñjä ich aig bëemarr

khuun nan thum Pabloou monaaupäi maajeejim.

10 Mag mor mas sisid arr Pabloou monaauntarr khuunauta marau nemdam ig numjä thumaa marag au dedee aajeejim. Maimua ya maar wetaagpaawaijä barco ee marau nemdam igju thumaa khirjunaa phedeejierram.

Pablo Roma bartarr

11 Maar maig num ee ich mag Malta pharam gaai īchab barco äb siejim, edau khorg thunum khurau pöd maju khaba aadeewai aig döchumie nu narr khuun den. Mag barco kheu gaai amach ēwandumnaan Cástor anum düi äb agjö Pólux anum khirkha wau siejim, pa den. Ich ma, Alejandría phobörüm ajim, chi barco. Ya maar mag pharam gaai ed thärjup num ee, mag barco mam aadeewai mag ee maar wetjim.

12 Mag īrebaadëwi, phobör Siracusa anum barwi, khääi thärjup naaimajim mag phobör ee.

13 Maigmua dö igaau phuurd wetumua jürr phobör Regio anum naaimajim. Ag noram döjärr paaukhabaadeeu, üu marmua badag phü wë thunisierr aawai, khääi numiim ee deeum phobör Puteoli anum barimajim.

14 Mag phobör ee īchab maach Pör Jesüs iek ükha num gaaimua maach khodkha durrum khuunpa thnarr aawai amach aig maar thajim, amach düi seman äb naamkhir. Magbaawai chadcha am aig maar seman äb naawi ocho diam gaaita Romaag wetjim, jürr buu, maach barco pawi.

15 Mamü Jesüs gaaimua maach khodnaan Roma phobör eem khuunau ya maar amach aar wetum ûr wai narr aawai ãaur khuunau maar khirphee

phöbördam Apio anäm eem merrkau ee maar naajim. Maagwai tagam khünau jürr dakhapai Las Tres Tabernas anäm aig naajim, agjö maar nawai. Mag maach khírphee oon wëttarr khün düi thëubaimaawai Pabloou Ëwandamag üu ajim awi onee aadéjim.

¹⁶ Mag wëtumua ya Roma paaukhabaimaawai chi capitán am phë arrtarrau jürr aiguim cuartel ee chi pörkha simug warre presonaan thum phëdeeimajim. Mam Pabloog cárcel deg sëepiba, sii ich di khïetta soldaaun äbpaimug oo paraa apijim.

Thethemnaanag Pabloou Ëwandam iek jaautarr

¹⁷ Pabloou ich Roma bartarr khääi thäärjupnaa, judionaan chi thethem khün thum thürkhüüpüijim. Mag thürkhüüpüiwi äba naaicheewai amag magjim:

—Keena, pärjä judionaan aawai mua pärag jaaukhimgui ajim: Mu chan mæg chitäm aig bürjä maach meeun iwiir äbam düijä khaigba khaba, ni maach jöoin i igwiajä khaigba iekhaba chitäm. Mu mag chitämta sii mu èugar sëukha nem ïgkhawi Jerusalén phöbör ee soldaaun Romapienag mu pur deejierramgui ajim.

¹⁸ Mag ya mu amach juu ee pabaadeewai makħünau wajapha murug jéeumajierram, mag jéeumamua murua nem khaigba wautarr khäijä khaug athaawai mu thöopäaig. Mam par mag wajapha jieu buburrkhamjä, mu mag chadcha nem khaigbam wauba chirarr aawai, amach ap amuan mu puapüim ig naajimgui ajim.

¹⁹ Mam mu mag nám ee maach meeunaupaita idëu mu puapüipiba, warag mu thöopi jaaubaawai, mua

maigpai mach thoopiba, warag emperadorragta mach thoopiju awiajā mu dai ichdeu khap aju aai simgui ajim Pabloou ich jaaumamua. Mag jaaumamua, amau amach garmua mu dai magjieb mamu, mach garmua chan mua buerja maach khapeen judionaan eugar nem khaigba jaaujujā chukhu chirumgui ajim.

20 Mua chadcha paar therkhuitarran, paar dai khircha oonaa iyummamua magum thum jawaagta paar therkhipijimgui ajim. Magnaa, Ichab khaphu abat ajim keena: Parau mug mu caden jua paraa oo theu chirum oo numn, jāan chadcha warrgarwe maach joinau najerr woun chadcha beewi ag iek ukha chitum gaaimuata amau mu mug wai numgui ajim Pablooupai ichdeu Cristo iek ukha sier jaaumamua.

21 Magbaawai mag judionaan chi thethemnaan aig narr khuanau irig magjierram:

—Ni abmuajā esapdam phanaa magum aarmua maachig jaaupuiba aawai marau chan buerja pu mag nrrum khaugba numgui ajierram. Ni maach meeun aarmua bee num khuanaujā pu eugar maach jegaag khaba jaauche numjā marau buerja urba numgui ajierram.

22 Maraun pachdeuchata maachig urpim khosi num, khan iekta pua jaau chitu, maachdeucha khap uraag. Maumua marau urjemn, mag jag Nazaretpierr igar ukha num khuanan mag durpierram khuanau am eugar khaigba iekhaajem anumta marau urjemgui ajierram irig.

23 Maimua amach garmua Pabloog deeu umaai i aig beeju a jaautarr aawai, mag amach beeju arr

ed ãspa ëebaadee, õor khapan i jëer sim di aig pos aichëjim. Mag ich aig õor pöm pierrwai edaupherr garwe jaaubaaderr khïeb kheeurpamaa ajim, jäga Ëwandamagta maadëu üduraa dich Pörkhapiju aai nü a jaau simua. Mag jaau simua Ëwandamau ich iek Moiseeg phäpitarr gaaim iek jaaunaa ïchab warrrgar Ëwandam i jaaumienau phä püarr gaaim iekpa jaaumamua Jesùs igar ükhapi auju ëkhaajeejim.

24 Äaur khüunaun mag irua jaaumam ükhajierram, mamü tagam khünnau chan ükhabajierram.

25 Mag ö ãba khaba, äaur khünnau ükhanaa tagam khünnau ükhaba aadëphüm gaaimua, warag khïeb ärëumaawai Pabloou amag magjim:

—Jäg mugju khapta chadcha Ëwandam Akharau warrgarwe jöoi Isaías khararrag jaaupibaawai päär igwia maach jöoinag,

26 “Jäkhüunag mu iek jaaubamí” ajim ich Ëwandamau. Maimua ichdéupai jaaumamua, “Muata amag mag jaaupäi chirüm abá” ajim:
“Par pärau mu iek ür nümjä khaugbaju;
mu jua theeg oo nümjä oobamjöta aju.

27 Päran thäär theegta sisiidüm, sii kach ee thërp phüükhanan daujä phäarjü sisiidümjö naawai.
Par pärag nem jajaaukhamjä ürmapha, ni ükhajä ükhamapha nüm.

Par pärag much jua theeg oopi chirümjä büürjä khaug aubamjöta nüm.
Magua mürug pääch khaibag chugpaamkhüirjä mu igba nüm” a jaaupijim ich Ëwandamau. (*Is. 6:9-10*)

²⁸ Magtarr aawai mág päächdëu ükhaba abarm gaaimua, warre khaphë abat ajim Pabloou: Ísmua atag Êwandumau judionaan khabam khüünagta mág maach peerdëajem iek jaaupi sim, amjä peerdëju aai amkhii. Mag amachig jaaubaawai amaun chadcha ükhajugui ajim.

[²⁹ Mamë Pabloou mag iekhabarm judionaanau amach jügëucha ürbaawai, amach wir aigpai sereu phöbaadëwi warag ärëubaadëjim.]

³⁰ Magtarr aigmua año numí éntér Pablo ich mag phöbör ee sëejim, ich di alquilaa autarr ee. Mag ya ich dikha wai sïewai ich aig õor bëewaijä thumaa warag ierrag dubpiwi

³¹ amag jaaujeejim, jäga amaujä Êwandumagta üduraa amach Pörkhapiju aai nu. Mag jaaumam düi üchab maach Pör Jesucristo iekjä thumaam khüünag wajapha jaaujeejim. Mag irua nem jaau sim tag jaaupimaaugau awijä ni äbmuajä irig magum aba aawai ichdëu jaaum aig jaaujeejim.

Magta maach peerdëajem iek warag aaidëmajim, durrpierr.

Éwandam Iek New Testament in Woun Meu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: alternate spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Woun Meu (alternate orthography)

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Woun Meu

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

clxxxvi

please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files

dated 29 Jan 2022

974f85ca-2196-54fa-aa19-a0078d3a03e9